

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK VE TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HAKKINDA YURTDIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALARDAKİ
GENEL EĞİLİMLERİN TESPİTİ (1914-2000)

Mustafa Naci Dokumacı

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tarih Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

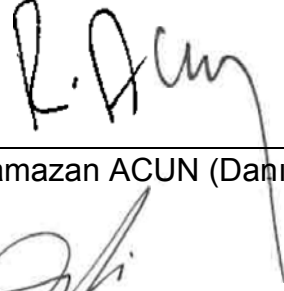
Ankara, 2010

KABUL VE ONAY

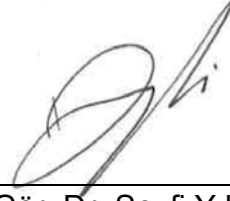
Mustafa Naci Dokumacı tarafından hazırlanan “Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Hakkında Yurtdışında Yapılan Araştırmalardaki Genel Eğilimlerin Tespiti (1914-2000)” başlıklı bu çalışma, 22.04.2010 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Mehmet ÖZDEN (Başkan)

Doç. Dr. Ramazan ACUN (Danışman)

Öğr. Gör. Dr. Seyfi Yıldırım

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. İrfan ÇAKIN
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☒ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

22.04.2010

Mustafa Naci Dokumacı

ÖZET

DOKUMACI, Mustafa Naci, *Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Hakkında Yurtdışında Yapılan Araştırmalardaki Genel Eğilimlerin Tespiti (1914-2000)*, yüksek lisans tezi, Ankara, 2010.

Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti üzerine yurtdışında hazırlanmış eserlerin zaman, ülke, dönem, konu ve konjektür bakımından genel eğilimlerin tespit edilmesi çalışmamızın amacı olacaktır. Çalışmamız bu yönüyle Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye araştırmalarında genel eğilimleri tespit edip gelecekteki araştırmalara kaynak sağlayıp ve istikamet belirleyecektir. Eğilim değişikliğindeki dinamikler yapacağımız veri tabanına dayalı analiz ile tespit edilecektir.

Çalışmamızda kullanacağımız meta verilerin diğer ifadeyle bibliyografik künyelerin sistematik bir şekilde kaydedilip analitik sorgulamaların yapılacağı bir yazılım olan veri tabanına dayalı bir yöntem kullanılacaktır. Bibliyografik veritabanına dayalı bir sorgulama ve analize dayalı metodumuzun Türkiye’de az bilinen ve kullanılan yöntem olarak karşımıza çıkması bu alanda bundan sonra yapılacak çalışmalarda istikamet belirleyici olmasına katkı sağlayacaktır.

Eserlerin belli konularda belli dönemlerde gösterdiği yoğunluğa ilişkin dönemin koşullarını siyasi, ekonomik, toplumsal boyutlarını göz önünde bulundurarak açıklamaya gayret edilecektir. Salt eser sayısının üst konu, alt konu, yıl, dil, yayın yeri, yazar bazında miktarları fazla veya az olmasını belirtmekle yetinmeyip bunların yanında bu duruma etki eden faktörleri göz önünde bulunduracak şeklinde bir analiz gerçekleştirme yolu seçilecektir.

Yurtdışında Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti hakkında yapılan araştırmalarının tamamının bizim çalışmamızda kullandığımız 2852’si kitap, 5136’sı makale 192’si tez olmak üzere toplam 8180 bibliyografik künyeden ibaret olduğunu söylemek elbette mümkün değildir. Bununla birlikte söz konusu 8180 verinin yurtdışında gerçekleştirilen Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye

Cumhuriyeti araştırmaları için son derece zengin ve anlamlı bir örneklem oluşturmasından ötürü bu veriler üzerinde yapılacak tahlillerin söz konusu araştırmaların yapısını ve eğilimlerini belli ölçüde de olsa ortaya çıkarabilecek düzeyde olduğunu söylemek mümkündür.

Anahtar Sözcükler: Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti, bibliyografik analiz, yurtdışı araştırmaları, genel eğilimler.

ABSTRACT

DOKUMACI, Mustafa Naci, *The identification of general trends in research abroad about Mustafa Kemal Atatürk and the Republic of Turkey(1914-2000)* master thesis, Ankara, 2010.

The aim of our study will be identifying the general trends in works made abroad about Mustafa Kemal Atatürk and The Republic of Turkey in terms of work time, country, period, issue and conjecture. Our work in this direction, will detect overall trends about Mustafa Kemal Atatürk and The Republic of Turkey and supply resources and determine direction for future research. The dynamics of the changes in the trends will be determined by using the analysis of our database.

In our study a method based on a database using a software in which the bibliographic metadata can be saved systematically and made analytical queries. Our method as being a query based on bibliographic database and analysis, which is little-known and used in turkey, will contribute to determining the direction of future studies in this field.

In certain areas of work related to the density in a certain period of time shown in terms of political, economic and social dimensions are taken into consideration as we try to explain. The absolute number of works of the above topics, subtopics, year, language, place of publication, the authors based on the amount of more or less to be specified, besides, the factors influencing this situation are taken into consideration .

It is not possible to say, of course, that all of the studies made abroad about Mustafa Kemal Atatürk and The Republic of Turkey are consist of a total of 8180 bibliographic citations including 2852 books, 5136 articles, 192 thesis that we use in our study. However, it is possible to say that analysis of this data may, to some extend, help to find out the structure and the trend of these research.

Key Words: Mustafa Kemal Atatürk, Republic of Türkiye, bibliographic analysis, abroad research, general trends.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	i
BİLDİRİM	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	ix
GRAFİKLER DİZİNİ.....	x
GİRİŞ	1
I. BÖLÜM	
ESERLERİN KONULARA GÖRE TASNİFİ	7
A- GENEL.....	7
B- ULUSLARARASI İLİŞKİLER.....	10
C- DIŞ POLİTİKA.....	15
D- SİYASET.....	20
E- EKONOMİ.....	23
F- ŞAHSİYETLER.....	25
G- BİLİM, KÜLTÜR VE SANAT.....	28
H- DİN VE LAİKLİK.....	30
I- TOPLUM.....	32
İ- DEĞİŞİM.....	34
J- FİKİR AKIMLARI.....	36
K- DÖNEMLER.....	38
L- SAVAŞLAR.....	40
M- ASKERİ GÜÇLER.....	43
N- COĞRAFYA.....	45
O- HUKUK.....	47

II. BÖLÜM

ESERLERİN YAYIN YILI VE YAYIN DİLİNE GÖRE TASNİFİ.....	49
A- YAYIN YILI (GENEL).....	49
B- YAYIN DİLİ (GENEL)	52
C- ALMANCA	55
D- FRANSIZCA	57
E- İNGİLİZCE	59
F- İTALYANCA	61
G- RUSÇA	63
H- YUNANCA	66

III. BÖLÜM

ESERLERİN YAYIN DİLLERİNİN KONULARA GÖRE TASNİFİ.....	68
A- ALMANCA	68
B- FRANSIZCA	70
C- İNGİLİZCE	72
D- İTALYANCA	75
E- RUSÇA	77
F- YUNANCA	79

IV. BÖLÜM

ESERLERİN YAYIN YERLERİNE GÖRE TASNİFİ	81
A- YAYIN YERLERİ (GENEL)	81
SONUÇ	84
KAYNAKÇA	97
EK-1: TABLOLAR	104
ÖZGEÇMİŞ.....	177

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1: Eserlerin Konulara (<i>Genel</i>) Göre Dağılımı	104
Tablo 2: Eserlerin <i>Uluslararası İlişkiler</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı....	113
Tablo 3: Eserlerin Dış Politika Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	115
Tablo 4: Eserlerin <i>Siyaset</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	116
Tablo 5: Eserlerin <i>Ekonomi</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	118
Tablo 6: Eserlerin <i>Şahsiyetler</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	120
Tablo 7: Eserlerin <i>Kültür, Bilim, Sanat</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı....	123
Tablo 8: Eserlerin <i>Din Ve Laiklik</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı.....	125
Tablo 9: Eserlerin <i>Toplum</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı.....	126
Tablo 10: Eserlerin <i>Değişim</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	128
Tablo 11: Eserlerin <i>Fikir Akımları</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	129
Tablo 12: Eserlerin <i>Dönemler</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	130
Tablo 13: Eserlerin <i>Savaşlar</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	130
Tablo 14: Eserlerin <i>Askeri Güçler</i> üst Konu Başlığına Göre Dağılımı.....	131
Tablo 15: Eserlerin <i>Coğrafya</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	131
Tablo 16: Eserlerin <i>Hukuk</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	133
Tablo 17: Eserlerin Yayın Yılına(<i>Genel</i>) Göre Dağılımı	134
Tablo 18: Eserlerin Yayın Diline (<i>Genel</i>) Göre Dağılımı	136
Tablo 19: Yayın Dili <i>Almanca</i> Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı	137
Tablo 20: Yayın Dili <i>Fransızca</i> Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı...	139
Tablo 21: Yayın Dili <i>İngilizce</i> Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı	141
Tablo 22: Yayın Dili <i>İtalyanca</i> Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı....	143
Tablo 23: Yayın Dili <i>Rusça</i> Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı	144
Tablo 24: Yayın Dili <i>Yunanca</i> Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı....	146
Tablo 25: Yayın Dili <i>Almanca</i> Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı	147
Tablo 26: Yayın Dili <i>Fransızca</i> Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı	150
Tablo 27: Yayın Dili <i>İngilizce</i> Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı	154
Tablo 28: Yayın Dili <i>İtalyanca</i> Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı	163
Tablo 29: Yayın Dili <i>Rusça</i> Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı	167
Tablo 30: Yayın Dili <i>Yunanca</i> Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı	172
Tablo 31: Eserlerin <i>Yayın Yeri</i> Verisine Göre Dağılımı	173

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 1: Eserlerin Konulara (<i>Genel</i>) Göre Dağılımı	9
Grafik 2: Eserlerin <i>Uluslararası İlişkiler</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı....	14
Grafik 3: Eserlerin Dış Politika Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	19
Grafik 4: Eserlerin <i>Siyaset</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	22
Grafik 5: Eserlerin <i>Ekonomi</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	24
Grafik 6: Eserlerin <i>Şahsiyetler</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	27
Grafik 7: Eserlerin <i>Kültür, Bilim, Sanat</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı....	29
Grafik 8: Eserlerin <i>Din Ve Laiklik</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	31
Grafik 9: Eserlerin <i>Toplum</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	33
Grafik 10: Eserlerin <i>Değişim</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	35
Grafik 11: Eserlerin <i>Fikir Akımları</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	37
Grafik 12: Eserlerin <i>Dönemler</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	39
Grafik 13: Eserlerin <i>Savaşlar</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	42
Grafik 14: Eserlerin <i>Askeri Güçler</i> üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	44
Grafik 15: Eserlerin <i>Coğrafya</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	46
Grafik 16: Eserlerin <i>Hukuk</i> Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı	48
Grafik 17: Eserlerin Yayın Yılına(<i>Genel</i>) Göre Dağılımı	51
Grafik 18: Eserlerin Yayın Diline (<i>Genel</i>) Göre Dağılımı	54
Grafik 19: Yayın Dili <i>Almanca</i> Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı	56
Grafik 20: Yayın Dili <i>Fransızca</i> Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı...58	
Grafik 21: Yayın Dili <i>İngilizce</i> Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı.....60	
Grafik 22: Yayın Dili <i>İtalyanca</i> Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı.....62	
Grafik 23: Yayın Dili <i>Rusça</i> Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı.....65	
Grafik 24: Yayın Dili <i>Yunanca</i> Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı.....67	
Grafik 25: Yayın Dili <i>Almanca</i> Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı.....69	
Grafik 26: Yayın Dili <i>Fransızca</i> Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı	71
Grafik 27: Yayın Dili <i>İngilizce</i> Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı	74
Grafik 28: Yayın Dili <i>İtalyanca</i> Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı	76
Grafik 29: Yayın Dili <i>Rusça</i> Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı	78
Grafik 30: Yayın Dili <i>Yunanca</i> Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı	80
Grafik 31: Eserlerin <i>Yayın Yeri</i> Verisine Göre Dağılımı	83

GİRİŞ

Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Hakkında Yurtdışında Yapılan Araştırmalardaki Genel Eğilimlerin Tespiti isimli çalışmamız 1914-2000 yılları arasında yayınlanmış araştırmaları kapsamaktadır. Bir önder, bir kurtarıcı ve bir devlet kurucusu olarak Mustafa Kemal Atatürk dünya üzerinde pek çok ülkede ve dilde hazırlanan araştırmalara konu olmuştur. Bu araştırmalarda elbette değişik yönleriyle olduğu gibi farklı siyasî ve ideolojik bakış açılarıyla da ele alınmıştır.

Ortadoğu, Balkanlar, Kafkaslar ve Orta Asya'yı içeren geniş bir hinterlanda sahip olan Türkiye tarihî, misyonu ve bölgesel konumu itibarıyla yurtdışında çok sayıda yayının kapsamına girmiş ve farklı perspektifler ile çeşitli amaçlar dâhilinde incelenmiştir. Bugün dünyanın en problemlili ve sık sık sıcak çatışmaların yaşandığı bölgelerin hemen yanı başında ve bu bölgelere uzun süre egemen olan Türkiye ile söz konusu hinterlandında günümüzde yaşanan sorunların iyi anlaşılması ve dolayısıyla çözümleri çoğu kez söz konusu bölgelerin tarihinin iyi bilinmesiyle büyük ölçüde ilgilidir. Bu bölgelerde mevcut uluslararası sorunlardan bazılarında Türkiye Cumhuriyeti Devleti, tarihi geçmişinden ötürü Ermeni Meselesi, Kıbrıs Meselesi gibi doğrudan; bazılarında ise Bosna-Hersek, Filistin-İsrail, Kafkasya gibi dolaylı olarak taraf konumdadır.

Öte yandan, Türkiye'nin iki yüzyıldan beri süren eden bir modernleşme (batılılaşıma) problemi vardır ki, bu problem de Türkiye tarihiyle çok yakından ilgilidir. Bu bakımdan da dünyada yapılan Türkiye araştırmalarının iyi bilinmesi ve bu araştırmalara öncülük edilmesi gerekmektedir. Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti üzerine yurtdışında hazırlanmış eserlerin zaman, ülke, dönem, konu ve konjektür bakımından genel eğilimlerin tespit edilmesi çalışmamızın temel amacı olacaktır.

Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti hakkında yurtdışında yazılmış olan eserler elbette farklı bakış açlarına sahip yazarlar tarafından ve farklı

dönemlerde değişik konularda hazırlamış yayınlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu eserlerin zaman, ülke, konu, yazar, dönem, perspektif farklılıkları hususunda bir çalışma yapmak ve araştırmalardaki eğilimleri tespit etmek ve eğilimlerin ne zaman, hangi yönde, nasıl değiştiğini ortaya çıkarmayı hedeflemekteyiz. Çalışmamız bu yönüyle Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye araştırmalarında genel eğilimleri tespit edip gelecekteki araştırmalara kaynak sağlayıp ve istikamet belirleyecektir. Eğilim değişikliğindeki dinamikler yapacağımız veri tabanına dayalı analiz ile tespit edilecektir. Türkiye ve Atatürk, yalnız kendi ulusal sınırlarının ya da kültür çevresinin değil, etkilenen ya da etkilemek isteyenlerin de mevzu bahis edecekleri özneler olacaktır. Bu durum elbette durağan olmayacaktır. Bu aşamada eğilim değişikliklerinin nedenlerinin neler olduklarını çalışmamız neticesinde belirlemek gayemiz doğrultusunda Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti araştırmalarının meta veriler kullanılarak kapsamlı bir analizini yapmaya gayret edeceğiz.

Daha önce Halil İncılık ve Bahaeddin Yediyıldız tarafından Osmanlı üzerine yayınlar konusunda analize dayalı bir çalışma (İncılık ve Yediyıldız 2002) yapılmıştır. Halil İncılık ve Bahaeddin Yediyıldız'ın, "Cumhuriyet Dönemi Türkiyesinde Osmanlı Tarihi Araştırmaları" ismini taşıyan çalışmasından sonra Hacettepe Üniversitesi Tarih Bölümünde Serhat Küçük'ün yüksek lisans tezi (Küçük 2002) olarak hazırladığı "Osmanlı Üzerine Tezler- Bibliyografya ve İstatistik" isimli çalışması veritabanına dayalı analiz türünün hâlihazırdaki iki örneğini oluşturmuştur. Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti hakkında yurtdışındaki araştırmalar üzerine yapılmış çalışmamızın eksik tarafları olduğunun bilincinde olarak geliştirilmesi gereken örnek bir çalışma olduğunun altını çizmek isteriz.

Çalışmamız, I.Dünya Savaşından başlamak üzere 2000 yılına kadar olan sürede yazılmış eserleri kapsamaktadır. Çanakkale cephesinin olmasının yanında Cumhuriyete giden işgaller süreciyle birlikte Milli Mücadelenin esasen temelini teşkil eden I. Dünya Savaşından başlayarak değişim sürecinin artık daha farklı alanlara kaydığını hissettiğimiz 2000 yılına kadar olan makaleler, kitaplar, tezler bize veri tabanımızı oluşturup gerekli tespit ve analizleri

yapmamızı sağlayacak veriler olacaktır. Biz, verilerimizi veri tabanına girip sistematik bir şekilde konularını kaydettikten sonra farklı sorgulamalar yoluyla analiz yaparak çalışmamızı oluşturacağız.

Çalışmamızın temel verisi, Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye Tarihi üzerinde bahsedilen tarihler arasında yapılmış binlerce araştırma, daha doğrusu bu araştırmaların bibliyografik künyeleridir. Araştırmalar konu, dönem, devlet ve dil esas alınarak sınıflandırılacaktır. Yurt dışında bu yayınları yapan kişi (yazar) ve kurumlar da analize dâhil edilecektir. Yöntemimiz tarih araştırmalarında bilgisayar destekli bir çalışma örneği olacaktır. Bu çalışma kapsamında hazırlanacak kapsamlı veri tabanı ve onunla ilişkili değerlendirmeler, Türkiye tarihi araştırmaları bibliyografyası alanındaki boşluğu doldurarak, hem Türkiye'nin ilgili olduğu uluslararası sorunların çözümünde sadece tepki veren değil aktif bir şekilde yer almasına hem de kendi modernleşme probleminin çözümüne katkıda bulunacaktır.

Çalışmamızda kullanacağımız meta veriler diğer ifadeyle bibliyografik künyelerin sistematik bir şekilde kaydedilip analitik sorgulamaların yapılacağı bir yazılım olan veri tabanı dediğimiz yönetim sisteminden söz etmek gerekmektedir. Veri tabanı, paylaşılabılır verilerin organize bir şekilde muhafaza edildiği veri havuzu olarak tanımlanır. Diğer bir ifadeyle, veri tabanları, verilerin kolayca işlenmesini ve farklı kullanıcılar tarafından paylaşılmasını temin ederler. Bir kurumda ya da araştırma projesinde kullanılacak verilerin çok miktarda ve epey yapılandırılmış olduğu ya da yapılandırılması gerekli hallerde veri tabanı yöntemleri en uygun çözüm olarak gözükmektedir (Acun 1997: 161-174).

Dünyanın pek çok ülkesinden derlenen kitap, makale ve tezlere ait bibliyografik künyelerin sistematik kayıt ve analitik sorgulamasına dayanan çalışmamızda Ramazan Acun tarafından hazırlanmış olan “Atatürk, Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti Hakkında Yurt Dışında Yayınlanmış Kitaplar Bibliyografyası” ve Atatürk, Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti Hakkında Yurt Dışında Yayınlanmış Makaleler, Tezler Bibliyografyası” veritabanları kullanılmıştır. Bu veritabanları bibliyografik bir bilgi bankası olarak çeşitli meta verilerden

oluşmaktadır. Bunlar, eserin dili, eserin adı, yazarın adı ve soyadı, eserin yayın yeri ve yayın yılı, eserin yayınladığı dergi ve dergiye ilişkin tarih ve yer bilgileri, yayınlayan kurum ve sorgulamaya imkân veren konu başlıkları şeklinde veritabanımızın bölümlerini oluşturmuştur.

Atatürk, Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti ile ilgili yurtdışında yayınlanmış eserlerin tespit edilerek, bunların bibliyografyasının yayınlanması sadece Türkiye'deki araştırmacılar için değil, yurtdışındaki araştırmacılar için de oldukça önem arz etmektedir. Bu konuda Türkiye'de yapılan çeşitli çalışmaların ihtiyaca yeterince cevap verememesi üzerine Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi tarafından hazırlanan "Atatürk, Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti Hakkında Yabancı Ülkelerde Yayınlanmış Eserlerin Bibliyografyasının Hazırlanması ve Bu Eserlerin Türkiye'ye Kazandırılması" Projesi, Devlet Planlama Teşkilatı'nın 1995 yılı Eğitim ve Kültürel Yatırım Programı'na alınmıştır. Çalışmamızda kullandığımız veriler söz konusu proje kapsamında Atatürk Araştırma Merkezi tarafından hazırlanmış olan "Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Konusunda Yurtdışında Yayınlanmış Kitaplar Bibliyografyası" ve "Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Konusunda Yurtdışında Yayınlanmış Makaleler, Tezler ve Bildiriler Bibliyografyası" isimli iki eserden elde edilmiştir. Bu eserlerde yer alan bibliyografik künyelerin tespiti konusunda yurtdışındaki araştırma merkezlerinden, araştırmacılardan, Türkiye'nin temsilciliklerinden, yurtdışında eğitim gören Türk araştırmacılardan; Türkiye'deki yabancı temsilciliklerden, kütüphanelerden, araştırmacılardan ve filolojilerden destek alınmış ve internetten yararlanılmıştır.

Kitaplar, makaleler ve tezlere ait farklı dillerden bu verilerin toplu halde bulunması elbette işimizi kolaylaştırmıştır. Ancak bu kitaplarda yer alan bibliyografik künyelerle ilgili bir takım sıkıntıların varlığından söz etmemiz gerekir. Evvela bazı künyeler aynı olmasına rağmen pek çok defa mükerrer girilmiştir. Bazı eserlerin 8-10 kere girildiği görülmüştür. Bu durumun nedenleri yazarın adı ya da soyadının yanlış yazılmasından veya ad ve soyadından birinin kısaltılması sonucu kaynaklandığı gibi eser isminin de yanlış yazılması

durumlarından da ileri gelmiştir. Öyle ki Atatürk Araştırma Merkezi'nin hazırlamış olduğu kitaplar bibliyografyasında 4478 eser varken bizim çalışmamız da bunların ancak 2852'si yer bulabilmiştir. Bunun yanında Atatürk Araştırma Merkezi tarafından hazırlanan eserlerde konu kapsamına çıkılarak kaydedilen bazı eserler de söz konusu olmuştur. Örneğin, Osmanlı Tarihinin XVIII. ya da XIX. yüzyıllarına ilişkin bazı eserlerin varlığı görülmüş ve bunlar veri tabanına kaydedilmemiştir. Tüm bunların dışında künyelerde eksikler fark edilmiş ve bunlar mümkün mertebe düzeltilmiştir. Bu eksikler, yayınevi, yayın tarihi, yayın yeri, yazar adı-soyadı şeklinde kendini göstermiştir. Künyelerdeki bu eksikler internetten yaptığımız kapsamlı ve titiz araştırmalar neticesinde tamamlanmaya çalışılmıştır.

Tüm iyi niyetli gayretlerimize rağmen yine de bazı bibliyografik künyelerdeki söz konusu eksikler tam anlamıyla giderilememiştir. Aynı zamanda veritabanındaki tüm kayıtlar baştan sona kontrol edilmiş, hatalar giderilmiş ise de bazı hatalar ve eksikler SQL'e dayalı sorgulama yapmamızdan sonra fark edilmiş ve bir kez daha veritabanımıza ait kontroller yapılarak kusurların giderilmesi noktasında azami gayret gösterilmiştir. Bu durum bize sorgulama sonucu hataları ve eksikleri giderme fırsatını vermiştir. Kitap, makale ve tezlere ait bibliyografik künyelerin girişi için ayrı veritabanlarının kullanılmış olması bazı sorgulamaların neticelerinin el yardımı ile hazırlanan tablolarda birleştirilmesi zaruretinin ortaya çıkarmıştır.

Bu eksikler elbette bizim veri tabanına dayalı sorgularımızda kullanılacağından önem arz etmektedir. Bu doğrultuda çalışmamızın önemli bir bölümünü bu kapsamlı araştırma ve düzeltmelere ayırmak durumunda kaldık. Tüm bunlardan başka elbette işin bir de çeviri boyutu vardı. Birbirinden farklı çok sayıda yabancı dille yazılmış olan eserlerin konularının anlaşılması veri tabanımızın sistematik işleyişinde oldukça mühim bir konuma sahipti. Öyle ki eserlerin içeriği hakkında bilgi sahibi olmamız veri tabanının konu bölümünün oluşmasını ve sorgulama yapabilmemizi sağlayacaktı. Bu noktada *Google* isimli internet sitesinin çeviri sayfaları bizim işimizi oldukça kolaylaştırmış oldu.

Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti hakkında yurtdışında yapılan araştırmalarının tamamının bizim çalışmamızda kullandığımız 2852'si kitap, 5136'sı makale 192'si tez olmak üzere toplam 8180 bibliyografik künyeden ibaret olduğunu söylemek elbette mümkün değildir. Bununla birlikte söz konusu 8180 verinin Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti hakkında yurtdışında yapılan çalışmalar için son derece zengin ve anlamlı bir örneklem oluşturmasından dolayı bu veriler üzerinde yapılacak tahlillerin söz konusu araştırmaların yapısını ve eğilimlerini belli ölçüde de olsa ortaya çıkarabilecek düzeyde olduğunu söylemek mümkündür. Öte yandan çalışmamız sonucu elde ettiğimiz verilerin hali hazırdaki aynı konularda yazılmış eserlerin içerikleri ile karşılaştırılmamış olması bir eksiklik olarak yer almaktadır. Elbette yüksek lisans tezinin zaman açısından sınırlı olmasından kaynaklanan bu durum ileride bir doktora tezinde giderilmeye çalışılacaktır.

Hem lisans hem de yüksek lisans döneminde bilgisayar ve tarih buluşmasını bizlere bir yöntem olarak sevdiren ve öğreten tez danışmanım Ramazan Acun'a çalışmam esnasında çok değerli fikirleri ve yönlendirmeleri ile katkılarını esirgememiş olmasından dolayı teşekkür ederim.

I. BÖLÜM

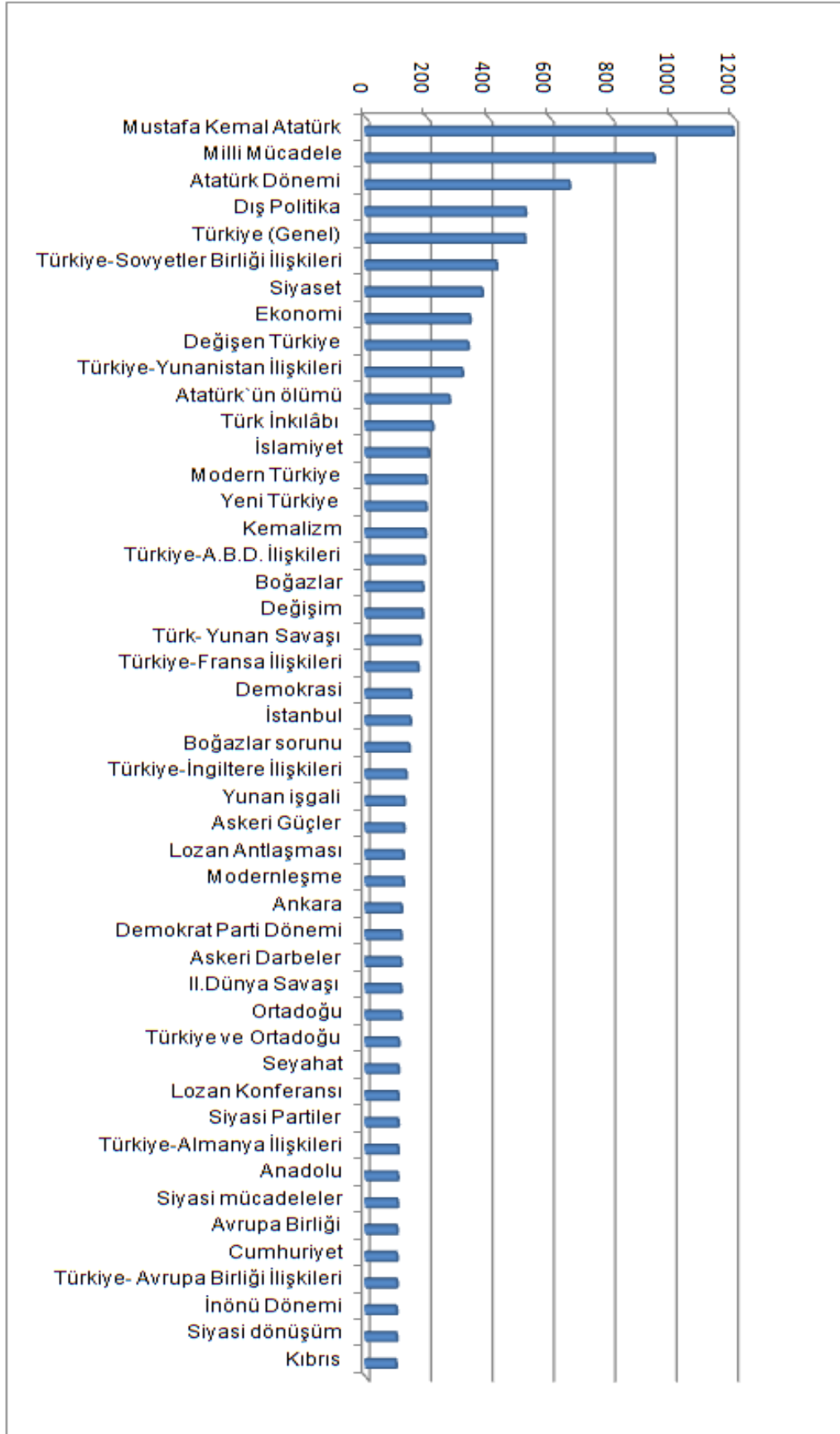
ESERLERİN KONULARA GÖRE TASNİFİ

A- GENEL

Çalışmamıza kaynaklık eden bibliyografik künyelerin ilişkin oldukları konulara ait yaptığımız sorgulama neticesinde elde ettiğimiz Grafik 1 bize eserlerin konuların çok büyük kısmının Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra Milli Mücadele, Atatürk dönemi, dış politika, Türkiye-Sovyetler Birliği ilişkileri, siyaset, ekonomi, değişen Türkiye, Atatürk'ün ölümü başlıkları sıklıkla eserlere konu olmuştur.

Mustafa Kemal Atatürk konulu araştırmaların önemli bir kısmı biyografi türünden eserler olurken geri kalanlar ise döneme ait eserler olarak gözükmemektedir. Atatürk dönemine ait inkılâp hareketleri, dönemindeki iç ve dış gelişmeler ve ölümü en çok ilgilenilen konular olarak gözükmemektedir. Diğer taraftan Mili Mücadele ve Türkiye-Sovyetler Birliği ilişkileri birbirine yakın oranlarda gözükmemektedir. Milli Mücadele söz konusu olunca Türkiye-Yunanistan ilişkileri de ön plana çıkarak eserlerde sıklıkla işlenmiştir. Türk tarihinin en önemli hadiselerinden birisi olan Milli Mücadele esnasında ve sonrasında bir süre Türkiye'nin en çok siyasî, askerî, ekonomik destek gördüğü ülke Sovyetler Birliği olmuştur. Özellikle bu durum Sovyetler Birliği tarafından Türkiye-Sovyetler Birliği ilişkilerini ele oldukça fazla sayıda eserin ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Öte yandan Türkiye'deki siyasî ve ekonomik gelişmelere yönelik ilginin yoğunluğu bu türden eserlerin sayısının fazla olması durumunu ortaya çıkarmıştır. Bu aşamada Türkiye-İngiltere ilişkileri, Türkiye-Fransa ilişkileri ve Türkiye-Almanya ilişkileri özellikle siyaset ve ekonomi bağlamında ele alınmıştır. Bununla birlikte Türkiye-İngiltere ilişkileri, Türkiye-Fransa ilişkileri Milli Mücadele konusundaki eserlerde de sıklıkla yer almıştır. Diğer taraftan askerî darbeler ve asker-siyaset ilişkileri ile ilgili eserlerin sayısının fazla oluşu konu başlıklarına bakarak söylemiz gereken başka bir tespittir.

Eserlerin konularına göre tasnifi genel olarak tetkik ettiğimizde yurtdışındaki araştırmacıların Türkiye Cumhuriyeti hakkında askerî, siyasî, ekonomik alanlardaki konulara dinî, hukukî, bilim, kültür, sanat, düşünce, sağlık, toplum alanlarındaki konulardan daha fazla ilgi gösterdiklerini söyleyebiliriz. Veritabanına dayalı sorgulamalar neticesinde eser konularını; uluslararası ilişkiler, dış politika, siyaset, ekonomi, değişim, toplum, şahsiyetler, dönemler, savaşlar, askeri güçler, hukuk, coğrafya, din-laiklik, fikir akımları ve bilim, kültür, sanat olmak üzere 15 üst başlıkta ve Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye-Sovyetler Birliği ilişkileri, Türk İnkılâbı, siyasi partiler, ekonomik büyüme, toplumsal değişim, kültürel etkileşim, Boğazlar Sorunu, kapitülasyonlar, AB süreci, toprak reformu, militarizm, 27 Mayıs İhtilali, jeopolitik konum, demografik yapı, sınıf mücadelesi, seçimler, depremler, eğitim kurumları, kalkınma, kadın hakları, Atatürk'ün cenaze töreni, seyahat, Çanakkale Boğazı, insan hakları, evlilik gibi yüzlerce alt başlıkta sınıflandırıldı. Konuların genel olarak gösterildiği tablomuzda her konu başlığına yer vermeyip on ve üstü esere sahip konu başlıklarını gösterdik. (Alt konu başlıklarına ilişkin ayrıntılı veriler için Ek 1'e bakınız) Konulara ilişkin daha detaylı değerlendirmeleri aşağıda ayrı ayrı yapmak suretiyle gerçekleştireceğiz.

B- ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Bu kategorinin başlığı olan uluslararası ilişkiler deyimiyle Türkiye Cumhuriyeti'nin diğer ülke ve bölgelerle olan siyasî, ekonomik, askerî, kültürel ilişkileri kastedilmektedir. Uluslararası ilişkiler kategorisine ilişkin Grafik 2 tetkik edildiğinde Türkiye Cumhuriyeti'nin 46 değişik ülke, 4 stratejik bölge, 2 uluslararası organizasyon ile ilişkilerine ilişkin eserlerin veritabanımızda kayıtlı olduğu anlaşılmaktadır. Bu ülkeler içerisinde Sovyetler Birliği ile olan ilişkiler ilk sırada yer almış, onu Yunanistan, ABD, Fransa, İngiltere, Almanya, Bulgaristan ve İtalya ile ilişkilerin takip ettiği görülmektedir. Diğer taraftan Ortadoğu ile Avrupa Birliği ilişkileri de üst sıralarda yer almıştır. Grafik 2'in sonlarında dağılan ülkelerden yeni doğan devletler ile İspanya, İsviçre, Norveç, İsveç gibi ülkeler yer almaktadır.

Uluslararası ilişkilerde devletler birbirleriyle her zaman dost ya da düşman kalamazlar, çıkarları gereği hareket ederler. Türkiye'nin değişik devletler ile farklı zamanlardaki ilişkilerinde de bu yaygın kanaat egemen olmuştur. Hem konular genel kategorisinde hem de bu kategoride üzerine oldukça fazla eser yazılmış olan Türkiye-Sovyetler Birliği ilişkilerinde Milli Mücadele, II. Dünya Savaşı, Soğuk Savaş, ideolojik bakış gibi unsurlar etkili olmuştur. Türkiye-Sovyetler Birliği ilişkileri, Sovyetler Birliği'nin ve haliyle Bolşeviklerin rejim transferi ve Anadolu'nun emperyalist ve kapitalist bir üs olmasını önlemek düşüncesiyle olumlu bakıp desteklediği Milli Mücadele (Milli Mücadele dönemi Türk-Sovyet ilişkileri için bakınız Yerasimos 2000) ve akabinde Atatürk döneminin başlarında Lozan Antlaşması'ndan kalan sorunların çözümünde Türkiye'nin siyasî ve askerî destek alma çabalarından dolayı zaman zaman azalan bir ivme görülse bile oldukça iyi seyrederken, II. Dünya Savaşı döneminde Sovyetler Birliğinin Boğazlar konusunda kendi lehine düzenleme istemesi ve Türkiye'den toprak talep etmesinden dolayı bozulmaya başlamış, savaş sonrasında başlayan Soğuk Savaş döneminde Türkiye'nin NATO'ya üye olup Batı İttifakı'nda yer almasıyla gerilmiş ve uzun süre bu doğrultuda devam etmiştir (Gönlübol 1987: 333-360). 1980'lerden itibaren Türkiye'nin çok yönlü

dış politika izlemesiyle ilişkilerde ilerleme kaydedilmiştir (Oran 2001(b):150-155).

Milli Mücadele'nin askerî safhasının düzenli birlikler ile yürütüldüğü Batı Cephesi'nde savaşılan devlet olan Yunanistan ile olan ilişkiler, uluslararası ilişkiler kategorisinde ikinci sırada yer almaktadır. Türkiye-Yunanistan ilişkileri ile ilgili eserlere genellikle Milli Mücadele atmosferi yansımıştır. Lozan Barışı sonrasında Türkiye-Yunanistan ilişkileri hemen normale dönmemiş olsa bile, Atatürk döneminde dünya ve bölge barışını tehdit eden gelişmeler yakınlaşmayı sağlamıştır. II. Dünya Savaşı sonrasında her iki ülke de NATO'ya girmiş; ancak bu kez de 1954 yılında Kıbrıs Sorunu ilişkilerin günümüze değin gergin olmasında başat faktör olmuştur. Türkiye-Yunanistan ilişkilerindeki gerginlikte Kıbrıs meselesi yanında Ege sorunları, Batı Trakya sorunu ve Türkiye'ye yönelik terör faaliyetlerin Yunanistan tarafından desteklenmesinin de etkili olduğu söylenebilir (Türkiye-Yunanistan ilişkileri için bakınız Gürel 1992 ve Hatipoğlu 1997).

Bu kategoriye ait Grafik 2'de üçüncü sırada yer alan Türkiye-ABD ilişkileri ise Milli Mücadele döneminde düşük yoğunluklu olarak etkisini hissettirse de ilişkilerdeki yukarı doğru asıl ivme II. Dünya Savaşı'ndan sonra gerçekleşmiştir. Sovyetlerin Doğu Avrupa'yı tehdit eden girişimlerine karşı ABD'nin Truman Doktrini ve Marshall Planı ile aralarında Türkiye'nin de bulunduğu ülkelere askeri ve ekonomik yardımda bulunması ile ilişkiler ilerlemiştir (Soğuk Savaş döneminin başlarında Türk-Amerikan ilişkileri için bakınız Ülman 1961). Sovyet tehdidine yönelik Türkiye'nin ABD'nin başını çektiği batı bloğunda yer alması ilişkilerin tek taraflı olmadığına göstergesidir. Soğuk Savaş döneminde askerî, siyasî, ekonomik ilişkiler şeklinde kendini gösteren ilişkiler, Soğuk Savaş sonrasında da devam etmiş, özellikle Körfez Savaşı ve ABD' nin Ortadoğu'ya yeni bir düzen getirmeye yönelik girişimleri Türkiye ile kuvvetli ilişkilerin kurulmasında etkili olmuştur. Bu noktadan baktığımızda Grafik 2'nin ilk üç sırasında yer alan konulara ilişkin araştırmaların sayısının çokluğunun izahı bu

şekilde yapılabilmesinin yanında anlaşılır olması da mümkün gözükmemektedir. (Türk - Amerikan ilişkileri için bakınız Sander 1979 ve Söylemezoğlu 2006).

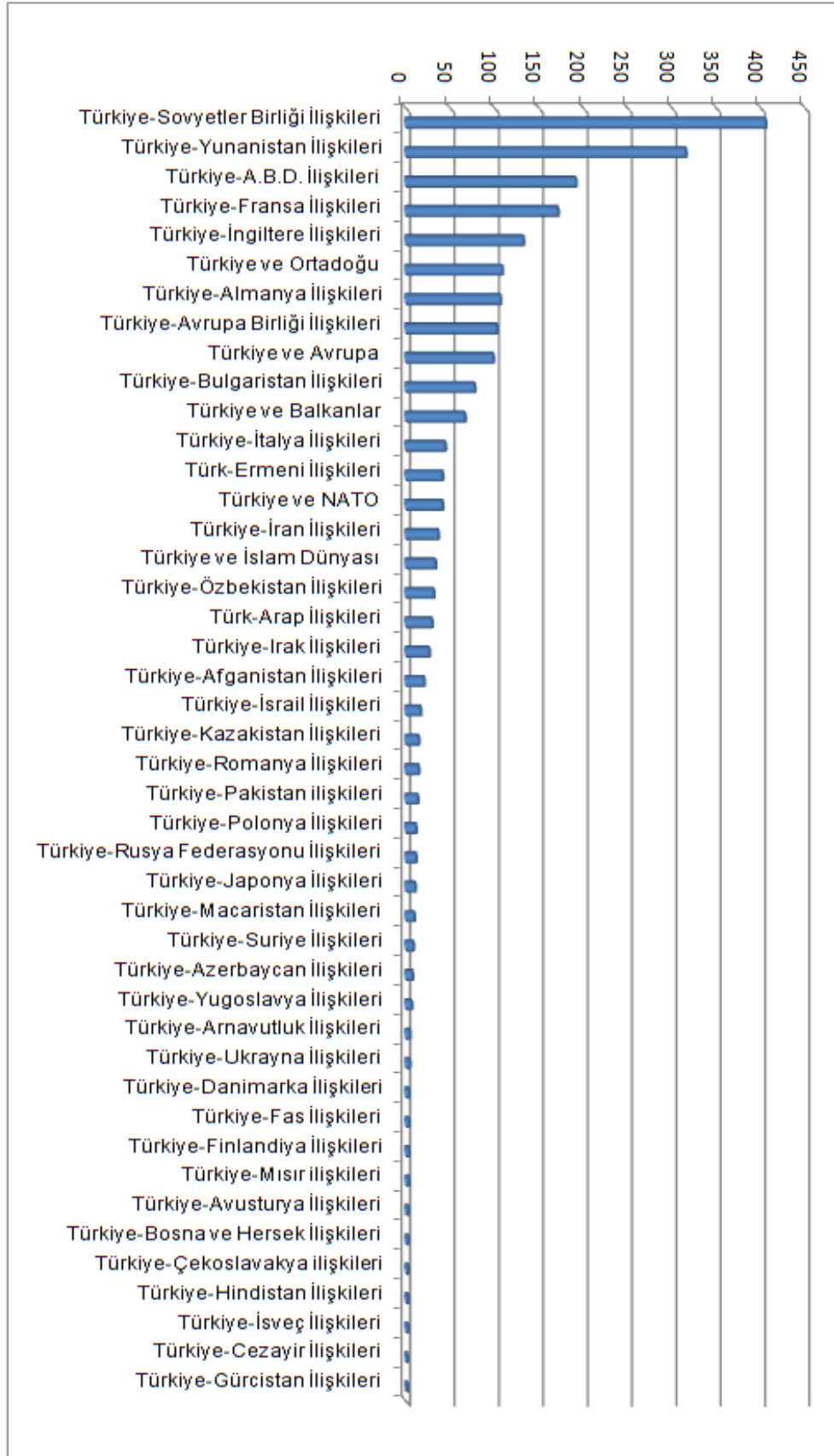
Grafik 2'de üst sıralarda yer alan Türkiye-Fransa İlişkileri, Türkiye-İngiltere, Türkiye-Almanya ve Türkiye-Bulgaristan İlişkileri başlıklarını da benzer bir bakışla aşağıda açıklayacağız.

Türkiye-Fransa ilişkilerini irdelediğimizde, I.Dünya Savaşı ve Milli Mücadele dönemlerinde gergin olan ilişkilerin Atatürk döneminin ilk yarısında da eskiye nazaran iyileşmeler görölse bile ancak 1930'lu yıllar ile birlikte düzelme başlamış ve Hatay Sorunu ile II. Dünya Savaşı'nda Fransa ve İngiltere'nin kendi saflarında Türkiye'yi savaşa dâhil etme girişimleri sonucu ilişkilerin artan bir ivme kazandığı ve pozitif yönde ilerleme sağlandığını söyleyebiliriz. Türkiye'nin tarafsızlık kararını değiştirmedığı II. Dünya savaşı'ndan sonra Türkiye-Fransa İlişkileri askerî, siyasî ve ekonomik alanda sürmüştür (Türkiye-Fransa İlişkileri için bakınız Açık 2008). Özellikle AB süreci ile ilgili konularda ilişkilerin yoğunlaştığını belirtebiliriz.

Türkiye-İngiltere ilişkilerine baktığımızda ise I.Dünya Savaşı'nda Türkiye'ye karşı cephede yer alan İngiltere'nin tutumu ve niyeti Milli mücadele döneminde de değişiklik olmadan sürmüştür. O zamanlar dünyasının politika şekillendiren ve belirleyen ülkesi olan İngiltere'nin Türkiye toprakları üzerindeki niyetleriyle ilgili olarak faaliyetlerini sürdürmesinin etkisiyle ilişkiler menfî bir istikamette seyretmiştir (Milli Mücadele dönemi Türk-İngiliz İlişkileri için bakınız Kürkçüoğlu 1978). Ancak Türkiye'nin Atatürk Dönemi'nde 1930'lu yıllarda Lozan'dan kalan sorunlarını çözmüş olması ve inkılâp hareketlerini Batı formatında gerçekleştirmesi yanında Sovyetlerden uzaklaşıp yönünü Batı'ya çevirmesiyle ilişkiler düzelmeye başlamış ve II. Dünya savaşı'nda İngiltere'nin Türkiye'yi kendi yanında savaşa dâhil etmek istemesiyle olumlu bir ivme kazanmış, II. Dünya savaşı sonrasında Türkiye'nin batı ittifakı içinde yer almasıyla ilişkiler artan bir istikamette ilerlemiştir. Türkiye-İngiltere ilişkilerine genellikle askerî, siyasî ve ekonomik konular damgasını vurmuştur (Gerger 1983:537-548). Bu aşamada Türkiye'nin Avrupa Birliğine üyelik süreci de ilişkilerde belirleyici olmuştur.

I. Dünya Savaşında Türkiye'nin müttefiki olan Almanya ile ilişkiler askerî, siyasî, ekonomik ve kültürel anlamda Fransa ve İngiltere'ye paralel istikamette devam etmiştir. Almanya'nın II. Dünya Savaşında Türkiye'yi kendi yanına çekmek istemesinin yanında, AB süreci, ihracat, ithalat, istihbarat, yurtdışına çalışmak için giden Türklerin birinci tercihinin Almanya olması faktörleri Türkiye-Almanya arasında siyasî, ekonomik ve kültürel alanda güçlü ilişkilerin kurulmasını sağlamış ve eser sayısının fazla olmasında etkili olmuştur (Türk-Alman ilişkileri için bakınız Koçak 1991).

Türkiye-Bulgaristan İlişkilerinde ise ana gündem Bulgaristan'daki Türkler ile ilgili olmuştur. Osmanlı döneminde başlayan kitlesel göçler 1989 yılına kadar sürmüştür. Bulgaristan'ın ülkedeki Türklere yönelik asimilasyon politikası Türkiye-Bulgaristan İlişkilerinin uzun süre gergin olmasına neden olmuştur (Oran 2001(b):183-186). Türkiye-İslam Dünyası ilişkileri ise Grafik 2'deki verilere göre çok fazla gelişmemiş görünmektedir. Türkiye'nin komşusu olan İran, Irak, Suriye ilişkilerinin 2000 yılı öncesinde rejim meselesi, su sorunu, terör faaliyetleri nedeniyle gergin olmasından dolayı ilişkilerin ilerleme kaydetmemiş olduğunu söyleyebiliriz. Türkiye'nin jeopolitik konumu siyasî ve ekonomik kazanç sağlarken güvenlik risklerini de beraberinde getirmiştir. Dünyanın en istikrarsız üç bölgesine komşu olan Türkiye'nin dâhil olmadığı pek çok sorundan etkilenmemesi kaçınılmazdır. Türkiye-NATO ilişkileri ile Türkiye-Ortadoğu, Türkiye-Balkanlar konulu eserlerin sayısının azımsanamayacak düzeyde olmasını böyle açıklamak mümkün olabilir.

C- DIŞ POLİTİKA

Bu kategorideki Grafik 3 tetkik edildiğinde Boğazlar Sorunu ve Lozan Antlaşması'nın yanında, Kıbrıs Sorunu başta olmak üzere Yunanistan ile olan sorunlar, Montrö Sözleşmesi ve Ermeni Sorunu konu başlıklarının ilk sıralarda yer aldığını söyleyebiliriz. Bu konuların ardından sırasıyla Sevr Antlaşması, tarafsızlık meselesi, güvenlik politikaları, jeopolitik konum, Musul sorunu gelmektedir. Bu aşamada dış politika ile alakalı Grafik 3'ü yorumlamaya yönelik ifadelerimize geçmek gerekmektedir.

Milli Mücadelenin askerî ve diplomatik aşamalarını başarıyla sonuçlandırmış olan Türkiye, Lozan Antlaşması ile uluslararası alanda resmen tanınmıştır. 1923 sonrası Türkiye dış politikada Lozan'da çözülemeyen Musul, dış borçlar, Suriye sınırı, nüfus mübâdelesini ve Boğazlar sorunlarına öncelik vermiştir. Bu sorunlar ve Milli Mücadele'den kalan Batılı devletlere olan güven problemi Sovyetler Birliği ile hali hazırda iyi düzeyde olan ilişkilerin devamını sağlamıştır(Milli Mücadele Dönemi Türk dış politikası için bakınız Sonyel 1986). Lozan'dan kalan sorunlarını çözen Türkiye, Batılı devletlerle iyi ilişkiler kurmaya başlamıştır. Lozan'dan sonra Türkiye'nin gerçekçi bir dış politika izlediği söylenebilir. Her ne kadar Lozan'dan arta kalan sorunlar çözülmek isteniyorsa da -Hatay, Musul, Boğazlar gibi- bu dönemde Türkiye Lozan'la elde ettiği statükoyu koruma çabasıdadır. Sovyetler Birliği ile dostça ilişkiler sürmekle beraber bu ülke artık Türkiye'nin dayandığı tek devlet olmaktan çıkmaktaydı (Gürel 1983:520-536). Bu arada 1925'te Musul sorununun Türkiye'nin aleyhine bir şekilde çözülmesi ile Türk-İngiliz ilişkilerinde bir soğukluk yaşanmıştır(Türk-İngiliz ilişkileri için bakınız Kürkçüoğlu 1978).

1930-1938 döneminde Türkiye bütün devletlerle iyi ilişkiler kurmaya çalışmış ve Türk dış politikasının temelini belirleyen "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" sözü bu dönemde söylenmiştir. 1932'de Milletler Cemiyeti'ne giren Türkiye, Yunanistan ve diğer Balkan devletleri ile kurulan sıcak ilişkiler doğrultusunda bu devletlerle Balkan Antantı'nı imzalamıştır. 1937 yılında da aynı barışçı politika doğrultusunda Türkiye İran, Irak ve Afganistan ile Sadâbat Paktı'nı kurmuştur.

Türkiye bu dönemde de statükocu bir politika izlemiştir. Montreux Sözleşmesi ve Hatay'ın Türkiye'ye katılması bu statükoculuktan kayış gibi değerlendirilse de bu gelişmelerin barışçı ve meşru yollardan sağlanması Türkiye'nin statükocu dış politikasının sürdüğünün bir göstergesidir (Atatürk Dönemi Türk dış politikası için bakınız Türkdoğan 2000).

II.Dünya Savaşı boyunca mihver ve müttefik devletlerin Türkiye'yi kendi yanlarına savaşa sokmak istemelerine ve yoğun baskılarına rağmen tarafsızlık politikasını başarıyla sürdürmüş ve herhangi bir çatışmaya girmemiştir. II.Dünya Savaşı döneminde Sovyetlerin Boğazlar statüsünü kendi lehine değiştirmek ve Boğazlar üzerinde Türkiye ile birlikte söz ve kontrol hakkı talep etmesi Sovyetler ile ilişkilerin gerilmesine İngiltere ve Fransa yakınlaşmasına zemin hazırlamıştır. Adana görüşmesi bu döneminin önemli dış politika gündemlerinden birisi olmuştur. Türkiye, II. Dünya Savaşına fiilen katılmamasına rağmen savaşın getirdiği ağır ekonomik koşulları bütünüyle yaşamıştır (Gönlübol 1987: 380-415, 430-466).

II. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa ve Asya'da güçler dengesinde büyük boşluklar oluşmuştur. İngiltere, Fransa, Almanya ve İtalya'nın yıpranmasına karşın siyasî ve ekonomik doktrinleri birbiriyle çatışan ABD ve SSCB ayakta kalabilen güçler olmuşlardır. SSCB, rejimini dünyaya yaymak amacıyla genişlemeye dayalı bir politika izlediği bu dönemde Türkiye üzerinde de baskı kurmuştur. SSCB'nin Doğu Avrupa'da yayılması üzerine ABD, Türkiye'nin de istifade ettiği Truman doktrinini ve Marshall yardımını devreye sokmuştur. Soğuk Savaş döneminde SSCB tehdidine yönelik Türkiye ABD ve Batılı devletlere yakın bir dış politika izlemiş ve NATO'ya girmiştir. Kore Savaşı, İngiltere'nin karşı çıktığı Türkiye'nin NATO üyeliğinin gerçekleşmesinde etkili olmuştur. Türkiye'nin NATO'ya girişi ABD ile olan ilişkilerin gelişmesinde etkili olmuştur. Türkiye'nin NATO'ya girişi, SSCB ve onu himayesindeki Bulgaristan tarafından tepkiyle karşılanmıştır. Türkiye NATO'ya üye olmasının ardından hem Balkanlar'da hem de Ortadoğu'da savunma sistemi arayışına girmiş ve

Balkan ve Bağdat Paktlarının oluşmasında aktif politika izlemiştir(Oran 2001(a): 477-615).

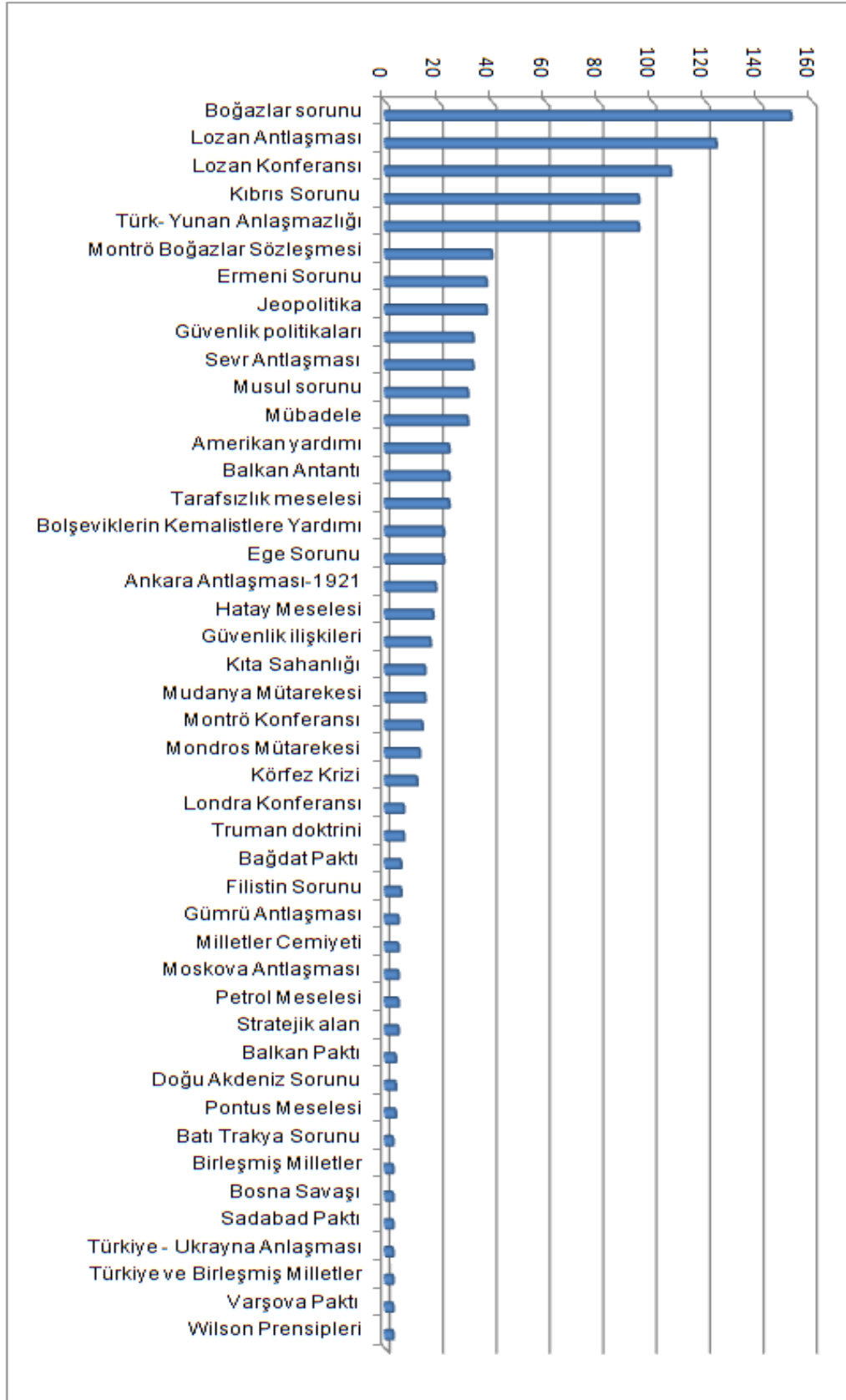
1970'li yıllarda Soğuk Savaş'ta yaşanan yumuşama ve bloklar arasında görüşmelerin sağlanması demokrasi, temel haklar ve özgürlükler alanlarında önemli gelişmelerin kaydedilmesini sağlamıştır. Türkiye Soğuk Savaş döneminde Batı ittifakına dâhil olarak bir dış politika izlemiştir (Gerger 1983: 537-548). Bu dönemde Kıbrıs ve Ege sorunları ile Ortadoğu'da Arap-İsrail savaşları ve Ermeni terörü Türk dış politikasını belirlemiştir.

Türkiye-Yunanistan ilişkileri Lozan Barışı'na rağmen hemen normale dönmemiştir. 1930'lu yıllarda dünya ve bölge barışını tehdit eden gelişmelerin etkisiyle Atatürk döneminde Yunanistan ile ilişkiler olumlu düzeye çıkmış olsa da ilerleyen yıllarda Kıbrıs meselesi yüzenden iki ülke arasında ilişkiler gerginleşmiştir. 1954'te Yunanistan'ın Kıbrıs sorununu BM'ye taşıyarak meseleyi uluslararası bir konu haline getirmesinden sonra Kıbrıs sorunu Türk dış politikasının en önemli sorunu haline gelmiştir (Kıbrıs sorunu için bakınız Teziç 1975). Kıbrıs meselesinde yalnızca Türkiye-Yunanistan ilişkileri değil Türkiye-İngiltere ilişkileri ve Türkiye-Sovyetler Birliği ilişkileri de önem kazanmıştır. 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı ise Türkiye-ABD ilişkilerinin olumsuz etkilenmesine yol açmış, bu dönemde ABD, Türkiye'ye yapmakta olduğu ekonomik yardımı keserek silah ambargosu uygulamıştır. 1978'te ambargonun kalkması ile ilişkiler normale dönmüştür (Gönlübol 1987: 495-527). Kıbrıs meselesiyle durma noktasına gelen Türkiye-Sovyetler Birliği ilişkilerinde 1980'den sonra Türkiye'nin çok yönlü bir dış politika izlemesi ilerlemelerin kaydedilmesini sağlamıştır. Kıbrıs sorununun haricinde Ege Denizi'nde yer alan adaların silahlandırması, kıta sahanlığı, karasuları ve hava sahası meselesi ile Batı Trakya sorunu Türk-Yunan anlaşmazlığının uzun süreden beri devam etmesinde etkili olmuştur (Türk-Yunan ilişkileri için bakınız Gürel 1992).

1950-60 yılları arasında Arap ülkelerinin SSCB'ye yaklaşmasından dolayı NATO üyesi olan Türkiye Ortadoğu'da Batı'ya paralel bir politika izlemiştir.

Günümüze kadar Ortadoğu'da bölge ülkeleriyle Batılı devletler arasında bir denge unsuru olmaya devam etmiştir(Oran 2001(a):662-734). 1959 AET'ye tam üyelik için başlayan AB süreci Türkiye'nin Avrupa ile siyasî, ekonomik, kültürel, toplumsal, hukukî başta olmak üzere çok yönlü ilişkiler kurmasında belirleyici olmuştur (Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri için bakınız Karluk 2007). 1990'ların başında Sovyetlerin yıkılması Azerbaycan ve Orta Asya Türk cumhuriyetleri ilişkilerini gündeme getirmiştir. Diğer taraftan Sovyetler Birliği'nin dağılmasının 2000'li yıllara girilirken Türkiye-Rusya Federasyonu ilişkileri de siyasî ve ekonomik sahalarda hızlı bir şekilde gelişmeye başlamıştır. Bunların dışında Yugoslavya'nın dağılması sonucu başlayan Bosna savaşı, Türkiye'nin komşularıyla yaşadığı su sorunu ve terör faaliyetleri, Körfez savaşı, Bulgaristan'ın uyguladığı asimilasyon ve zorunlu göç ettirme politikası bu konularda Türkiye ile ilgili yurt dışında araştırmaların yapılmasında etkili olmuştur.

SSCB'nin dağılması ve iki kutuplu dünya düzeninin yıkılmasıyla Türkiye'nin temel dış politikasının dinamiklerinde de değişim yaşanmıştır. Bu dönemde Türkiye, Türk ve akraba toplulukların bulunduğu Balkanlar, Kafkaslar ve Orta Asya'da siyasî ve ekonomik işbirliği olanakları yakalarken, etnik-dinî çatışmaların ortaya çıkardığı güvenlik sorunlarından olumsuz etkilenmiştir. Körfez savaşlarından sonra Ortadoğu coğrafyası Türkiye için güvenlik tehlikesi oluşturmuştur. Türkiye'nin jeopolitik konumu siyasî ve ekonomik kazanç sağlarken güvenlik risklerini de beraberinde getirmiştir. Dünyanın en istikrarsız üç bölgesine komşu olan Türkiye'nin dâhil olmadığı pek çok sorundan etkilenmemesi kaçınılmazdır (Söylemezoğlu 2006). Güvenlik politikalarına ilişkin eserlerin sayısının fazlalığını da bu açıklamalardan sonra daha iyi anlamış olmaktadır.

Grafik 3: Eserlerin Dış Politika Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

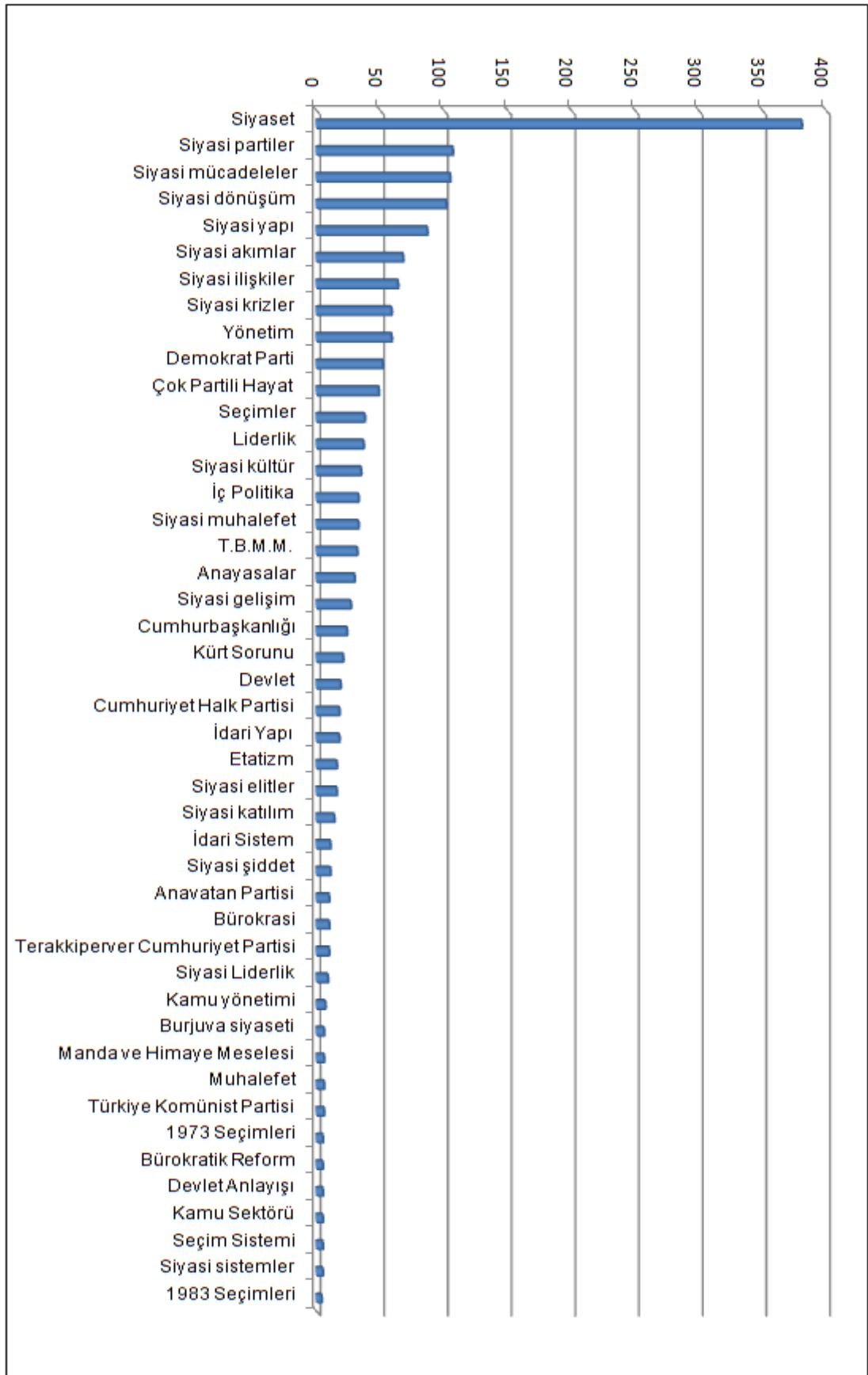
D- SİYASET

Bu kategoriye ilişkin Grafik 4 incelendiğinde siyaset (genel) konulu eserlerin sayısının fazla olduğunu görmekteyiz. Türkiye üzerine yurtdışında yapılan araştırmalarda askerî ve ekonomik konular ile siyasî konuların en fazla ele alınan olduğunu daha önce belirtilmişti. Genel olarak siyaset konulu eserlerden sonra ise ikinci sırada siyasî partiler gelmektedir. Siyasî partiler ile ilişkili olarak çok partili hayat, Demokrat Parti ve Cumhuriyet Halk Partisi konulu eserlerin de önemli sayıda olduğu görülmektedir. Atatürk döneminde girişimleri olan ama başarısız olan çok partili hayata geçiş II. Dünya Savaşından sonra uluslararası ortamın elverişli olması, Batı'nın demokratik fikirlerinden etkilenmiş bir kuşağın yetişmesi ve talepleri çok partili hayata geçişte etkili olmuştur. 14 Mayıs 1950'de yapılan seçimleri Demokrat Parti (DP) kazanmış ve böylece 27 yıllık Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) iktidarı son bulmuştur. (Karpaz 2010: 16-86, Koçak 2004: 127-193)

Siyasî partiler ile ilgili eserlerin sıralamasında genellikle hem tek partili sistemden çok partili hayata geçiş hem de partilerin icraatları, yönetimleri, fikirleri ile ilgili olmak üzere başta Demokrat Parti ve Cumhuriyet Halk Partisi sonra da siyasî ve ekonomik değişime katkı sağlayan Turgut Özal'ın partisi Anavatan Partisi ile Atatürk döneminin uzun ömürlü olmayan muhalefet partileri Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ve Serbest Cumhuriyet Fırkası gelmektedir. Bu partilerin dışında Türkiye Komünist Partisi, Adalet Partisi, Refah Partisi de az da olsa araştırmalara konu olmuşlardır. Siyasetin teorik yanı sıra ilgili eserlerin de önemli sayıda olduğunu görmekteyiz.

Siyasî dönüşüm, siyasî yapı, siyasî akımlar, yönetim, liderlik gibi konu başlıkları da ön sıralarda yer almaktadır. Özellikle 1970'li yıllarda yaşanan siyasî çatışmalar ile siyasî istikrarsızlıklar da siyasî mücadeleler ve siyasî krizler konulu eserlerin fazla olmasında etkili olmuştur. 70'li yıllara damgasını vuran siyasî istikrarsızlıklar, ekonomik ve toplumsal gelişmeyi de olumsuz etkileyerek ülkede iç huzursuzluk, siyasî anlaşmazlıklar ile mücadelelerin ve ekonomik sıkıntıların artmasına neden olmuştur. 70'li yıllar toplumdaki politikleşmeyi de

hızlandırmıştır (Özdemir 2004:228-280). Siyasetin önemli ayaklarından olan seçimler de yabancı yazarların ilgisini çeken bir diğer konu olmuştur. Türkiye'nin günümüzdeki önemli iç siyaset konusu olan Kürt sorunuyla ilgili eserlerin ise fazla olmadığı görülmektedir.

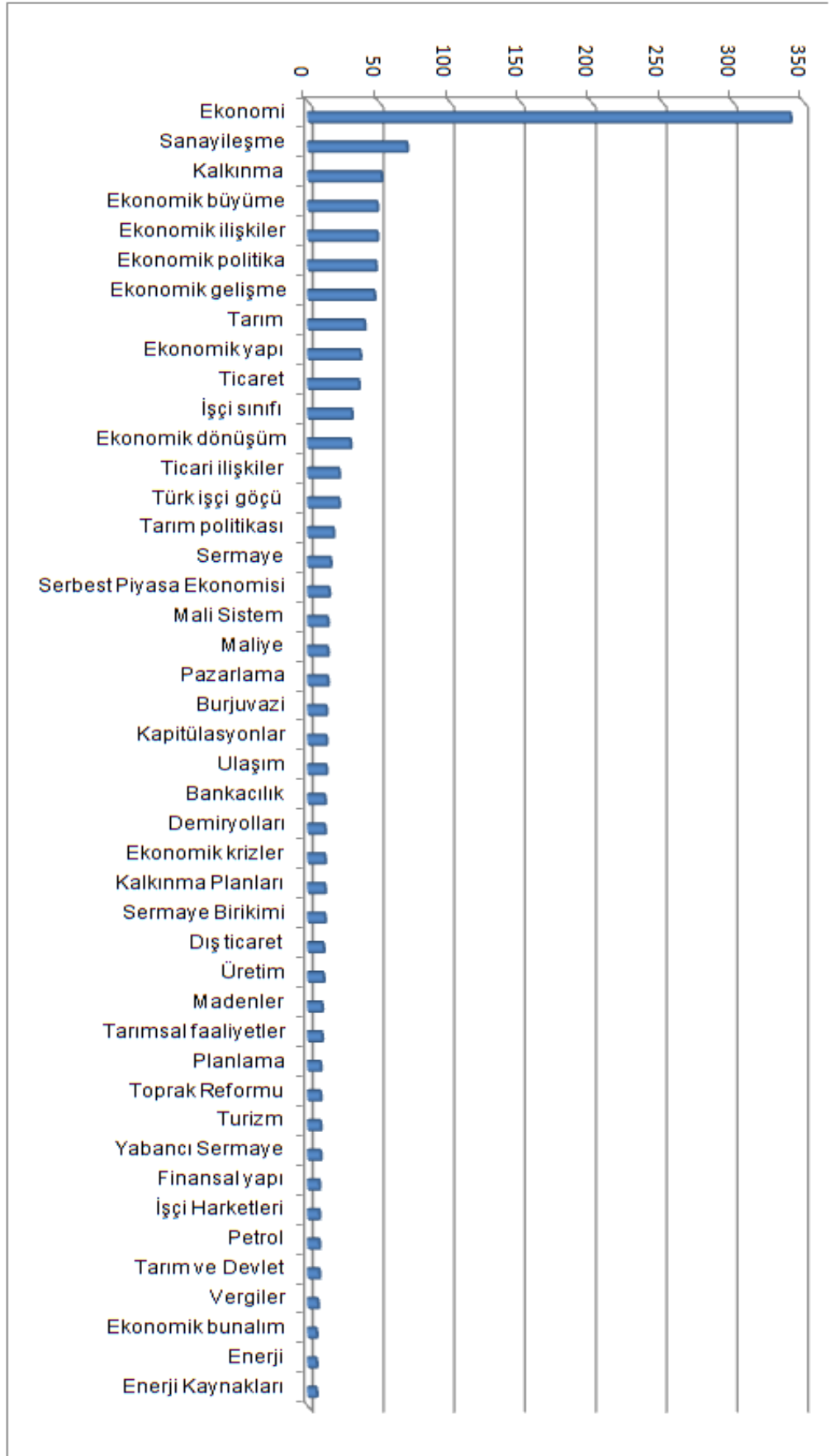

E- EKONOMİ

Bu kategoriye ait Grafik 5 incelendiğinde ekonomi (genel) başlığı ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Türkiye hakkında yurtdışında yapılan araştırmalarda askerî ve siyasî konulardaki araştırmalarla birlikte ilk sırada yer alan ekonomi araştırmaları değişik yönleriyle ele alınmıştır. Ekonomik ilişkiler, sanayileşme, kalkınma, ekonomik büyüme, tarım, ticaret konuları bu alanda öne çıkmaktadır. Cumhuriyetin ilanının ardından başlayan iktisadî kalkınma, Demokrat Parti döneminde ivme kazandıktan sonra Anavatan Partisi döneminde tekrar önemli ölçüde hız kazanmıştır. Yurtdışındaki eserlerin genellikle ekonomik durumu irdelemeye ve ülkede yatırım imkânlarını araştırmaya yönelik bir boyutu olduğu da düşünülebilir. Türkiye'nin ekonomik ilişkilerinin bir bölümünü de dış yardımlar oluşturmaktadır. Milli Mücadele döneminde Bolşeviklerin, Soğuk Savaş döneminde ise ABD'nin yardımları yurt dışındaki Türkiye araştırmalarında sıklıkla kullanılan argümanlar olmuştur. İşçi sınıfına ilişkin sorunlar ile yurtdışında çalışan Türkler de bu kategori içinde ele alınan diğer önemli konular olmuştur. Yurt içinde işçi hareketleri, yurtdışında ise işçilerin yaşayışları, sorunları ile işçi dövizleri de araştırmalarda kayda değer bir oranda işlenmiştir(Boratav 2004: 333-370).

Devletçi ekonomik düzenden serbest piyasa ekonomisine geçiş ve Türkiye'nin dünyaya açılması yurtdışında ekonomiyle ilgili yapılan araştırmalarda gözden kaçmayan bir mesele olarak ele alınmış ve Türk ekonomisindeki önemli sorunlardan olmuştur. Yakın zamana kadar Türkiye'nin önemli sorunlarından olan enflasyon sorunu ise yabancı araştırmacıların çok fazla ilgilenmedikleri bir konu olarak gözükmemektedir. Ekonomik büyüme ve kalkınmanın yanı sıra ekonomik krizleri sık yaşayan Türkiye bu yönüyle de eserlere konu olmuştur. Kapitülasyonlar, pazarlama, demiryolları, enerji kaynakları, bankacılık, madenler gibi konular ise orta sıralarda yer alarak yurtdışındaki araştırmacıların ilgi alanlarında yer edinen konular olmuştur. Verimlik, kur politikası, çay üretimi, kooperatifçilik, emlak piyasası, esnaf birlikleri gibi daha özel konular ise yabancı araştırmacıların çok az ilgilendikleri alanlar olarak gözükmemektedir.

Grafik 5: Eserlerin Ekonomi Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

F- ŞAHSİYETLER

Bu başlıkta yer alan sorgulamaya esas Grafik 6'dan Mustafa Kemal Atatürk konulu eserlerin sayısının fazla olduğu anlaşılmaktadır. Çanakkale Cephesi'nin "Anafartalar Kahramanı", I.Dünya Savaşı'nın yenilmeyen komutanı, Milli Mücadele'nin lideri, Cumhuriyet'in kurucusu, modernleşme alanında II. Mahmut'tan sonra gelen İkinci büyük inkılâp adamı olması, siyasi ve askeri dehasının uluslararası camia tarafından kabul edilmesi Mustafa Kemal Atatürk'ün Türkiye denilince akla gelen ilk isim olmasını gerekli kılmıştır. Atatürk'ün hayatı, ölümü, askerî başarıları, siyaset felsefesi, siyasî mirası, liderlik özellikleri, cenaze töreni, kişiliği, dünya çapında kurtuluş hareketlerine örnek teşkil etmesi, doğumunun 100.yılı, devlet adamlığı gibi farklı alt konu başlıklarında "Tek Adam" ve "Ebedi Şef" diye anılan Mustafa Kemal Atatürk'ün incelenmiş olması durumu karşımıza çıkmaktadır.

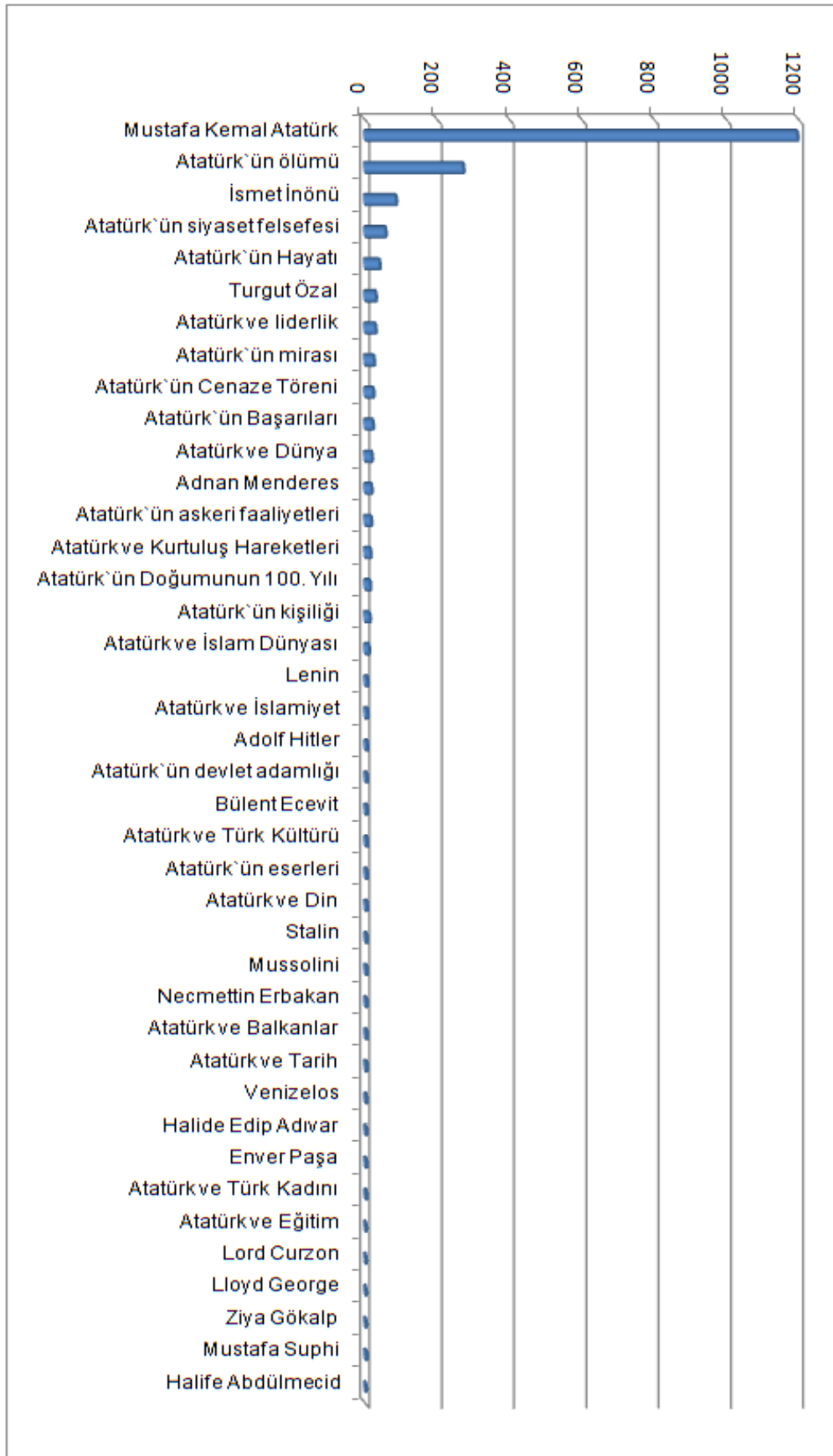
Atatürk'ten sonra eserlere konu olan ikinci isim ise Milli Mücadele'nin Batı Cephesi komutanı, Mudanya Mütarekesi ve Lozan Konferansı'nda Türkiye'yi temsil eden, Mustafa Kemal Atatürk'ten sonra "İkinci Adam" ve "Milli Şef" olarak anılan, ikinci cumhurbaşkanı olan, Tek Parti dönemini II. Dünya Savaşı boyunca sürdüren, ardından başlayan çok partili hayatta önce muhalefet sonra tekrar iktidar ve başbakan olan İsmet İnönü olarak görülmektedir (İnönü dönemi için bakınız Koçak 2003).

İsmet İnönü'den sonra gelen isim ise 12 Eylül 1980 askeri darbesi sonrası demokrasinin tekrar güçlenmesini, serbest piyasa ekonomisinin yerleşmesini, ülkede kalkınma ve sanayileşme hamlesinin başlamasını, kültürel ve sosyal alanda ülkenin her ne kadar tartışsa da kabuk değiştirmesine yol açan icraatlarıyla başbakanlık ile Körfez Savaşı sırasında cumhurbaşkanlığı yapmış olan Turgut Özal gelmektedir (Akşin 2004(d):163-184).

Turgut Özal'ın ardından ise partisi CHP'de muhalefet oluşturup ardından Demokrat Parti'yi Celal Bayar ve diğer arkadaşlarıyla kuran, Sovyetlere karşı başlayan ABD yakınlaşmasının giderek arttığı ve Kore Savaşı'nın gerçekleştiği

on yıl süren Demokrat Parti iktidarının tek başbakanı olan, 27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi sonucu yargılanarak idam edilen, ülkede çok yönlü bir değişimin yanı sıra kalkınma ve sanayileşme hamlelerine de imza atan Adnan Menderes gelmektedir (Demokrat Parti için bakınız Albayrak 2004). Adnan Menderes'ten sonra ise sol görüş içerisindeki farklı bakış açısıyla ve uygulamalarıyla geniş kitlelere hitap edebilen, 1974 Kıbrıs Barış Harekâtında dönemin başbakanı olan Bülent Ecevit gelmektedir (Yalçın 2002: 549-615).

Şahsiyetler başlığında yer alan alt konu sorgulaması sonucu ortaya çıkan tablomuzda sağ muhafazakâr kesimin önde gelen ismi Necmettin Erbakan, I.Dünya Savaşında Osmanlı ordularının başındaki birinci isim olan Enver Paşa, Türk milliyetçiliğinin ve Türk inkılâbının ideologlarından Ziya Gökalp, Demokrat Parti kurucusu ve üçüncü cumhurbaşkanı Celal Bayar, 27 Mayıs askerî darbesini yöneten ve dördüncü cumhurbaşkanı Cemal Gürsel, Atatürk döneminde çok partili hayata geçiş denemesinin en önemli aktörü Fethi Okyar, 12 Eylül askeri darbesinin başındaki isim olan Kenan Evren, Milli Mücadele'nin kadın kahramanlarından ve edebiyatçılarından Halide Edip Adıvar gelmektedir.

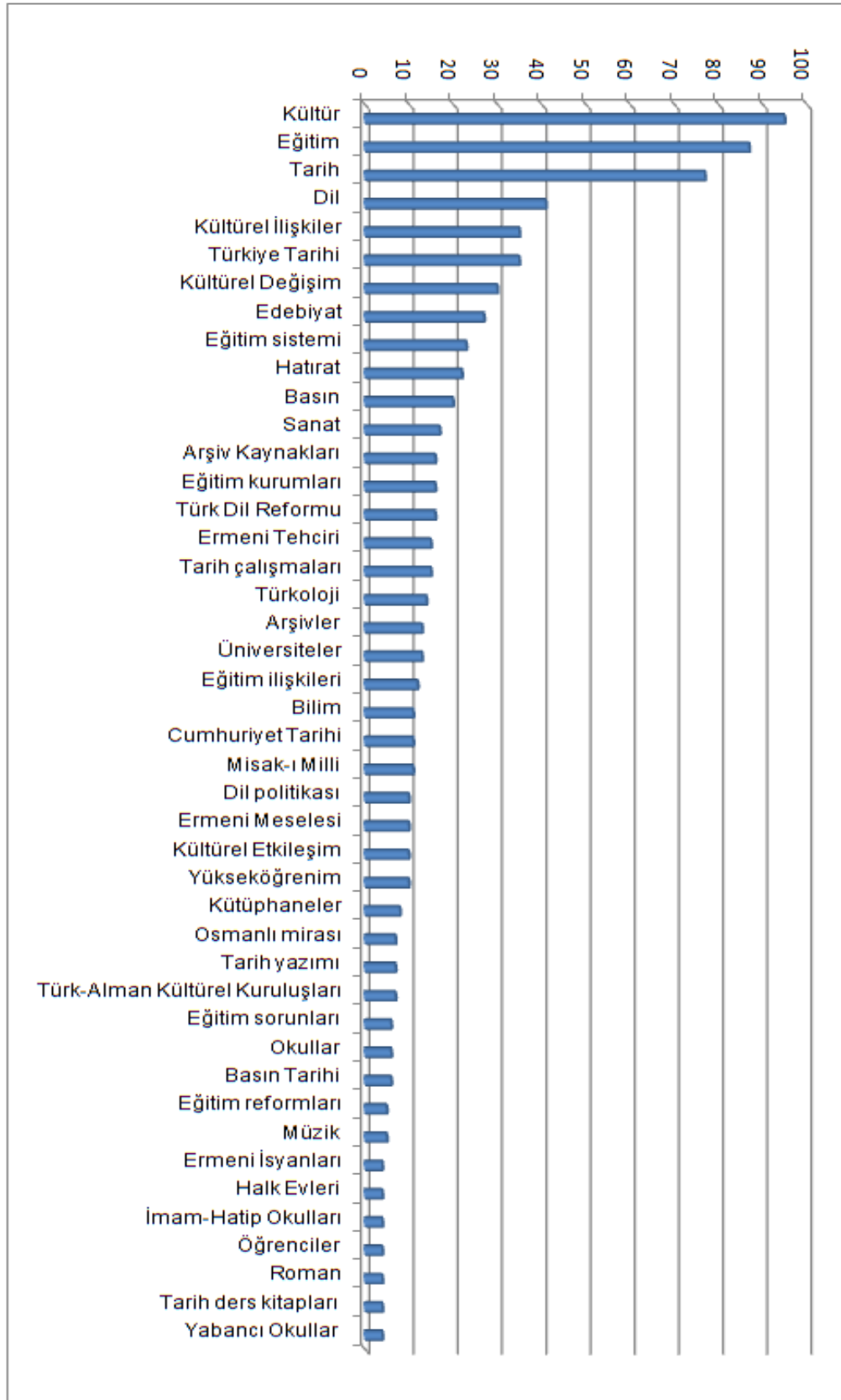
Grafik 6: Eserlerin Şahsiyetler Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

G- KÜLTÜR, BİLİM, SANAT

Bu başlıkta kültür, tarih, edebiyat, bilim, sanat, müzik ve eğitim alanındaki eserlere ait konulara yer verdik. Bu kategoriye ait Grafik 7'ye göre kültür, eğitim, tarih, dil alanındaki çalışmalar birbirine yakın değerlerde olsa bile diğer sorgulama tablolarındaki sonuçlara göre daha az olduğu anlaşılmaktadır. Yurtdışında Türkiye ile ilgili araştırmalarda kültür, sanat, bilim alanındaki çalışmaların siyaset, ekonomi ve dış politika alanından daha az olduğunu görmekteyiz. Türkiye'nin değişik dönemlerde yaşadığı siyasî ve ekonomik dönüşüme paralel kültürel dönüşüm yaşadığını söylemek mümkündür (Yalçın 2002:190-246). Cumhuriyetin kurulması, çok partili hayat, 70'li yıllar, Özal dönemi hep kültürel değişime yol açan siyasî ve ekonomik değişim dönemleri olmuştur.

Sosyo-ekonomik yapıda görülen değişiklikler edebiyat, sinema, müzik alanında da etkisini göstermiştir. Bundan başka bu alanlardaki eserlerin sayısının görece az olduğundan bahsedilmişti. Ancak yurtdışındaki araştırmacıların özellikle II. Dünya Savaşından sonra siyasî, ekonomik alanların yanı sıra farklı alanlarda araştırma yapmaya başlamış olmasıyla hem eser sayısında hem de konu yelpazesinin genişlemesi bakımından belirgin bir değişiklik yaşanmış olduğunu söylemek mümkündür. Tarih konulu eserlerde genellikle Türkiye tarihi, Ermeni tehciri (Ermeni tehciri için bakınız Halaçoğlu 2001), Misak-ı Milli, cumhuriyet tarihi gibi siyasi tarih çalışmaları ön plana çıkarken sosyal tarih, ekonomik tarih gibi konularında daha az eser verilmiş olduğu göze çarpmaktadır. Eğitim alanında eğitim sistemi ve sistemdeki değişiklikler, sorunlar, reformlar ile eğitim kurumları ele alınmıştır (Yalçın 2002: 99-186). Dil alanında ise Türk dil reformu hakkında eserlerin sayısının fazla olması dikkat çekmektedir. Ayrıca hatırat türündeki eserlerin sayısının da Çanakkale Savaşı ve dış işleri bakanı, büyükelçi gibi yabancı devlet adamlarının anıları şeklinde olmak üzere bu kategori için önemli sayılabilecek bir miktarda olduğu gözükmemektedir. Sayıları az da olsa sinema, opera, seramik, minyatür gibi güzel ve geleneksel sanatları konu edinmiş eserler de yer almaktadır.

Grafik 7: Eserlerin Kültür, Bilim, Sanat Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

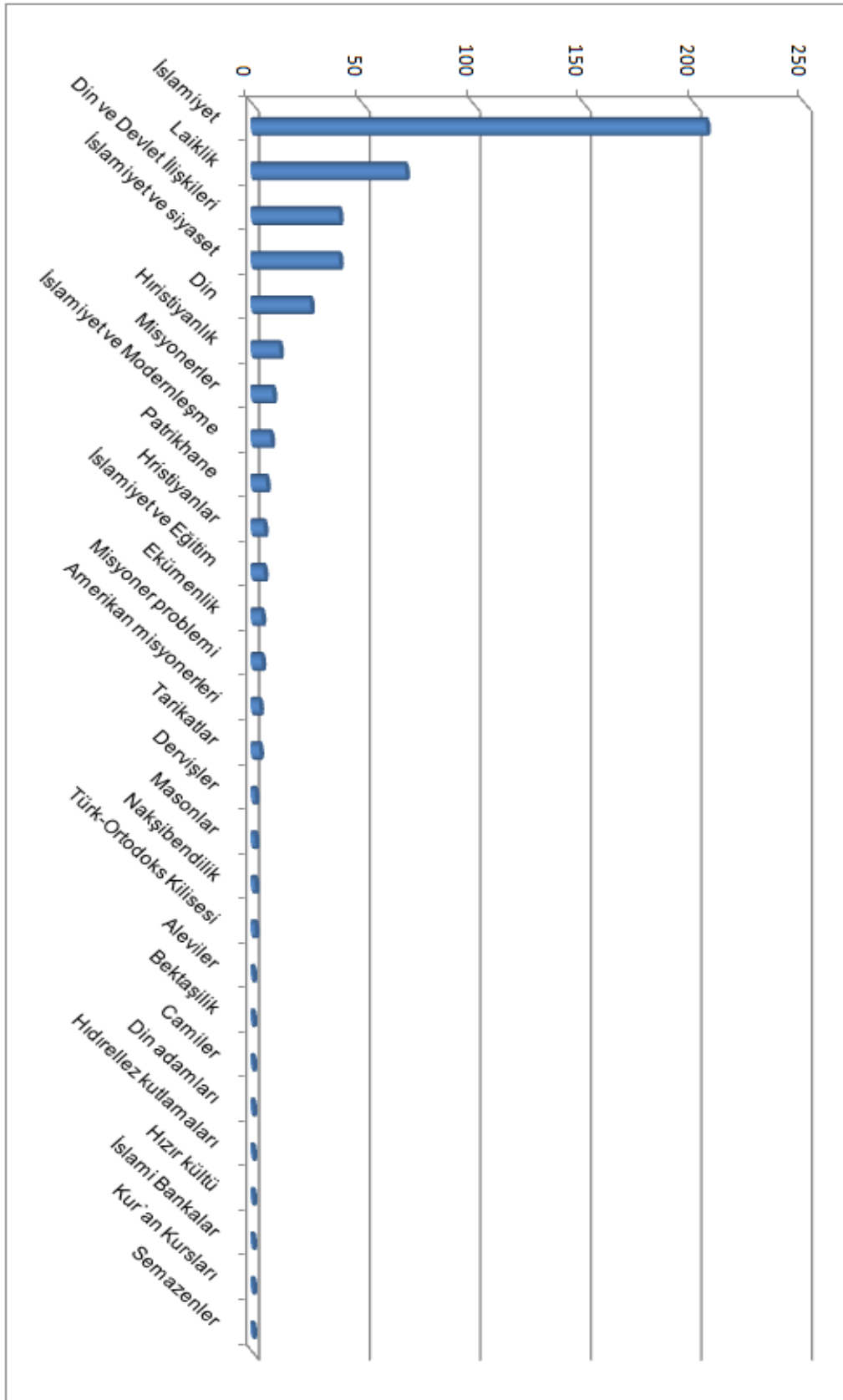
H- DİN VE LAİKLİK

Türkiye ile ilgili yurtdışında yayınlanmış eserlerin konularında İslamiyet başlığı hem genel konular içerisinde hem de din ve laiklik özel konusu içerisinde oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye’de İslamiyet’in bir din olmasının yanı sıra siyasî bir bakışla ele alınması sorunundan dolayı bu konuda pek çok eser yazılmıştır. İslamiyet’in toplum ve siyaset hayatındaki yeri bu eserlerde ele alınmıştır. Ayrıca modernleşme alanında İslamiyet’in konumu ve etkisi de araştırmalarda yer bulmuştur. Diğer taraftan dünyevileşme Cumhuriyet’in ilanından önce başlayarak siyaset ve toplum hayatında etkili olmaya başlamış ve tartışılmıştır (Yalçın 2002: 73-98).

Cumhuriyetin ilanından sonra ise yapılan inkılâp hareketlerinde laik yapılanmanın etkisi çok önemli bir unsur olmuştur. Anayasaya 1937 yılında giren laiklik, din ve devlet ilişkileri bağlamında olduğu kadar bireysel ve toplumsal yaşamda da etkileri görülen ve ele alınan bir konu olarak incelenmiştir (Karpaz 2010). İslamiyet’in siyasetten, siyasetin dinden uzak tutulamadığını göz önünde bulundurursak yabancı araştırmacıların eserlerinde bu konulara yer vermiş olması durumunun anlaşılır görüldüğü söylenebilir.

Öte yandan Türkiye’de Hristiyanlık ve misyonerler ile patrikhane ve ekümeniklik konuları da bu kategorideki eserlerde ele alınan yabancı araştırmacıların ilgisini çeken konular olmuştur. Bunlardan başka tarikat ve tasavvuf alanındaki eserlerin ise bu kategori içindeki yerinin az olduğu söylenebilir.

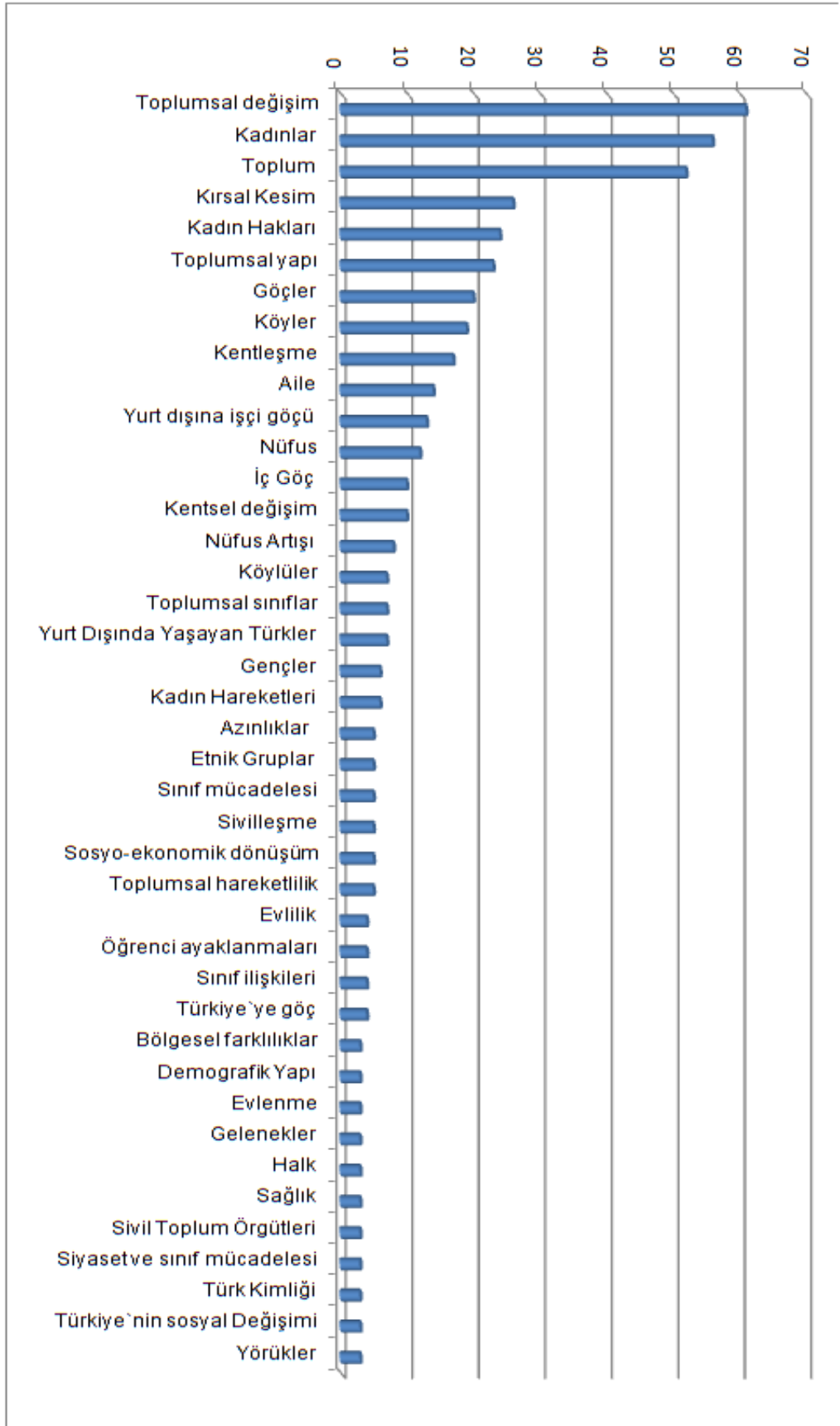
Grafik 8: Eserlerin Din Ve Laiklik Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

I- TOPLUM

Bu kategoride toplumsal değişim ve kadınlar ilk sıralarda yer almaktadır. Bu konuların ardından Grafik 9'da kırsal kesim, kentleşme, göç hareketleri başlıkları da ilgi çekici olmak üzere araştırma yayınlanan konular olarak yer almıştır. Değişimin siyasî ve ekonomik yaşanmasına paralel olarak toplumsal farklılaşma da kaçınılmaz olmakta ve toplumun her katmanında değişim köklü olmaktadır. İç ve dış dinamiklerin etkisiyle refah seviyesinin artmasına bağlı olarak toplumsal hareketlik de hızlanmıştır. Tarımda yaşanan hızlı makineleşme köyden kente göçü artırmış, karayollarının gelişmesi ile kentleşme hızlanmış, kent nüfusu artarken kentsel sorunlar da büyümüşür (Yerasimos 1976). Göç hareketleri yalnızca Türkiye sınırları içinde yaşanmamış, Balkanlar'da siyasî ve ekonomik nedenlerle yaşam alanı daralan Türkler de Türkiye'ye göç etmek zorunda kalmıştır.

II. Dünya Savaşı sonrası Avrupa'da görülen ekonomik büyüme savaşta azalan nüfus ile birleşince Türkiye'den Avrupa'ya işçi göçü yoğunlaşmıştır. Ekonomik büyüme toplumun refah düzeyini yükseltmiş ve rahat bir hayata sahip olan gençlere yaşadıkları dünyayı sorgulama imkânı vermiştir. Bu durum 1970'lerdeki öğrenci hareketlerinde etkili olmuştur(Öğrenci hareketleri için bakınız Belge 1983). Türk İnkılâbı ile toplumdaki yeri ve konumu artan kadınlara ilişkin eserlerin sayısının bu kategori içinde fazla olduğu görölmektedir. Kadınlar konulu eserlerden sonra ise kırsal kesim ile ona paralel olmak üzere göçler, kentleşme, nüfus artışı, kentsel değişim konularına sahip eserler birbirini izlemektedir. Toplum konulu eserler genel konular kategorisinde uluslararası ilişkiler, siyaset, ekonomi, şahsiyetler kategorilerine göre araştırmalarda daha az ele alınmış konular olarak görünmektedir. Toplum kategorisi içinde gelenekler, sağlık, sivil toplum örgütleri az ele alınan konular olarak gözükmemtedir. Bu konularla birlikte önemli olması beklenen azınlıklar, etnik gruplar, gençler de bu kategorinin çok az işlenen diğer konu başlıklarıdır. Bu duruma bakarak yabancı araştırmacıların ilgi alanlarının bu konulara oldukça uzak olduğu sonucuna ulaşabiliriz.

Grafik 9: Eserlerin Toplum Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

İ- DEĞİŞİM

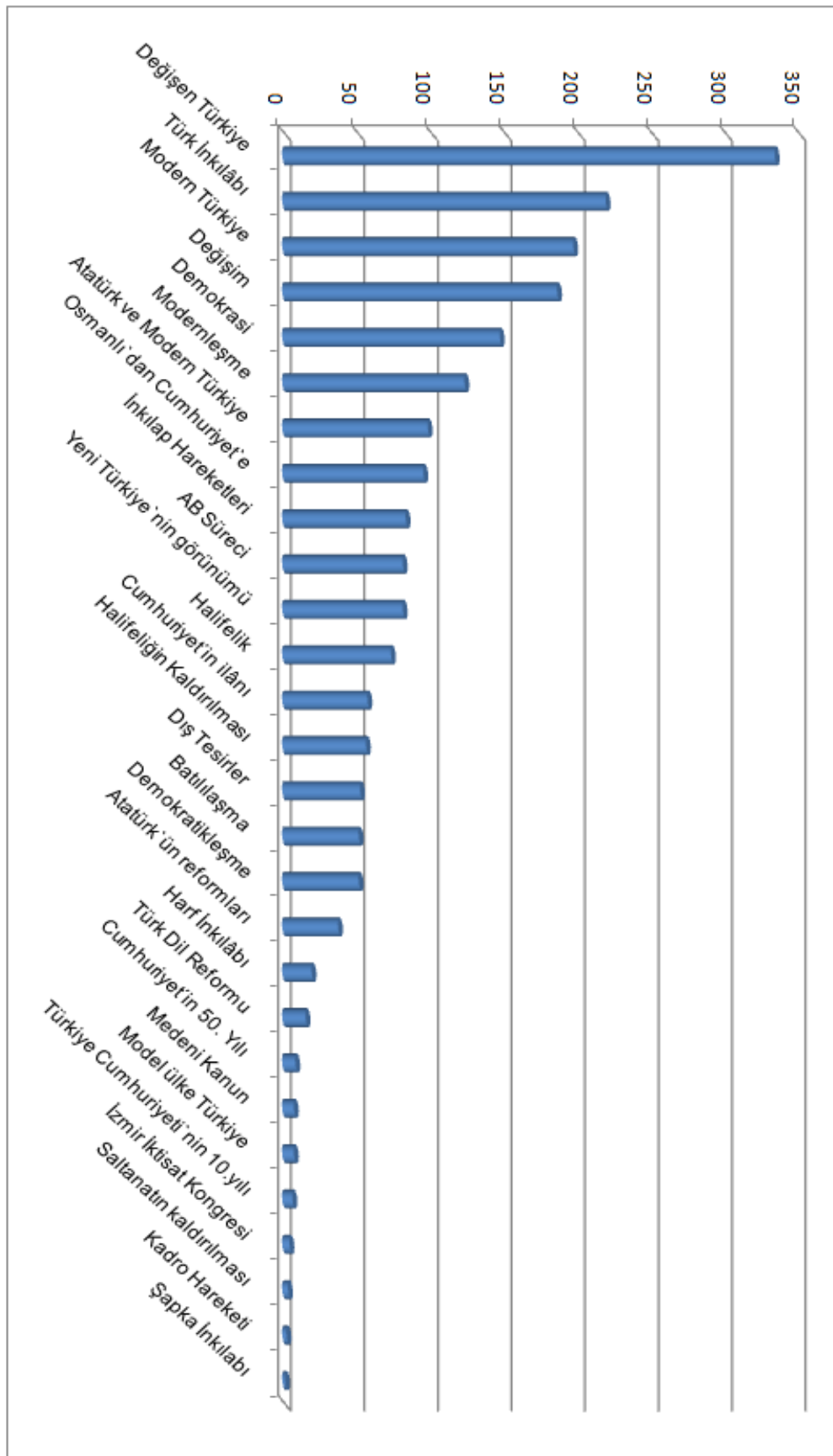
Bu kategoriye ilişkin Grafik 10'a göre genel anlamda *Değişen Türkiye* konu başlığı diğerlerine nazaran oldukça fazla eser sayısına sahip gözükmektedir. Türkiye'nin, cumhuriyetin ilanını takip eden inkılâp hareketleri, siyasî ve ekonomik yapılanmadaki değişimler, toplumsal ve kültürel alandaki değişimleri etkileyici olarak yurt dışındaki araştırmacıların eserlerine konu olmuştur.

Türk inkılâbı, *Değişen Türkiye* gibi genel konular kategorisinde de çok sık ele alınan bir konu başlığı olmasının yanında bu kategorinin en fazla esere sahip ikinci konusu olmuştur. Türk inkılâbı konu başlığının Milli Mücadele ve Mustafa Kemal Atatürk konu başlıklarıyla birlikte düşünülmesi gereken bir başlık olduğunu belirtmek isteriz. Milli Mücadele'nin lideri Mustafa Kemal Atatürk Türkiye'nin köklü bir dönüşüm yaşamasına olanak veren Türk İnkılâbının birinci yürütücüsü olmuştur.

Diğer taraftan modernleşme, demokrasi konuları da Türkiye üzerine eser hazırlayan yurtdışındaki araştırmacıların oldukça fazla ilgilendikleri konular olmuştur. Günümüzde de modernleşme ve demokrasi ile meselelere yabancıların ilgisinin fazla olduğunu göz önünde bulundurursak bu durumun anlaşılır olduğunu söyleyebiliriz. Türkiye'nin uzunca bir süredir içinde bulunduğu Avrupa Birliği'ne üyelik süreci de bugünlerin olduğu gibi dünün de önemli bir konusu olarak ele alınmıştır.

İnkılâp hareketlerinden en çok halifeliğin kaldırılması ile cumhuriyetin ilanının ilgi çekici olduğu gözükmektedir. Harf inkılâbı, dil reformu, şapka kanunu ile medeni kanun ise halifeliğin kaldırılması ve cumhuriyetin ilanı kadar olmasa da ele alınan diğer inkılâp hareketleri olmuştur (İnkılap hareketleri için bakınız Yalçın 2000:15-98). Türkiye ile ilgili yurtdışında yayınlanmış eserlerde hiç eksik olmayan demokratikleşme, modernleşme, değişim konularının bugün ve gelecekte de önemli bir algılama ve istekle ele alınacağına ilişkin bir öngörünün yanıltıcı olmayacağı söylenebilir.

Grafik 10: Eserlerin Değişim Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

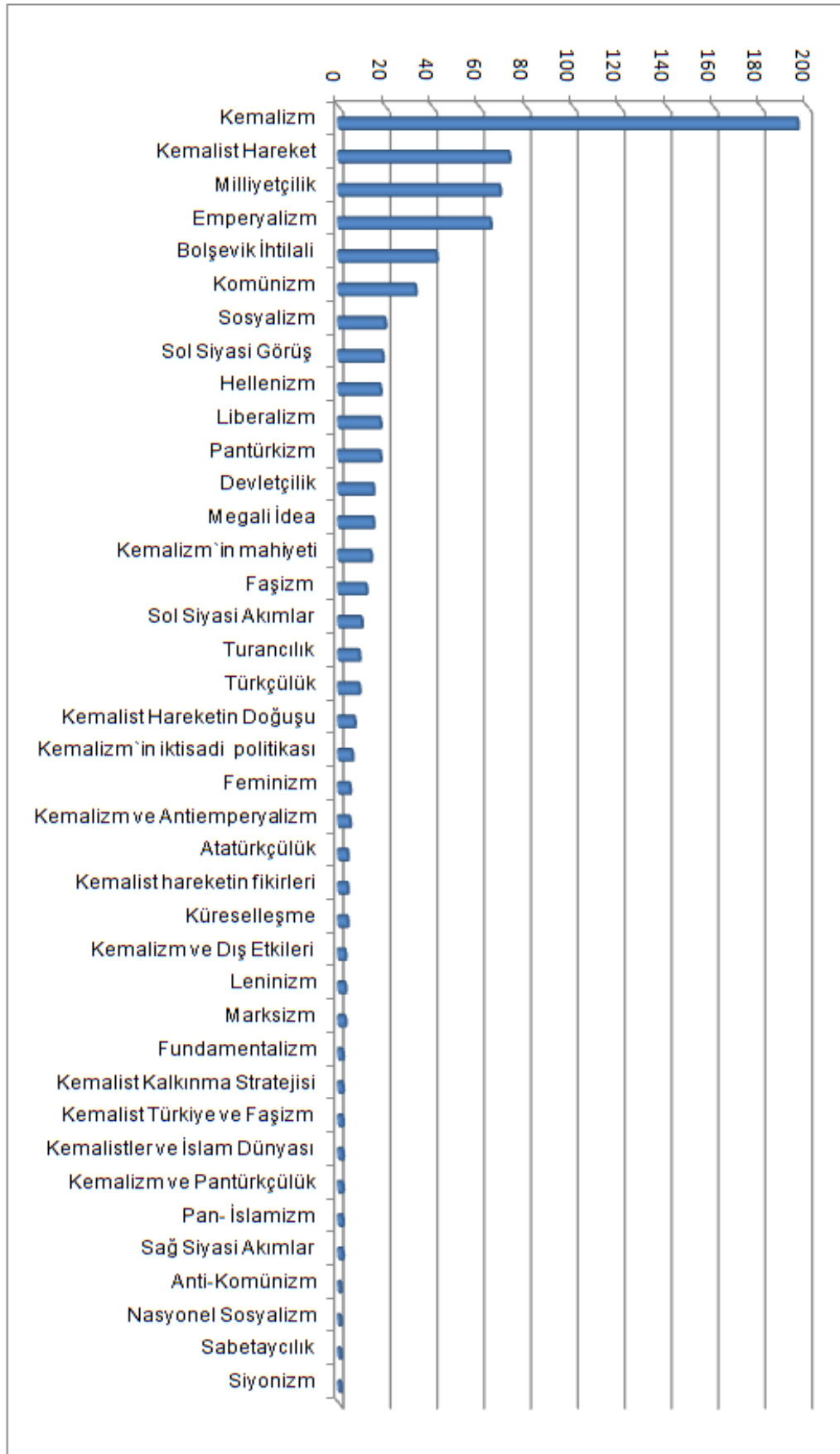

J- FİKİR AKIMLARI

Milli Mücadele ve sonrasındaki inkılâp hareketlerinin yürütücü fikir gücü olarak Kemalizm ve milliyetçilik bu kategoriye ait eserlerde en çok ele alınan konular olmuştur. Bunlardan sonra Milli Mücadele'ye askerî, siyasî ve iktisadî olmak üzere dış destek anlamında en fazla katkıda bulunan Sovyetler Birliği ile iyi ilişkilerin kurulması sonucu (Milli Mücadele'de Türk-Sovyet ilişkileri için bakınız Yerasimos 2000), emperyalizm ve Bolşevik İhtilali konularının da araştırmalar içinde yoğun olmasını sağlamıştır. Diğer taraftan komünizm, etatizm (devletçilik), sosyalizm, liberalizm, faşizm değişik dönemlerde yazılan eserlerde önemli oranda yer bulmuş konulardır.

Bu kategoride Kemalizm ve onun değişik yönlerini inceleyen konulara sahip eserlerin sayısının fazla olduğu görülmektedir. Mustafa Kemal Atatürk ve Milli Mücadele konularının en fazla esere sahip olmasına paralel olarak Kemalizm ve onu değişik yönleriyle işleyen eserlerin sayısının fikir akımları kategorisi içinde önemli bir konumda bulunmasının anlaşılır olduğu söylenebilir (Hilav 2004:399-410). Diğer taraftan, Milli Mücadele'nin büyük kısmının Yunanistan ile savaş şeklinde gerçekleşmiş olması(Türk-Yunan ilişkileri için bakınız Hatipoğlu 1997) Hellenizm ve Megali İdea konuların da özellikle Yunanca eserlerde sıklıkla yer aldığı tespitinin dikkat çekici olduğunu belirtmek mümkündür.

Grafik 11: Eserlerin Fikir Akımları Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

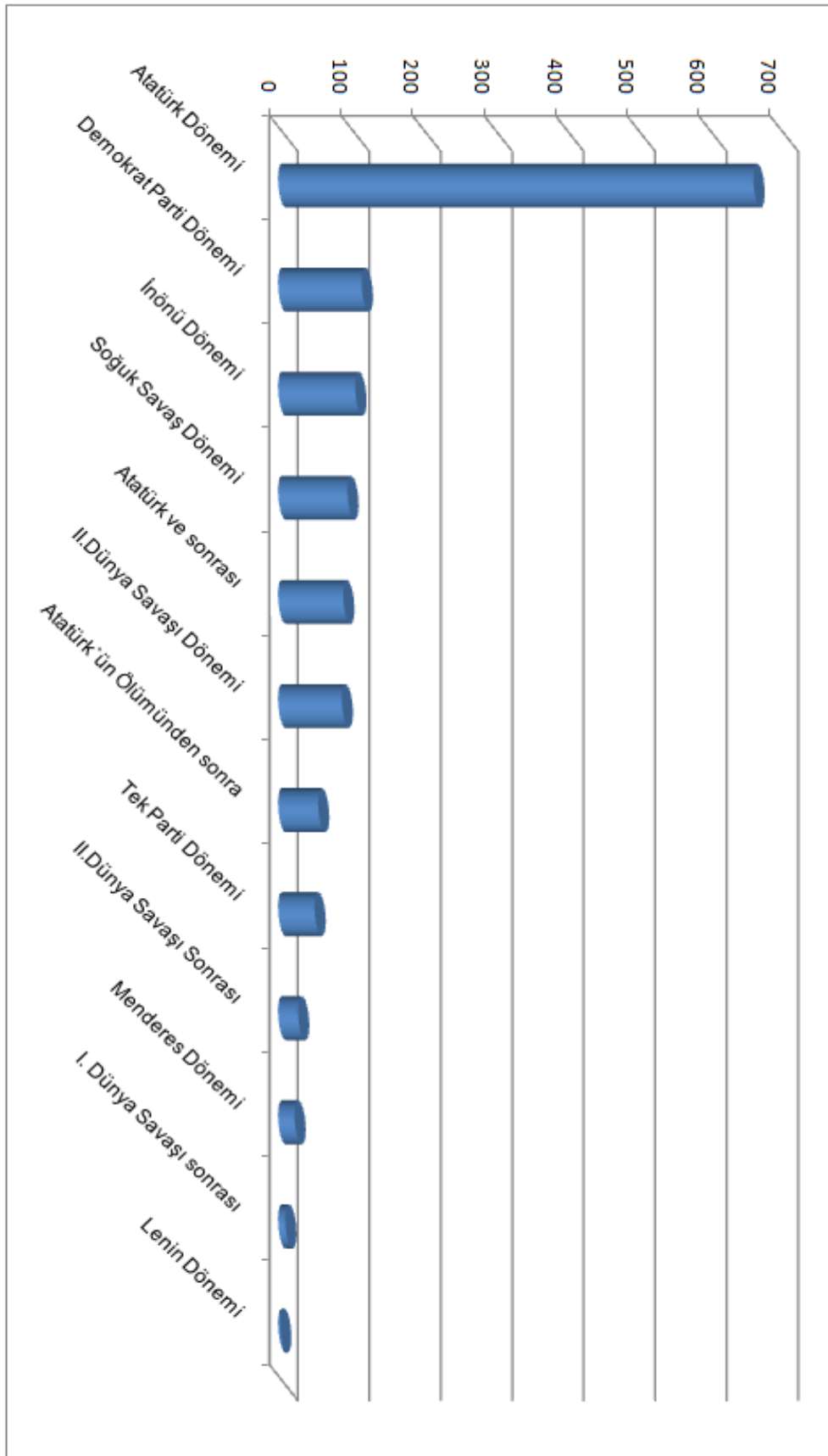

K- DÖNEMLER

Eser konularını dönemlere göre tasnif ettiğimizde Atatürk dönemi konu başlığının ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Bu dönem hem iç hem de dış gelişmeler açısından hareketli ve ilgi çekici görünmektedir. İçeride inkılâp hareketleri ve çok partili hayat ile demokrasiye geçiş çalışmaları, dışarıda ise Lozan Antlaşması sonrası sorunları çözme ile dünya politikasında yer edinme çabaları bu döneme ilişkin başlıca sorunlardır.

Dönemler kategorisinde ikinci sırada Demokrat Parti dönemi gelmektedir. Çok partili hayatın nihayet başlamış olmasının yanı sıra, toplumsal, kültürel ve ekonomik hareketliliğin de olduğu bu dönem ABD ile yakınlaşma sürecinin hız kazandığı, Kore Savaşı'nın gerçekleştiği ve 27 Mayıs 1960 ihtilali ile neticelenmesi bakımından yabancı araştırmacı ve yazarlar tarafından oldukça ilgi çekici bulunmuştur. Üçüncü sırada ise Atatürk döneminden sonra başlayan İnönü dönemi gelmektedir. Tek parti yönetiminin sürdüğü II. Dünya Savaşına rastlayan bu dönemden sonra Soğuk Savaş döneminin eserlerde yer aldığını görmekteyiz. II. Dünya Savaşı sonrası ABD ve SSCB'nin dünyayı iki kutba böldüğü bu dönemde Türkiye, Sovyetlerin dış politikadaki kendisine yönelik emellerinden dolayı ABD'nin liderliğindeki batı ittifakı yanında yer alma yönünde bir dış politika izlemesi bu döneme ait eserlerin sayısının azımsanmayacak bir oranda olmasını beraberinde getirmiştir (Türk-Amerikan ilişkileri için bakınız Bal 2008).

Grafik 12: Eserlerin Dönemler Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

L- SAVAŞLAR

I.Dünya Savaşı'nın mağlupları arasında yer alan Türkiye, Mondros Mütarekesi'nin hemen ardından başlayan işgallere önce yerel milis güçleri olan Kuvay-i Milliye ile karşılık vermiş, ardından İstanbul hükümetinin imzaladığı Sevr Antlaşması'nı Ankara hükümeti kabul etmeyerek bir süre sonra düzenli ordu birlikleriyle yürüttüğü Milli Mücadele askerî boyutunun yanında siyasî tarafı da olan bir savaş olarak Türkiye ile ilgili yurtdışı eserlerin Mustafa Kemal Atatürk ile birlikte en çok işlenen konusu olmuştur.

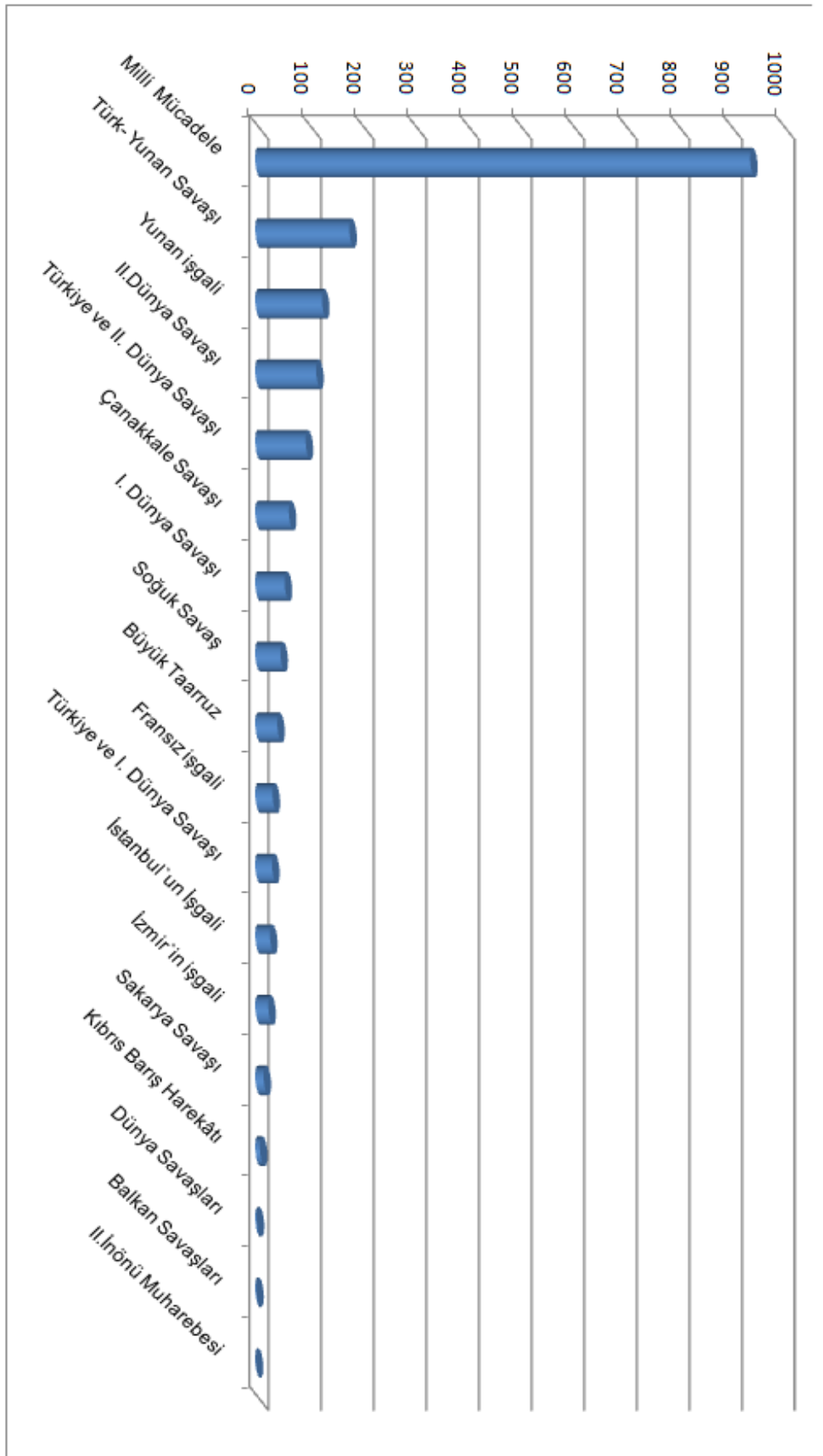
Milli Mücadele'yi konu edinen eserlerin önemli kısmı Türk-Yunan Savaşına değinmektedir. Anadolu'da İtilaf devletlerinin himayesi altında başlayan Yunan işgalini de konu edinen eserler önemli bir yer tutmaktadır. Yunanistan'da Milli Mücadele'yi konu alan eserlerin başlıklarında daha ziyade Küçük Asya, Megali idea, Küçük Asya felaketi ifadelerinin sıklıkla kullanıldığını araştırmamızda görmek mümkün olmuştur. Türk-Yunan savaşı konu adıyla anılan eserlerin bir kısmının bu gözle ve bakış açısıyla ele alındığını belirtmek gerekir(Yalçın 2000: 161-366).

Mustafa Kemal Atatürk'ün yönetimindeki Türk ordusu 30 Ağustos 1922'de Büyük Taarruz'u zaferle bitirdiğinde, Yunanların hayallerini kurduğu Megali idea yani Batı Anadolu'yu da anavatana katarak Büyük Yunanistan düşüncesi de tarihe gömülmüştür. Birkaç gün içinde bozguna uğramış Yunan ordusu, Anadolu'yu terk etmeye başlamıştır. Sadece üç yıl önce Anadolu'ya getirilen Yunan köylüleri de, Anadolu'daki diğer Rum köylüleriyle birlikte Yunanistan'ın yolunu tutmuştur. Bu göçte onbinlerce insan da hayatını kaybetmiştir. Bu olay Yunan tarihine Küçük Asya (Anadolu) Felaketi olarak geçmiştir(Milli Mücadele için bakınız Erikan 2008).

II. Dünya Savaşı, Soğuk Savaş gibi dünyanın büyük bir bölümünü ilgilendiren gelişmeler Türkiye'nin de ister istemez içinde yer aldığı hadiseler olmaktadır. Diğer taraftan I. Dünya Savaşı'nın dönüm noktası olan Çanakkale Savaşı da özellikle Anzakların hatıralarında yer almak suretiyle eserlere konu olmuştur.

Batı cephesi muharebelerinde yer alan Sakarya Meydan Muharebesi ve Büyük Taarruz ile Fransızların Anadolu işgali, Yunanların İzmir işgali, İngilizlerin Fransızlarla birlikte gerçekleştirdiği İstanbul işgali de yabancı araştırmacıların ilgilendiği diğer konular olmuştur. Kıbrıs Barış Harekâtı ise yabancı araştırmacıların bu kategoride yer alan diğer konu başlıklarına göre daha az ilgilendikleri bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Grafik 13: Eserlerin Savaşlar Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

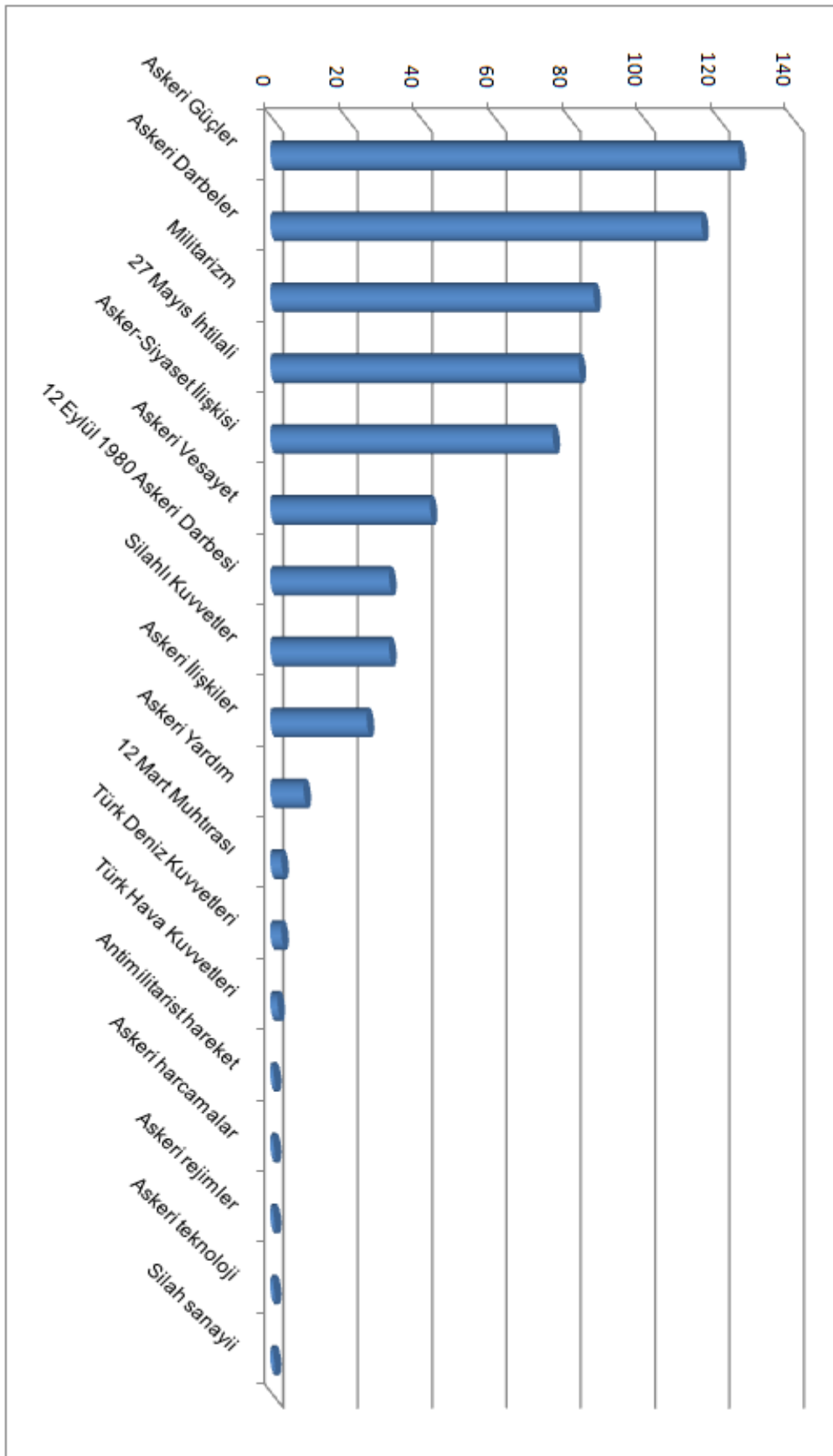
M- ASKERİ GÜÇLER

Türkiye siyasetinde dini değerler ve buna bağlı algılamaların etkisinin eksik olmamasının yanında askerî güçlerin de siyasete müdahale etmesi ve siyaset belirlemesi şeklinde ifade edilebilecek genel bir manzaraya yurtdışındaki araştırmacıların kaçınılmaz olarak projeksiyon tutmalarını ve askerî güçler kategorisindeki eserlerin ivmesinin azalmamış olmasını söylemek mümkündür(Erkanlı 1987: 34-68). Askerî güçler ile birlikte hem genel olarak hem de bu kategoriye özel olarak askerî darbeleri işleyen eserlerin sayısının dikkatlerden kaçmayacak sayıda olduğunu belirtmek gerekir.

Cumhurbaşkanlarının büyük kısmı asker kökenli bir ülke olan Türkiye’de askerin siyaset ve siyasetçiler üzerindeki etkisi her zaman söz konusu olmuş bu durum bazıları tarafından rahatsız edici bulunurken silahlı kuvvetleri kendi siyasetlerine bir payanda olarak düşünenler de olmuştur. Demokrasinin zaman zaman kesintiye uğramasına neden olan askerî darbelerin yabancı araştırmacılar tarafından Milli Mücadele ve Mustafa Kemal Atatürk konularının dışında ikinci bir tasnif yaptığımızda oldukça ilgi çekici bir konumda bulunduğu söylenebilir. Askerî darbeleri konu edinen eserlerde Demokrat Parti dönemine son veren 27 Mayıs 1960 ihtilâli ön plana çıkmaktadır. Onu 12 Eylül 1980 askerî darbesi izlemektedir (Türkiye’de askeri darbeler için bakınız Yurdsever 1983, Öymen 1986).

Bu kategoride günümüzde de tartışılan militarizm ve askerî vesayet konuları ile birlikte Türkiye’nin diğer ülkeler ile ilişkilerinde yer alan askerî ilişkiler ve askerî yardım konuların da önemli olarak gözüktüğü anlaşılmaktadır. Soğuk Savaş yıllarında ABD ile kurulan yakın ilişkilerin bir sonucu olarak alınan askerî yardımlar da eserlerde incelenmiştir. Türkiye’nin askerî teknolojisi ile askerî harcamaları ise bu kategorinin çok az esere sahip konuları olarak gözükmektedir.

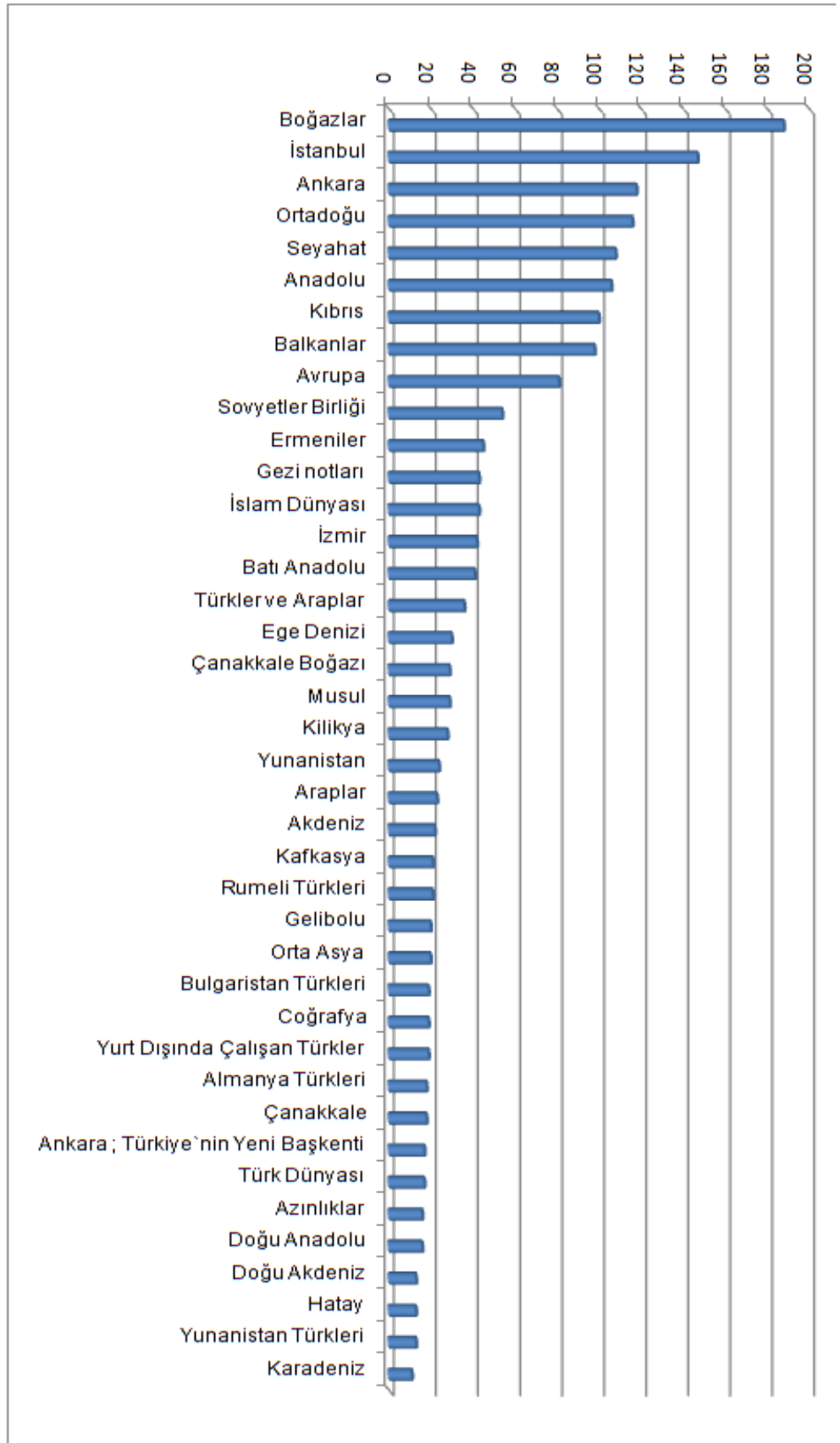
Grafik 14: Eserlerin Askeri Güçler üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

N- COĞRAFYA

Jeopolitik açıdan önemli bir yere sahip olan İstanbul ve Çanakkale Boğazları, XIX. yüzyıldan beri büyük devletlerin üzerinde hâkimiyet kurma ve söz söyleme sahaları haline gelerek ilgi çekmiştir. Boğazlar, Çanakkale Savaşı, Milli Mücadele, Atatürk dönemi (Lozan Antlaşması ve Montrö Sözleşmesi) ve II. Dünya Savaşının göz önünde bulundurulmasıyla kaçınılmaz olarak önemli bir sorun olmuştur. Boğazlar sorunu (Boğazlar sorunu için bakınız Yel 2008) boğazlar başlıklı eserlerin bu kategorinin ilk sırasında yer almasında etkili olmuştur. Ardından gelen İstanbul ise I.Dünya savaşının ardından önce fiilen sonra 1920 başlarında resmen işgal edilmesinin, Ankara'dan önceki başkent olmasının yanında gezi ve seyahat alanındaki eserlere konu olması yönünden bu kategorinin ikinci sırasında yer almıştır. Ankara ise genellikle Milli Mücadele'nin siyasî ve askerî olarak yönetildiği ve yürütüldüğü şehir olmasının ardından başkent konumuna ulaşması bakımından ve diplomatik ilişkilerin yoğun olması ile kısmen olsa bile gezi alanındaki eserlere de konu olması dikkate alındığında bu kategoride üçüncü sırada yer alması anlaşılır görünmektedir. Ortadoğu ise Türkiye'nin uluslararası ilişkilerdeki konumundan, Anadolu da büyük ölçüde Milli Mücadele ve Yunan işgalinden kısmen de gezi faaliyetlerinden dolayı yurtdışında Türkiye ile ilgili eserlere konu olmuşlardır.

Uluslararası ilişkilerde bölgesel olarak Ortadoğu ve Balkanlar sıklıkla, Akdeniz ve Karadeniz ise onlara nazaran daha az olmak üzere ele alınan konular olmuşlardır. Kıbrıs ile Ege Denizi ise Türkiye'nin Yunanistan ile temel sorunlarından olması yönüyle ele alınmıştır. Bunların dışında bir coğrafi yer adıyla birlikte anılan Türkler de bu kategoride yer bulmuştur. Todor Jivkov'un asimilasyon politikalarından fazlasıyla etkilenen Bulgaristan Türkleri gelirken onu gurbetçi tanımlamasına en uygun düşen Almanya Türkleri ile Batı Trakya sorunu ve mübadele konularından dolayı Yunanistan Türkleri izlemiştir. Bundan başka Türkler ile ilişkileri yönünden başka milletler de burada yer bulmuştur. Bunların başında tehcir hadisesi ve terör eylemleriyle Ermeniler gelirken onları Ortadoğu coğrafyasına ilişkin sorunlar dolayısıyla Araplar ve Yahudiler izlemiştir (Türkiye-Ortadoğu ilişkileri için bakınız Arı 2008).

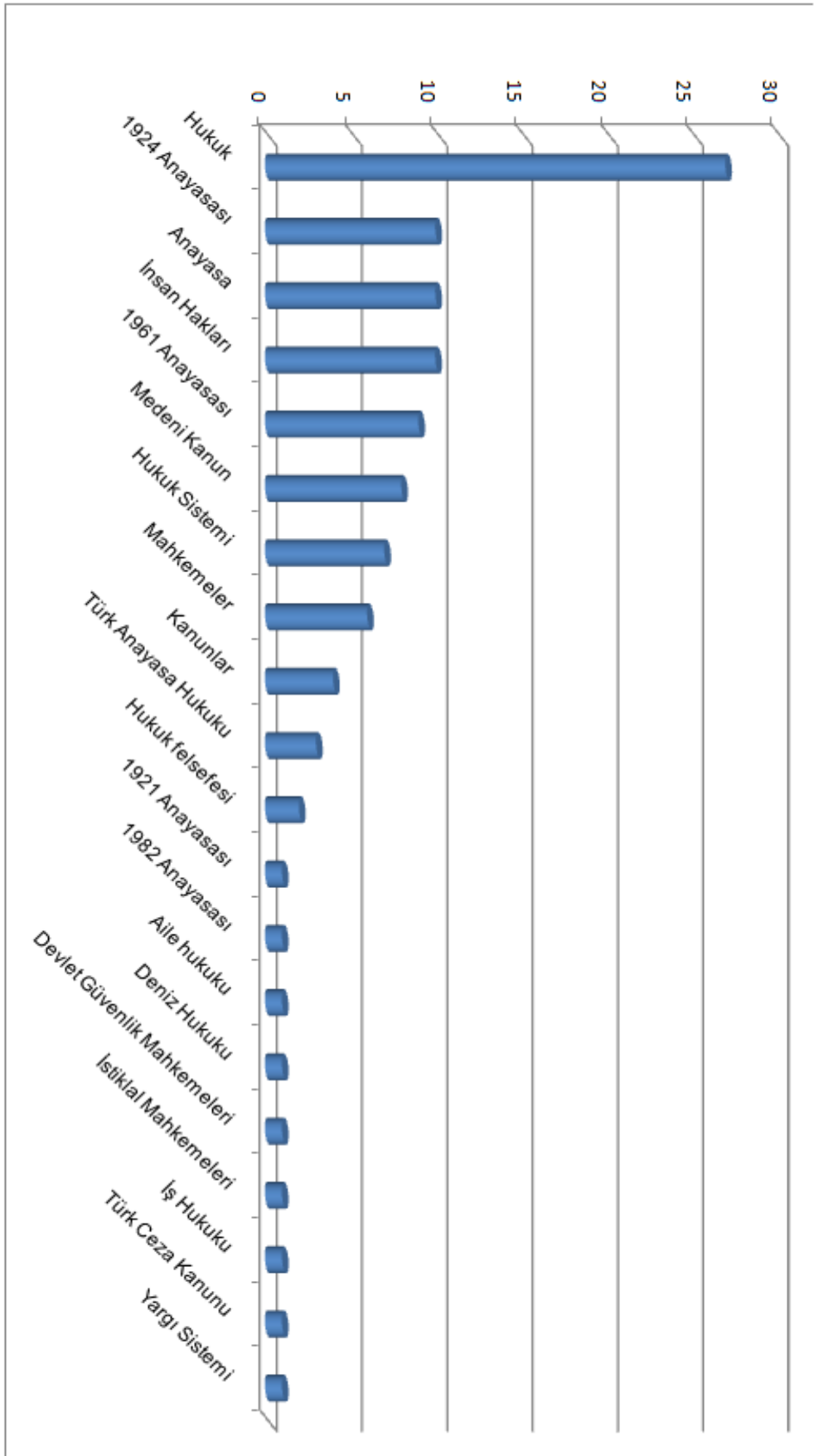

Grafik 15: Eselerin Coğrafya Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

O- HUKUK

Bu kategorideki eserler genel konulara ilişkin Grafik 1’de en az ele alınan konular olarak karşımıza çıkmaktadır. Hukuk alanındaki eserler genellikle anayasalar bağlamında ele alınan konulardan oluşmuştur. Bu aşamada 1924 ve 1961 anayasaları en fazla ele alınan konular olduğu Grafik 16’da görülmektedir. Diğer taraftan Türkiye’nin hukuk sistemi, mahkemeler de belli ölçüde olsa bile eserlere konu olmuştur.

Yurtdışındaki araştırmacıların Türkiye’de din ve askerî güçlerden sonra günümüzde siyaseti en fazla etkileyen üçüncü güç olmasına rağmen hukuk alanındaki gelişmelere pek fazla ilgi duymamış olmaları dikkat çekicidir. Bu noktada yargının siyaset kurumuna etkisinin günümüzde artmış olduğunu söylemek mümkün olabilir.

Grafik 16: Eserlerin *Hukuk* Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

BÖLÜM II

ESERLERİN YAYIN YILI VE DİLLERİNE GÖRE TASNİFİ

A- YAYIN YILI (GENEL)

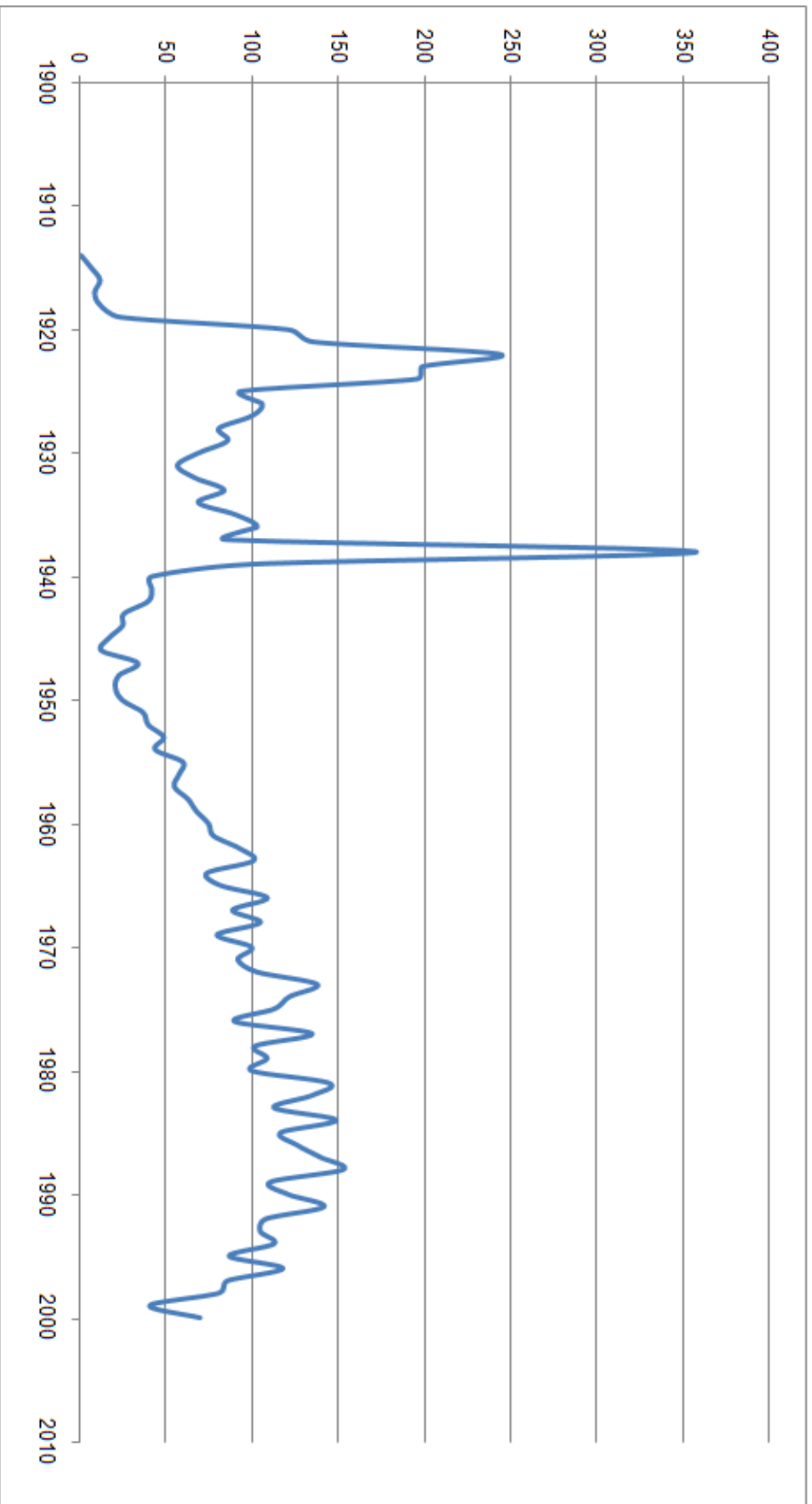
Eserleri yayın yılına göre tasnif ettiğimizde dikkati çeken en önemli husus Milli Mücadele, Atatürk dönemi ve II. Dünya Savaşı dönemine rastlayan yıllarda eser sayısının fazla olmasıdır. Milli Mücadele, Türk Milleti ve Türkiye'nin varlığını temin etmesi yanında İngiltere ve Fransa destekli Yunanistan ile yapılmış olması, Türkiye tarihinin en mühim hadiselerinin başında gelmesi, Yunanistan, İngiltere ve Fransa'nın Türkiye toprakları ile ilgili arzuları ve Sovyetler Birliğinin kendi rejim ve politik düşüncesine göre emperyalizme karşı çıkarak Türkiye yanında yer alıp Milli Mücadele'ye destek vermesi (Milli Mücadele dönemi Türk-Sovyet ilişkileri için bakınız Yerasimos 2000) durumları göz önünde bulundurulunca Milli Mücadele dönemi ile ilgili eserlerin sayısının fazlalığı anlaşılır görünmektedir.

Milli Mücadele'den sonra Cumhuriyet'in ilanını takip eden yıllarda da Türkiye'ye yönelik yurtdışında eser verme konusunda ilgi sürmüştür. 1930'lu yılların ikinci yarısında ise belirgin bir ivme kazanmıştır. Bu durumda Balkan Antantı, Montrö Boğazlar Sözleşmesi, Atatürk'ün ölümü ve II. Dünya Savaşı'nın başlaması gibi gelişmelerin etkili olduğu söylenebilir.

II. Dünya Savaşı yıllarında yayın sayısı belirgin bir şekilde azalmış, Demokrat Parti'nin iktidar olduğu 1950'li yıllarda ise artmıştır. 1960'lı, 70'li, 80'li, 90'lı yıllarda ise belli bir ivme kazanmış ve bu durum genel olarak korunmuştur. 1950'li yıllardan sonra kazanılan ivmede Soğuk Savaş Dönemi, Türkiye hakkında yazılan eserlerdeki konu yelpazesinin genişlemesi yani siyasî ve askerî konulu eserlerin yanı sıra kültürel ve ekonomik alanlardaki çalışmaların sayısının artması da etkili olmuştur.

1970'lerin sonu 80'lerin başında eser sayısındaki artış, siyasî mücadelelerin toplumda ve devlet hayatındaki etkisinin ülkeyi safları belli belirgin bir ayrışmaya sokması ve 12 Eylül askerî darbesiyle açıklanabilir. 80'lerdeki ivmenin sürmesinde siyasî ve ekonomik karar ve icraatlarıyla olduğu kadar toplum yaşamındaki tesirlerini de unutmamız gereken Turgut Özal döneminin de payı olduğunu gözden kaçırmamız gerekir. 1990'ların başındaki siyasî ve ekonomik alanda süregelen istikrarsızlık ve krizler eserlerin bu dönemde de fazla olmasında etkili olmuştur.

Grafik 17: Eserlerin Yayın Yılına(Gene) Göre Dağılımı

B- YAYIN DİLİ (GENEL):

Yayın dillerine göre eserleri tasnif ettiğimizde çalışmamızda yer alan araştırmaların 42 farklı dile ait olduğu görülmektedir. Bunlar arasında en büyük pay günümüzün evrensel lisanı olan İngilizceye aittir. Bu dilin İngiltere'nin haricinde sömürgeciliğin etkisiyle dünya üzerindeki kimi ülkelerin de resmî dili olması yanında evrensel niteliği İngilizce yayın sayısının fazla olmasını sağlamıştır. Bunun yanında dünya hegemonyası konusunda Anglo-Saksonların XX. yüzyılda söz sahibi olmaları eserlerin büyük kısmının İngilizce olmasında bir başka etken olmuştur.

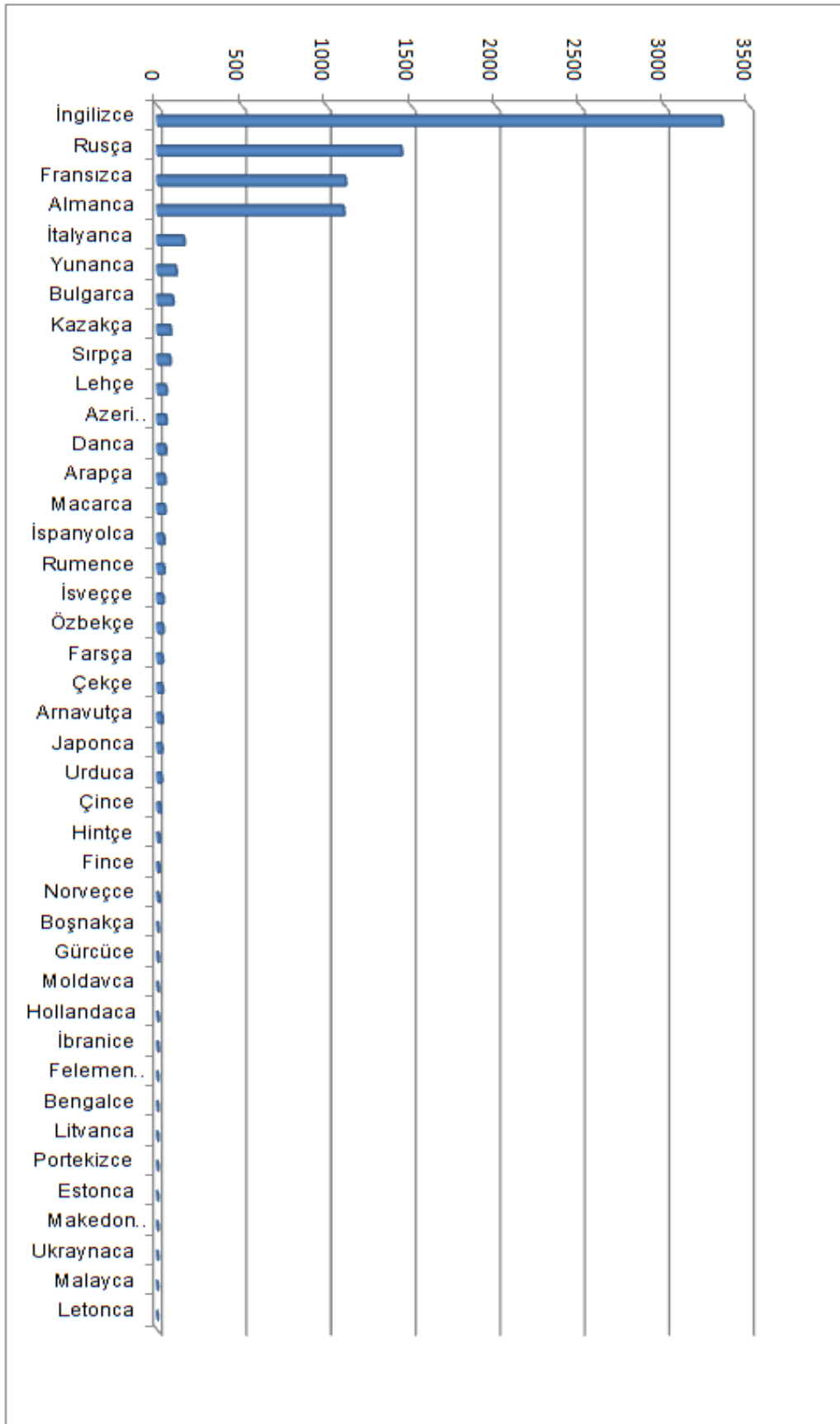
İngilizceden sonra ise dünya siyasetinin uzunca bir süre ABD'nin yanında diğer bir önemli olan aktörü Sovyetler Birliği'nin resmi dili Rusça gelmektedir. Dünya siyasetinde etkin bir aktör olan SSCB kaynaklı siyasi ve ideolojik faktörler Rusça eserlerin sayısının çalışmamızda ikinci sırayı almış olmasında etkili olmuştur. SSCB'nin Milli Mücadele ve sonrasında Türkiye'ye yakın durması ardından Türkiye'nin yönünü Batıya çevirdiği Soğuk Savaş yıllarında SSCB'nin Türkiye üzerindeki siyasî emelleri Rusça eserlerin sayısının fazla olmasında önemli ölçüde etkili olan diğer unsurlar olmuştur.

Ruşçanın ardından Fransızca, Almanca, İtalyanca dilleri gelir ki bunlarda Türkiye'ye ilgileri siyasî, ekonomik açıdan hiçbir dönem azalmayan ülkelerin dilleri konumundadır. Daha sonra batı sınır komşularımızın dilleri Yunanca ve Bulgarca gelmektedir ki bu dillere ait eserlerin sayısının yukarıda zikrettiğimiz dillere göre daha az düzeyde olduğu görülmektedir.

Kuzey Avrupa dilleri arasında Danca, Orta ve Güneydoğu Avrupa dillerinde ise Yugoslavya etkisiyle Sırpçanın başı çektiği onu birbirlerine yakın sayılarla Lehçe, Macarca, Rumence ve Çekçe'nin izlediği görülürken Türk dünyası dillerinde Kazakça ve Azerbaycan Türkçesi'nin önem kazandığı tasnifimizde geniş bir coğrafyada kullanılmasına karşın Arapça yayınlanan eser sayısının batı dillerine nazaran çok düşük düzeyde olması dikkat çekmektedir.

Türkiye'nin doğu komşusu olan İran'ın dili olan Farsçada yayın dili tasnifinde orta sıralarda yer almaktadır. Diğer taraftan geniş coğrafyalara hâkim olan İspanyolca, Portekizce, Hintçe, Çince dillerindeki eser sayısında görülen azlık da gözden kaçmamaktadır.

Grafik 18: Eserlerin Yayın Diline (Genel) Göre Dağılımı

C- ALMANCA:

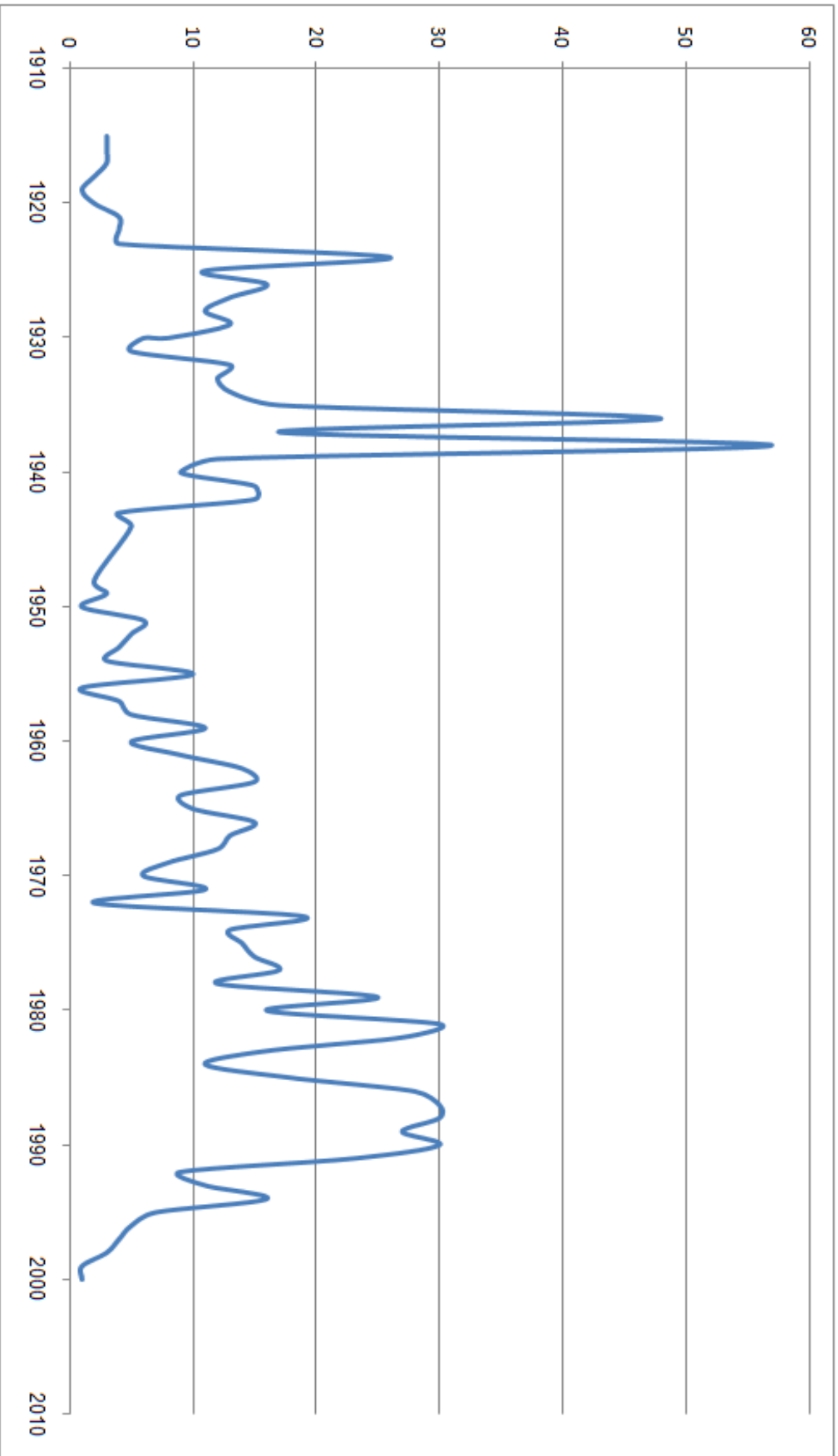
Almanca yayın diline sahip eserlerin daha ziyade Almanya’da yayınlanmış olduğu ve Almanca yayın diline sahip eserlerde yoğunluğun görüldüğü zaman diliminin 1930’lu yılların ikinci yarısı olduğu çalışmamızdan anlaşılmaktadır. 30’lu yılların ikinci yarısındaki en önemli gelişme Mustafa Kemal Atatürk’ün vefatıdır. Atatürk’ün ölüm haberi, hayatı, askerî ve siyasî faaliyetleri, cenaze töreni ile Atatürk sonrası Türkiye’yi konu edinen eserlerin bu dönemde görülen yoğunlaşmanın kaynağını teşkil eden unsurlar ve gelişmeler olduğu söylenebilir. Diğer taraftan Türkiye’nin bölge ve dünya barışına ilişkin dış politika atakları ile Almanya’nın istekli bir şekilde başlattığı II. Dünya Savaşı(II. Dünya Savaşı için bakınız Liddell 1998) konu edinen eserler de bu döneme ait yoğunluğun diğer önemli sebepleri olarak görülebilir.

Almanca eserlere ilişkin yoğunlukta ikinci dönem 1970’lerin sonu ile 80’lerin başı olarak görünmektedir. Bu dönem Türkiye’ye hâkim olan siyasî istikrarsızlık ve mücadelenin ülkenin genelini etkilediği yıllar olması hasebiyle eser sayısındaki yoğunluğun başlıca nedeni olduğu düşünülebilir. Diğer taraftan 12 Eylül 1980 askerî darbesine ilişkin eserler de bu döneme ait yoğunluğun diğer nedeni olmaktadır (Tanör 2004:30-41).

Almanca eserlerin yoğun olduğu üçüncü dönem ise 1980’lerin ikinci yarısı olarak gözükmektedir. Bu dönem 12 Eylül askerî darbesi sonrası demokrasinin tekrar yerleşmeye başladığı ve Turgut Özal liderliğindeki Anavatan Partisinin tek başına iktidar olarak icraatlarıyla Türkiye’de serbest piyasa ekonomisine geçildiği yıllar olmasından ötürü önem arz etmektedir (Sander 1989: 98-123).

Milli Mücadele dönemi yılları Almanca eserlerin yoğun olduğu dördüncü dönemdir. Bu dönemde eserlerin sayısının yukarıda sıraladığımız dönemlere nazaran az olmasını I.Dünya savaşıdan sonra Almanya’nın kendi derdine düşmesine bağlayabiliriz.

Grafik 19: Yayın Dili Almanca Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı

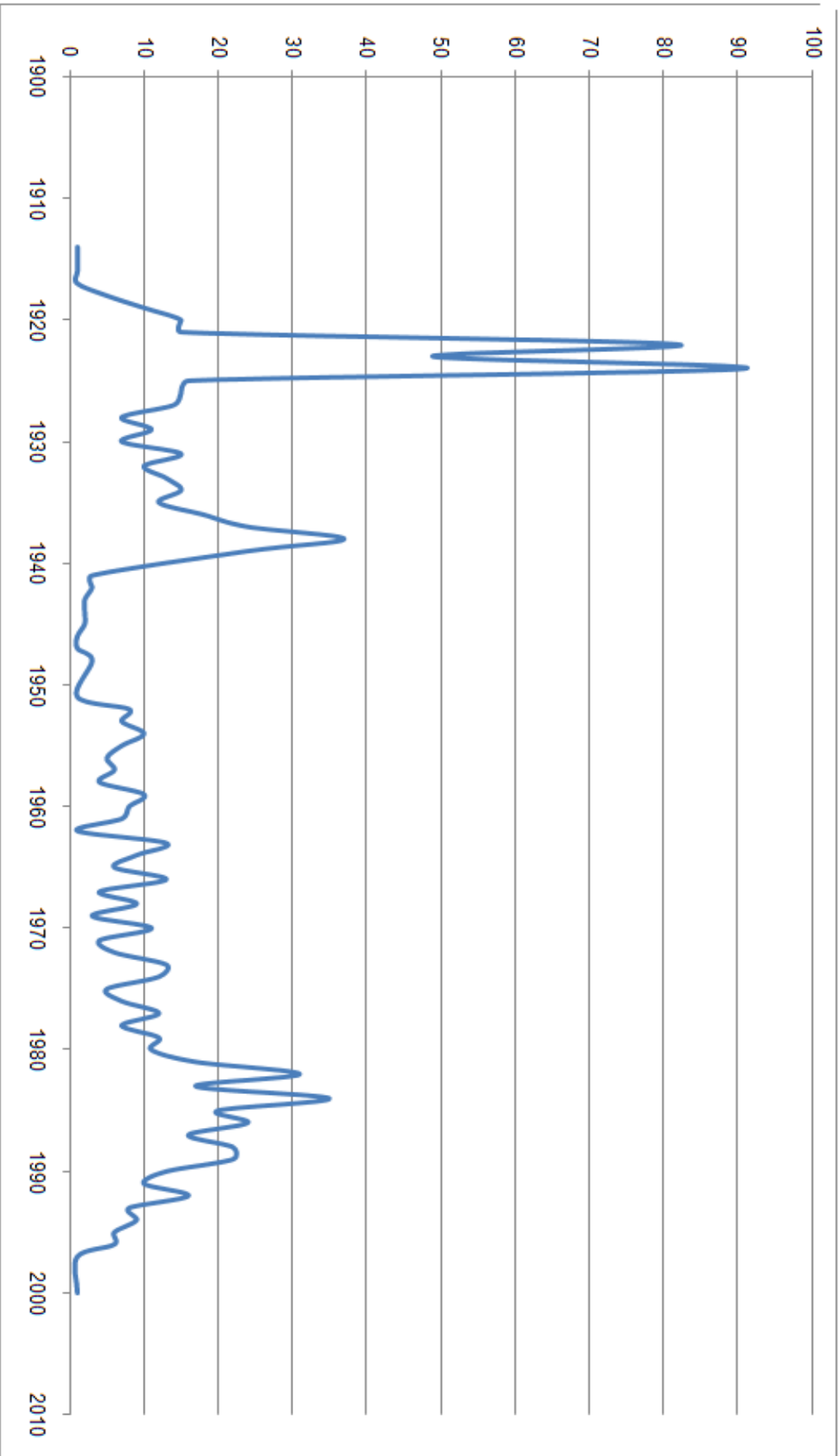

D- FRANSIZCA

Yayın dili Fransızca olan eserlerin Fransa dışındaki ülkelerde de yayınlanmış olduğunu öncelikle belirtmek gerekir. Fransızcanın, İngilizceden evvel bir anlamda dünya dili konumunda olmasının yanında sömürgecilik faaliyetleri sonucunda birçok ülke ile Fransa arasında kültürel etkileşim yaşanmış olması bu durumun başlıca nedenleri olduğu söylenebilir. Fransızca yayın dili olarak İngilizce ve Rusçadan sonra eser sayısı bakımından üçüncü sırada yer almaktadır. Fransızca eserlerin yoğunlaştığı zaman dilimlerine bakacak olursak ilk sırada Milli Mücadele dönemi ile Cumhuriyetin ilk yıllarının olduğunu görmekteyiz. Özellikle Sakarya Meydan Muharebesi'nin kazanılmasının ardından imzalanan Ankara Antlaşması ile Fransızların Anadolu'nun güneyindeki işgallerine son vermeleri ile Yunanlıların Anadolu'daki hüsrana ve hezimetlerin yaşandığı 1921-22(Turan 2005: 25-76) eserlerin belirgin bir ivme kazandığı yıllar olmuştur. Lozan Antlaşması ve sonrasında gerçekleşen Cumhuriyetin ilanı ile birlikte Yeni Türkiye'yi siyasî ve ekonomik açıdan tanımaya dayalı bakış açıları sonucunda 1923-24 yıllarında da eser sayısında görülen yoğunluk dikkat çekmektedir.

1920'li yılların ilk yarısında Fransızca yayın diline sahip eserlerde yaşanan yoğunluk Almancadan oldukça farklı bir görüntünün ortaya çıkmasına neden olmuştur. 1920'li yılların ilk yarısında Almanca eserlerin sayısı oldukça az iken Fransızca eserlerin sayısı söz konusu olunca bu durum tam tersi olarak gerçekleşmiştir. Fransızca eser sayısında yoğunluk yaşanan ikinci dönem ise 1930'lu yılların sonları olarak gözükmektedir. Bu dönemdeki yoğunluk, Hatay sorunu (Hatay Sorunu için bakınız Ada, 2005) başta olmak üzere, II. Dünya savaşının başlaması ve Mustafa Kemal Atatürk'ün vefatı gelişmeleri ile açıklanabilir. Atatürk vefat ettiği 1938 yılında Almanca ve İngilizce eserlere kıyasla Fransızca eserlerin azlığı dikkat çekicidir. 1980'lerin ilk yarısı da 1930'ların sonları gibi Fransızca yayınlanan eserlerin yoğunlaştığı bir dönem olarak gözükmektedir. Bu dönemdeki 12 Eylül askerî darbesi ile sonrasında Turgut Özal'ın iktidar olması gibi gelişmeler dikkate alındığında yoğunluğun anlaşılır olduğu söylenebilir.

Grafik 20: Yayın Dili Fransızca Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı

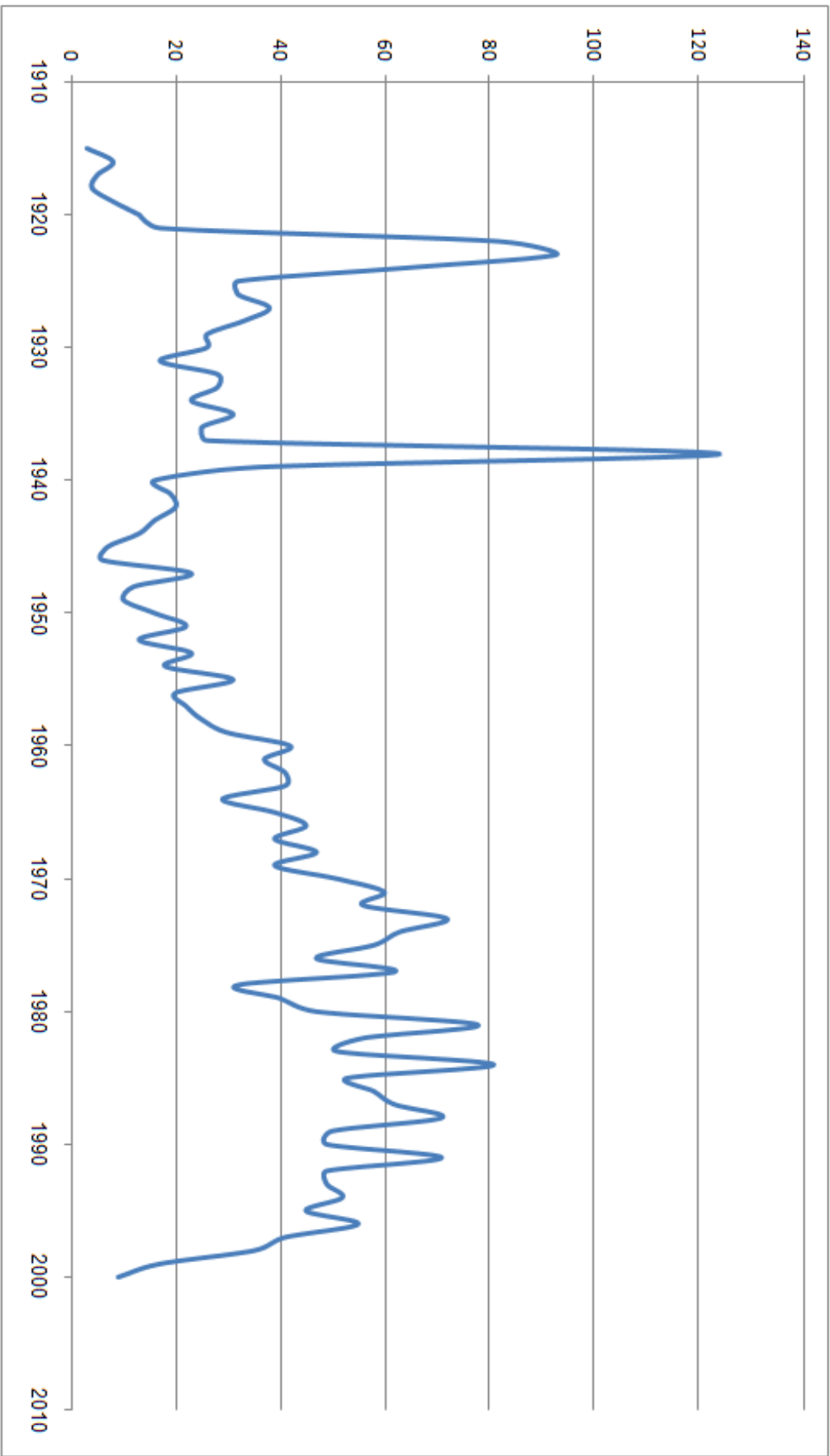
E- İNGİLİZCE:

Fransızcanın ardından bir anlamda dünya dili konumuna ulaşması İngilizcenin yeryüzünün pek çok ülkesinde yayınlanan eserlerin lisanı haline gelmesinde başlıca unsur olarak görülebilir. Bu durumun yanında İngiltere'nin sömürgecilik geçmişine sahip olması pek çok ülkede İngilizcenin yerleşmesine olanak vermiştir. İngilizce eserlerin yalnızca İngiltere ile sınırlı olmadığı başta ABD olmak üzere pek çok ülkede bu dilde araştırma yapılması eser sayısının fazlalığını anlaşılır göstermektedir.

İngilizce yayınların fazla olduğu dönemlere bakacak olursak karşımıza yayın sayısı fazla olan diğer dillerden oldukça farklı bir şekilde Mustafa Kemal Atatürk'ün vefat ettiği 1938'de eserlerin sayısının çok fazla olduğu sonucu çıkmaktadır. Karşılaştırma neticesinde ortaya çıkan bir diğer farklı durum ise 1970'li yıllarda İngilizce eser sayısında gözlenen belirgin bir yoğunluktur. Özellikle II. Dünya savaşı sonrası pek çok araştırmacının Avrupa'dan ABD'ne gitmesi ve Soğuk Savaş dönemi, ABD etkisi ve bakış açısıyla siyasî ve ekonomik meseleler üzerine yayınlanan İngilizce eserlerin sayısında yaşanan artışı açıklamaktadır. Bu tespit 1938'de olduğu gibi eser sayısı fazla olan diğer diller ile İngilizce arasında yaşanan ayrışmaya verilecek bir başka örnek olmaktadır.

İngilizce eser sayısında yoğunluğun yaşandığı üçüncü dönem ise yayın sayısı fazla diğer diller ile benzer şekilde Milli Mücadele ve Cumhuriyetin ilanı ile takip eden ilk yıllar olarak gözükmektedir(Türk-İngiliz ilişkileri için bakınız Kürkçüoğlu 1978). Türkiye toprakları üzerinde yaşanan işgalin taraflarından birinin İngiltere olması, Yunanlıların hüsrana uğraması, Lozan Antlaşması, cumhuriyetin ilanı, halifeliğin kaldırılması, Musul meselesi gibi gelişmeler 1920'li yılların başlarında görülen İngilizce eser sayısındaki yoğunlaşmanın başlıca nedenleridir. 1970'li yıllardaki yoğunluğun 80'li ve 90'lı yıllarda da sürdüğü görülmektedir. Söz konusu yoğunluğun sürmesinde ABD'nin Türkiye'ye dair uluslararası ilişkilerdeki stratejik etkinlikleri ile siyasî ve ekonomik bakış açılarının etkili olduğunu belirtmek gerekir.

Grafik 21: Yayın Dili İngilizce Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı

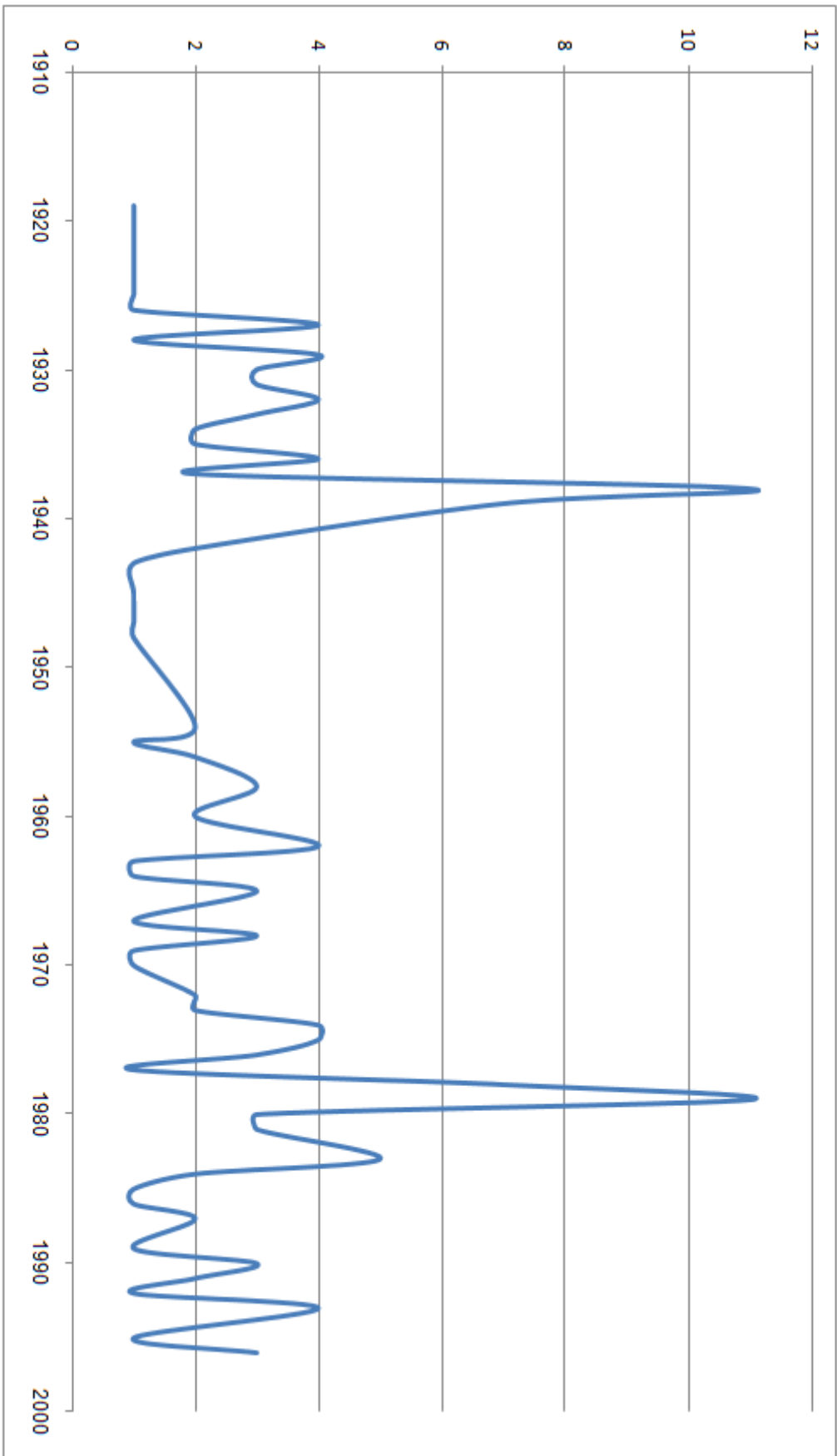

F. İTALYANCA

Eser sayısının Almanca, Fransızca, İngilizce ve Rusça dillerinde olduğu kadar yoğun olmadığı İtalyancada Mustafa Kemal Atatürk'ün ölüm yılı olan 1938 ile siyasî istikrarsızlıkların, çekişmelerin, mücadelelerin ve şiddetin var olduğu 1970'lerin sonlarında araştırma sayısında bir yoğunluk olduğu görülmektedir. İtalyanca yayın sayısında kayda değer bir oranın ortaya çıktığı diğer bir dönem ise tarafları arasında İtalya'nın da bulunduğu II. Dünya Savaşı'nın başladığı yıl olan 1939'dur.

Eser sayısı bakımından üst sıralarda bulunan diğer dillerin aksine Milli Mücadele ve Cumhuriyetin ilanı yıllarının İtalyanca araştırma bakımından yavan dönemler olduğu dikkat çekicidir. Bu durumu İtalya'nın Anadolu işgalinden vazgeçmeye İngiltere ve Fransa'ya göre daha önce başlaması ile İtalya'nın kendi iç meselelerine bağlayabiliriz ki 1922 yılı Mussolini'nin iktidarı ele geçirdiği yıl olarak karşımıza çıkmaktadır(Milli Mücadele'de Türk-İtalyan İlişkileri için bakınız Çelebi 2002).

Grafik 22: Yayın Dili İtalyanca Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı

G- RUSÇA

İngilizceden sonra eser sayısında ciddi bir yoğunluğun görüldüğü ikinci dil olarak Rusça karşımıza çıkmaktadır. Rusça yayın diline sahip eserler başta önce Sovyetler Birliği olmak üzere, daha sonra ise Rusya Federasyonu ve Sovyetler Birliği'nden ayrılan ülkelerde yayınlanmış olmasına bakarak Rusçanın geniş bir coğrafyada kullanılan ve eser verilen bir dil olması eser sayısının fazla olmasında siyasî güç ve yayılma alanı ile birlikte etkili olan unsurlar olmuştur.

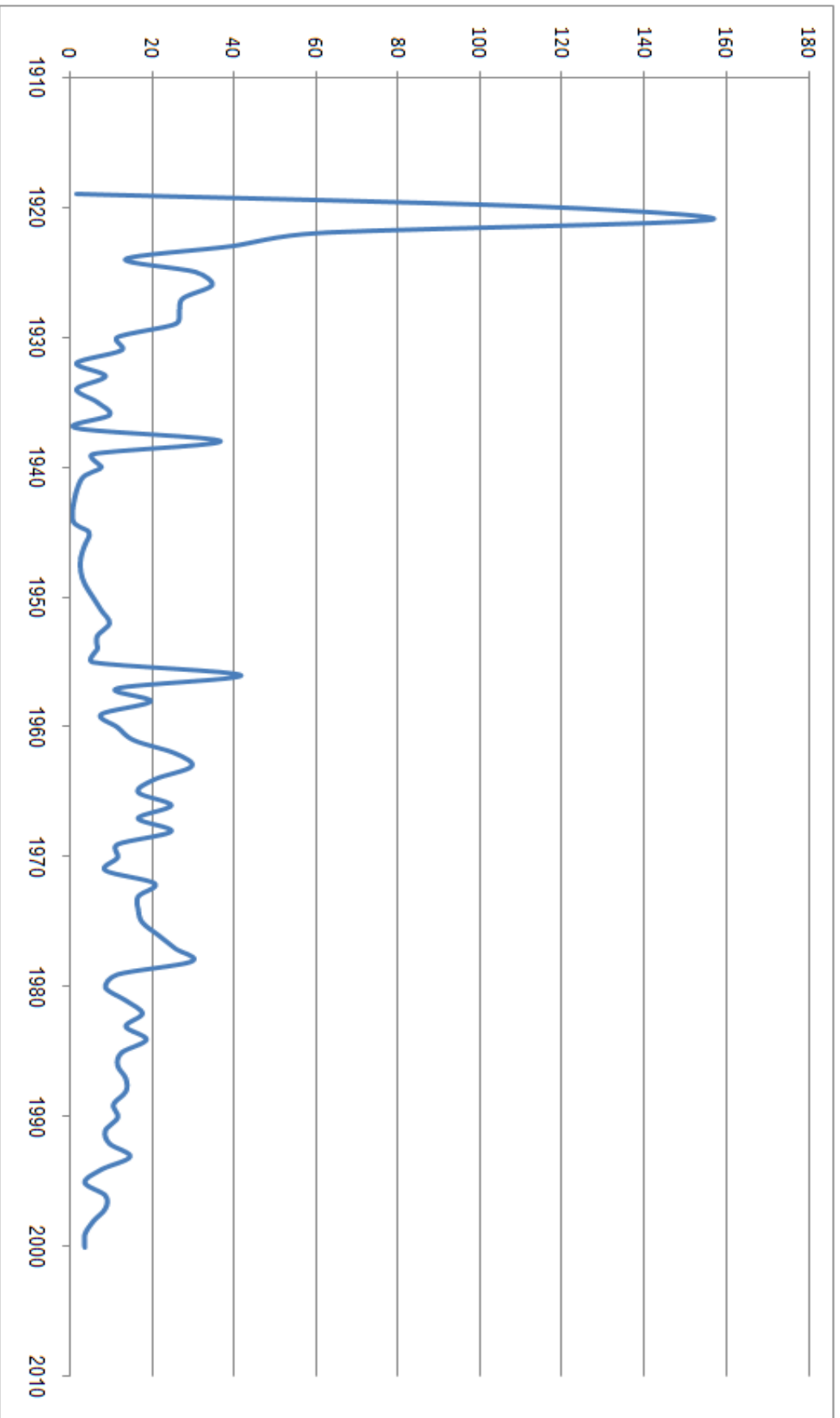
Rusçada Milli Mücadele dönemini konu edinen eser sayısında belirgin bir yoğunluk olduğu söylemek mümkündür. Bu durum diğer dillere göre oldukça önemli bir farklılık olarak kendini göstermektedir.

Sovyetlerin kendi siyasal rejiminin bir gereği olarak Milli Mücadele'yi emperyalizme karşı bir savaşım olarak görmesi ile rejimini Yeni Türkiye'ye savaş sonrası taşımak istemesi ve Türkiye'nin de belli bir süre faydacı davranarak Sovyetlerden rejim transferi konusunda ümit vermesi gelişmeleri düşünüldüğünde eser sayısı ile ilgili böyle bir durumun ortaya çıkması anlaşılır görünmektedir (Milli Mücadele dönemi Türk-Sovyet ilişkileri için bakınız Yerasimos 2000).

Milli Mücadele'nin ardından Cumhuriyetin ilanı, Lozan Antlaşması ile inkılâp hareketlerinin gerçekleştiği ve yoğunlaştığı 1920'li yıllar boyunca Rusça eserlerin sayısındaki yukarı ivme korunmuş, ancak Milli Mücadele ve onu takip eden yıllarda istenilen düzeyde olmayan İngiltere ile ilişkilerin Türkiye'nin yönünü Batıya çevirmeye karar vermeye başlamasıyla olumlu ilerlemesi ve politik strateji değişikliğinden dolayı 1930'lu yıllarda Sovyetler ile ilişkilerde eski sıcaklık ve samimiyet havasını yansıtan görünüm tersine dönmeye başlamıştır. Bu durumun bir yansıması olarak 1930'lu yıllarda eser sayısında görülen belirgin azalma Mustafa Kemal Atatürk'ün ölümü olan 1938 yılına kadar sürmüş bu tarih itibarıyla nispi bir artış yaşanmış olsa da sonrasındaki II. Dünya savaşı yıllarında azalış devam etmiştir (Gönlübol 1987: 108-154).

Rusça yayın sayısında görülen aşağı yönlü hareket 1950'li yılların ikinci yarısından itibaren yukarıya doğru bir ivme kazanmış ve yakalanan bu ivme 1990'lı yıllara kadar sürmüşse de 1920'li yılların başlarındaki gibi bir yoğunluğa ulaşmaktan oldukça uzak kalmıştır.

Grafik 23: Yayın Dili Rusça Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı

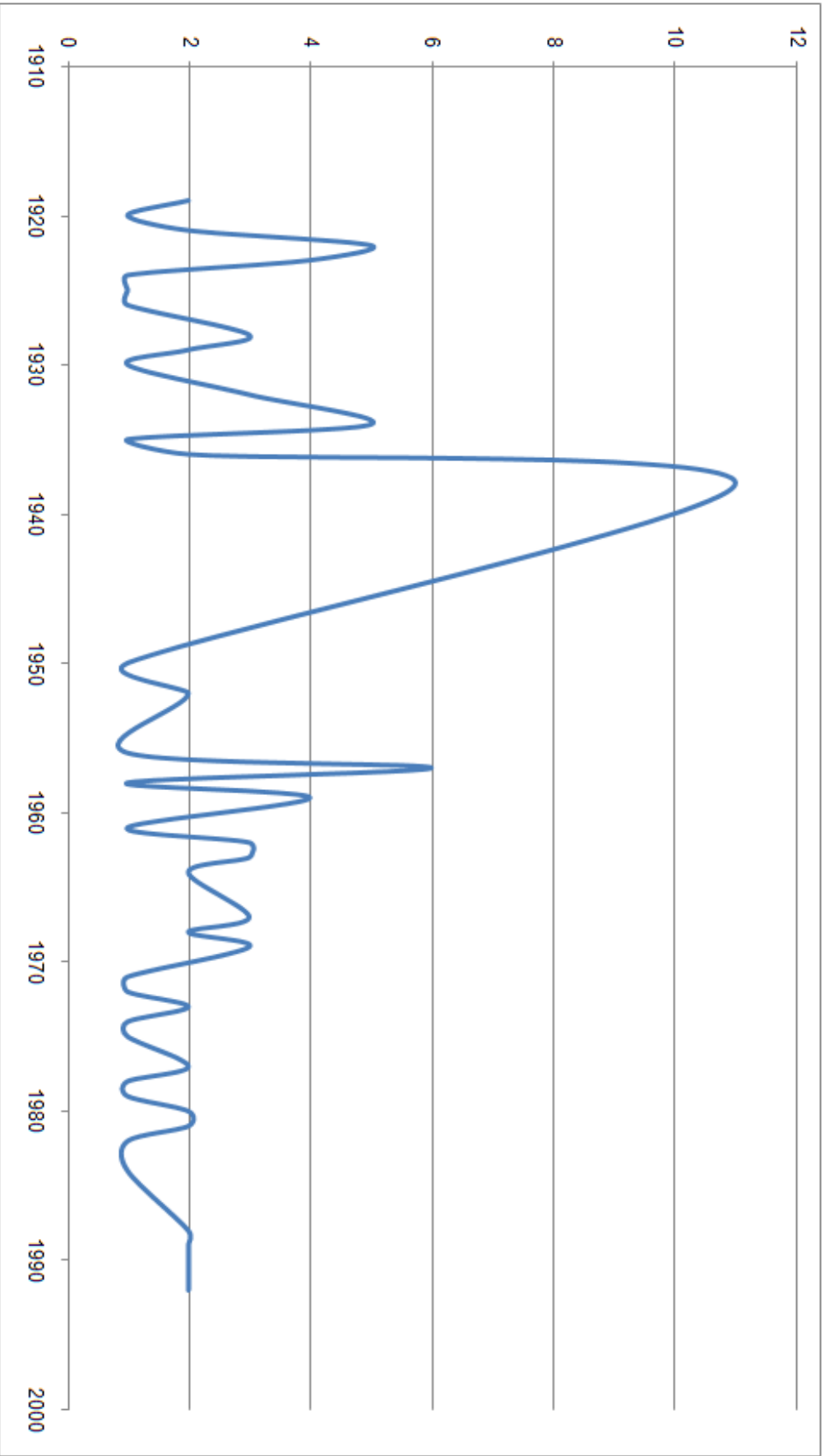

H- YUNANCA:

Eser sayısı bakımından altıncı sırada yer alan ancak diller sıralamasında ilk beşe göre araştırma yoğunluğuna sahip olmayan buna rağmen Milli Mücadele ve Türk dış politikasına etki eden ve yön veren gelişmelerde yer alan Yunanistan'ın önemli bir aktör konumunda olmasından dolayı Yunanca'yı da değerlendirmek istedik.

Eser sayısında yoğunluk konusunda yaşanan sığlığa rağmen Yunancada söylenecek ilk husus Mustafa Kemal Atatürk'ün vefat ettiği yıl olan 1938'de eser sayısının fazla olmasıdır. Bu gelişmenin ardından Milli Mücadele yıllarının da Yunanca eser sayısı bakımından önemli olduğu görülmektedir. Kıbrıs konusunda ilk ciddi gerginliklerin başladığı dönem olması ile dikkat çeken 1950'li yılların ikinci yarısında da eser sayısının arttığı görülmektedir.

Grafik 24: Yayın Dili Yunanca Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı

BÖLÜM III

ESERLERİN YAYIN DİLLERİNİN KONULARA GÖRE TASNİFİ

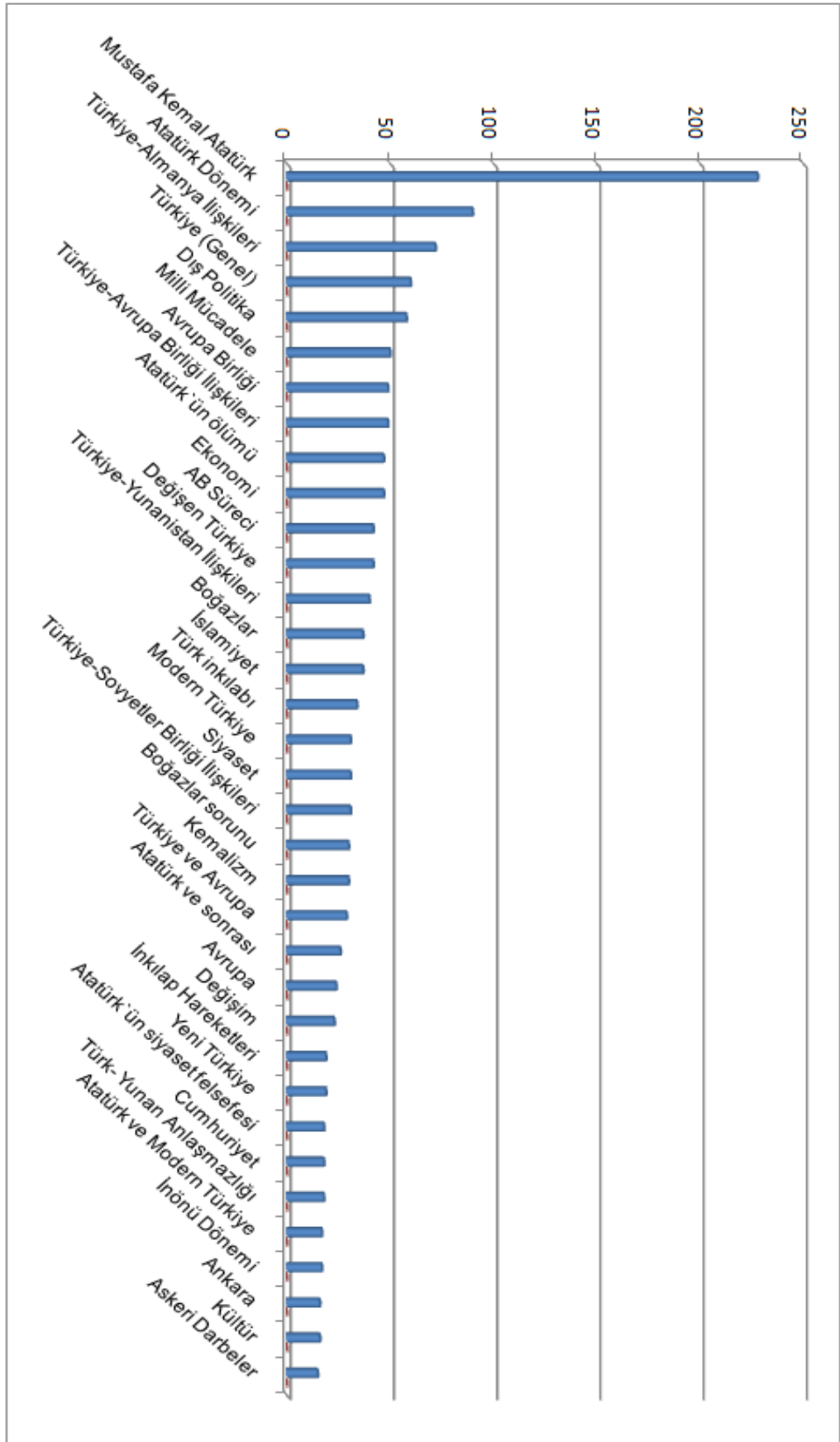
A- ALMANCA

Almanca yayın dilindeki eserlerin konularına göre tasnifine baktığımızda Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili araştırmaların açık ara ilk sırada yer aldığını görmekteyiz. Mustafa Kemal Atatürk konulu eserleri Atatürk dönemi, Türkiye-Almanya ilişkileri, dış politika, Milli Mücadele, Avrupa Birliği konulu eserlerin birbirine yakın seviyelerde takip ettikleri ve Almanca eserlerin uluslararası ilişkiler, siyaset ve ekonomi alanlarında yoğunluk kazandığı görülmektedir(Türk-Alman İlişkileri için bakınız Koçak 1991).

Eserlerin konu tasnifinde Almancayı diğer dillerden ayıran en önemli hususun Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinin diğer dillere nazaran daha fazla işlendiğini söylemek olacaktır. Benzer şekilde kültür konulu eserlerin sayısında da diğer dillere oranla açık bir farklılık olduğu görülmektedir.

Almancada ortaya çıkan bir başka konu farklılığı da yurt dışında çalışan, yaşayan gurbetçiler dediğimiz Türkler ile ilgili eser sayısında diğer dillere kıyasla belirgin bir yoğunluğun dikkat çekmesidir ki Avrupa'ya işçi olarak giden ve yerleşen Türklerin birinci tercihinin dünyanın önde gelen sanayi ülkesi Almanya'nın olması da bu durumu anlaşılır kılmaktadır.

Grafik 25: Yayın Dili Almanca Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı

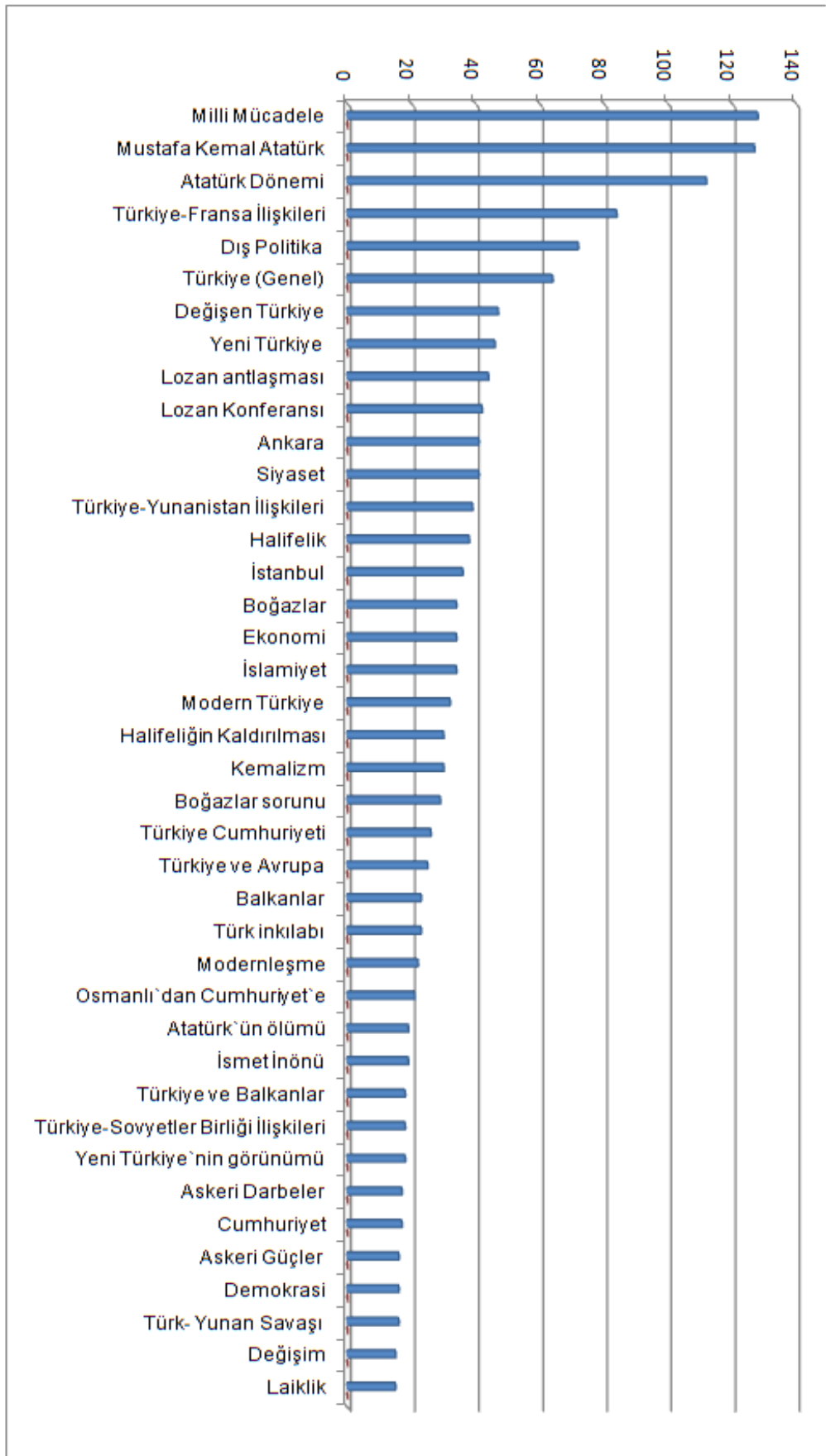

B- FRANSIZCA:

Milli Mücadele'nin eserlere yayın dili bakımından Rusça ile birlikte en fazla konu edildiği Fransızcada Mustafa Kemal Atatürk ile Atatürk dönemi konuları da eser sayısının fazlalığı açısından Milli Mücadele konusuna yakın seviyelerde durmaktadır. Fransızcada konulara göre yapılan tasnifte uluslararası ilişkiler, dış politika, siyaset ve ekonomi alanlarında genel anlamda eserlerin yoğunlaştığı görülmektedir.

Uluslararası ilişkiler alanında Türkiye-Fransa ilişkileri konulu eserler açık ara ilk sırada yer almaktadır. Bu konuyu eser sayısı bakımından Türkiye-Yunanistan ilişkileri ardından gelen bu alandaki konulara göre nispeten farklı olarak takip ederken Türkiye-Sovyetler Birliği İlişkileri ile Türkiye-Bulgaristan İlişkileri konulu eserler birbirine yakın sayıda onları izlemektedir. Dış politika da ise Fransa'nın da taraf olduğu Lozan Antlaşması, Boğazlar Sorunu ve Montrö Boğazlar Sözleşmesi izlemektedir ki bu durum diğer dillere göre bir ayrışmaya işaret etmez iken Hatay sorunu konulu eserler açısından Fransızca diğer dillere göre yoğunluk açısından oldukça farklı bir konumda bulunmaktadır(Türkiye-Fransa ilişkileri için bakınız Açık 2008).

Milli Mücadele sonrasındaki siyasi, ekonomik gelişmeler ve değişimler başta olmak üzere inkılâp hareketleri, değişen Türkiye ve Kemalizm konuları Fransızca yayınlanan eserlerde ağırlıklı olarak işlenmiş diğer konular olmuştur. İslamiyet, halifeliğin kaldırılması ve Kemalizm de Fransızca dilindeki araştırmalara konu olurken Almanca eserlerde bahsettiğimiz farklılık oluşturan durumu bir kez daha gözden geçirerek AB süreci ile gurbetçileri konu edinen eserlerin sayısının Fransızcada az olduğunun altını çizmek gerekir. Askerî darbeler, laiklik gibi araştırma sahasında ağırlığı olan konuların seviyesinin vasatın altında kaldığı görülmektedir.

Grafik 26: Yayın Dili Fransızca Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı

C- İNGİLİZCE

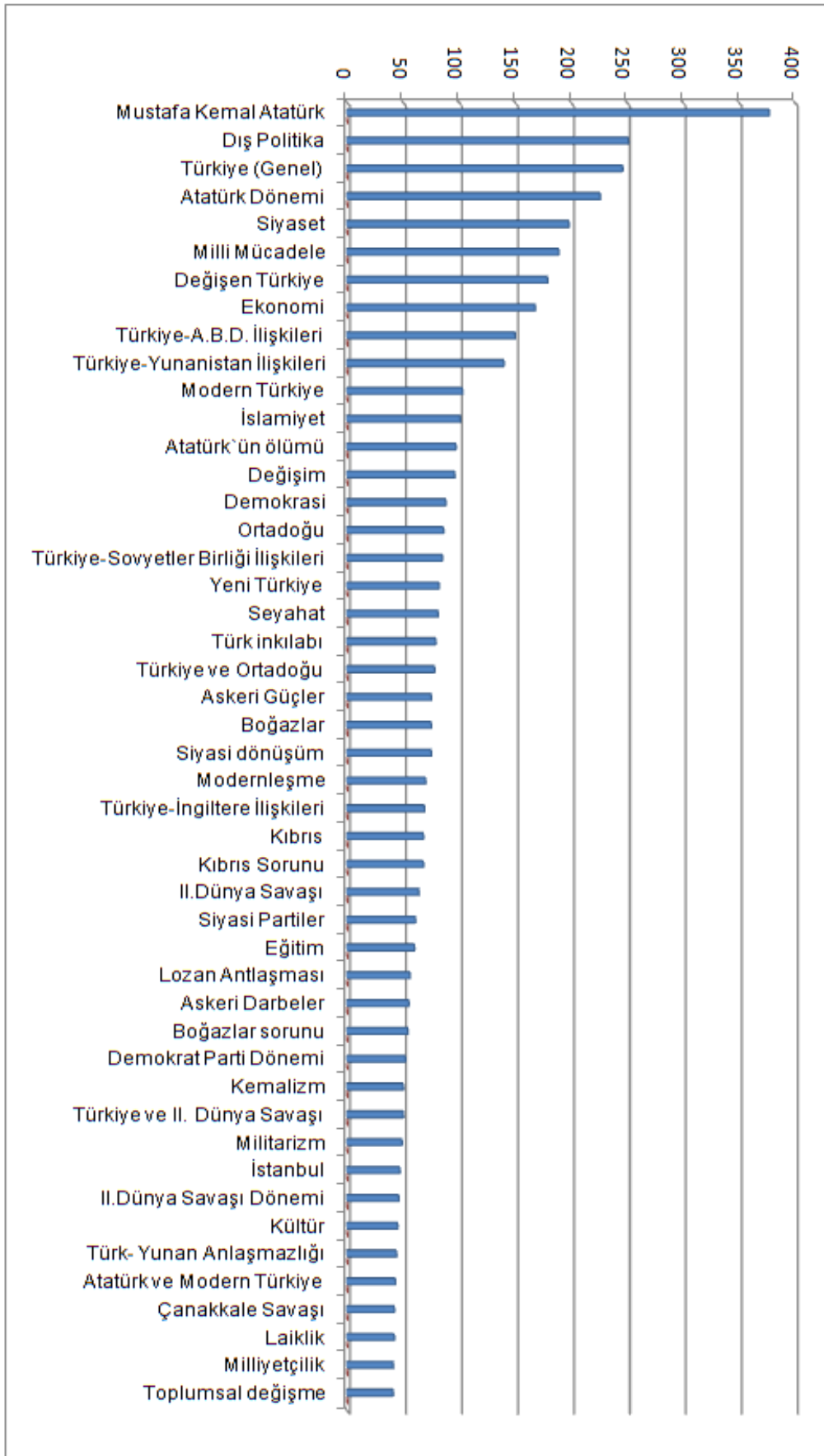
Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili eserlerin ağırlığının görüldüğü İngilizce dilindeki yayınlarda diğer önemli konuların ise birbirine yakın değerlerde dış politika, Türkiye (genel) ve Atatürk dönemi olduğu görülmektedir. Yoğunluğun biraz azalarak devam ettiği diğer konular ise siyaset, Milli Mücadele, değişen Türkiye, ekonomi ve uluslararası ilişkiler olarak sıralanmaktadır.

Uluslararası ilişkiler alanında Türkiye-ABD ilişkileri ve Türkiye-Yunanistan ilişkileri birbirine yakın seviyelerde eserlere konu olmuşken onları biraz azalarak Türkiye-Sovyetler Birliği ilişkileri ile Türkiye-İngiltere ilişkileri konuları izlemektedir. Bu alanda fazla esere sahip olmayan ancak diğer dillere nazaran oldukça farklı bir düzeyde bulunan Türk-Ermeni ilişkileri ile Türkiye-İran ilişkileri de dikkat çekici olduğunun altını çizmek gerekir. Öte yandan Türkiye-Yunanistan ilişkileri konulu eserlerin sayısının da en fazla olduğu dilin İngilizce olduğunu belirtmek gerekir.

Güncel bir konu olan Ermeni sorunu (Bakınız Yerasimos 2002) da İngilizce eserler arasında sayı bakımından vasat düzeyde olsa bile diğer diller ile kıyaslandığında İngilizcenin bu konuda oldukça farklı bir konumda olduğu görülmektedir. İslamiyet, Atatürk'ün ölümü, demokrasi konulu eserlerin de siyaset, değişim, ekonomi, dış politika alanlarından sonra ilk sıralarda yer almış olduğu görülmektedir.

İngilizce yayın diline sahip eserleri diğer dillerdeki eserlerden farklılaştıran bir başka alanda seyahat, gezi, gezi notları konularındaki eserlerin sayısındaki dikkat çeken seviyedir. Kıbrıs Sorunu ile Çanakkale Savaşı ile konulu eserlerin sayısının diğer dillere oranla fazla olması İngilizceyi diğer dillerden ayırtıran bir başka unsurdur. Siyaset konulu eserlerde siyasî dönüşüm ve siyasî partiler konularının ağırlıklı olarak işlendiği İngilizcede üst sıralarda yer alan diğer konular askerî darbeler ile militarizm olmuştur. Kültür, tarih ve jeopolitik konum alanlarındaki eserlerin yoğunluğu da diğer diller ile karşılaştırıldığında İngilizce araştırmalarda ortaya çıkan farklı bir sonuç olarak çalışmamızda yer almaktadır.

İngilizcenin diğer dillere göre ayırtıran önemli bir yanı da konu yelpazesinin çok geniş olmasıdır. Diğer dillerde olmayan birçok konu İngilizcede ele alınıp işlenmiş olduğu karşımıza çıkmaktadır. ABD'nin dünya çapında araştırmacıları himaye ve finanse etmesi ile İngilizce'nin evrensel dil mertebesinde olması faktörleri eser sayısı ve konu yelpazesinin genişliği bakımından İngilizceyi diğer dillerden oldukça farklı bir konuma getirmiştir.

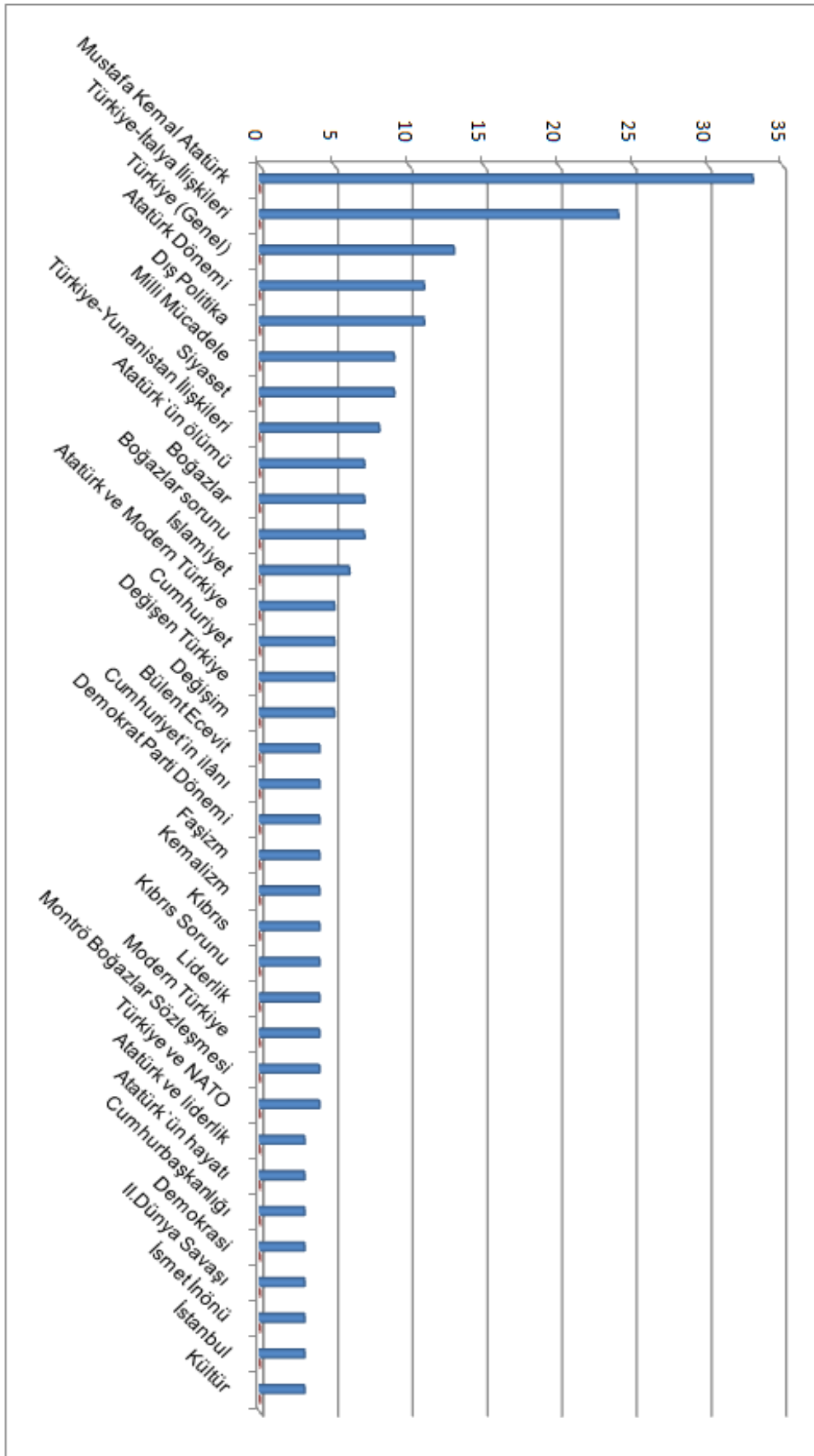
Grafik 27: Yayın Dil İngilizce Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı

D- İTALYANCA

Eser sayısının az olduğu ve konu yelpazesinin çok geniş olmadığı İtalyanca'da diğer dillerde görüldüğü gibi Mustafa Kemal Atatürk konulu eserlerin ön plana çıkması hemen fark edilmektedir. Mustafa Kemal Atatürk konulu eserlerin ardından Türkiye-İtalya ilişkilerinin yoğun olarak işlendiği İtalyancada Türkiye(genel), Atatürk dönemi, dış politika, Milli Mücadele, Türkiye-Yunanistan ilişkileri konulu eserlerin birbirlerine yakın sayılarda olmak üzere sıralandığını görmekteyiz.

Almanca, Fransızca, İngilizce ve Rusça'ya göre eser sayısı ve konu yelpazesi bakımından oldukça sığ kalsa da İtalyanca'da diğer dillere göre farklılık olarak dikkat çeken bir unsur belirtmektedir ki o da Bülent Ecevit ile Faşizm konularında eserlerin sayısının fazla olmasıdır.

Grafik 28: Yayın Dili İtalyanca Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı

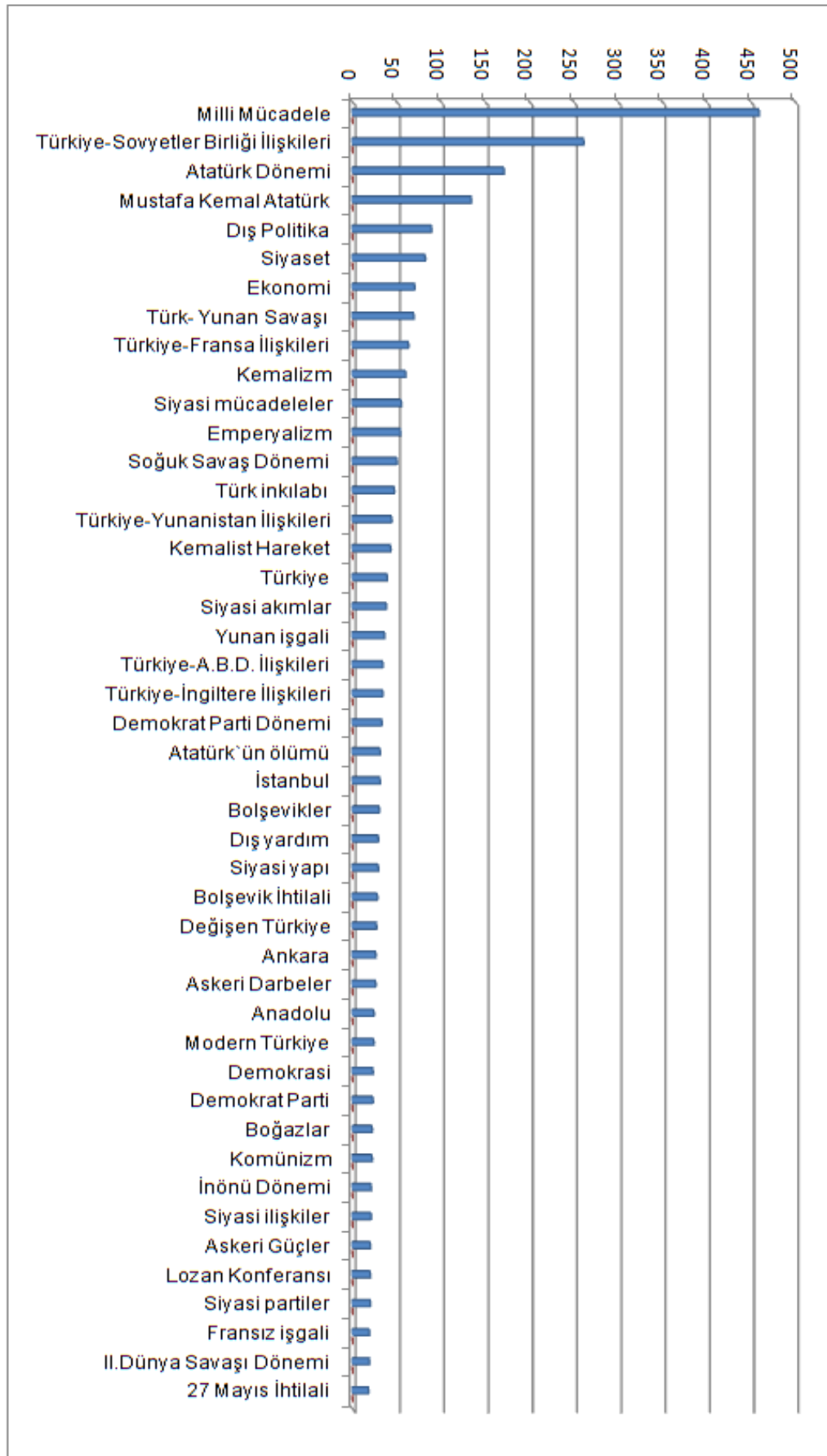

E- RUSÇA

Fransızca'da olduğu gibi Milli Mücadele konulu eserlerin ilk sırada yer aldığı dil olan Rusça'da diğer dillere kıyasla başlangıçta dikkat çeken husus Mustafa Kemal Atatürk konulu eserlerin sayısının sıralamada dördüncü olarak yer almasıdır. Milli Mücadele ile Türkiye-Sovyetler Birliği ilişkileri konularının birbirine yakın seviyede ele alındığı görülmektedir. Sovyetler Birliği'nin, Milli Mücadeleye özel önem ve destek vermesi düşünüldüğünde bu durum olağan gözükmemektedir. Dış politika, uluslararası ilişkiler, siyaset ve ekonomi alanlarının diğer dillerde olduğu gibi Rusça'da da ağırlıklı olarak işlendiği söylenebilir. Türk-Yunan Savaşı'na ilginin en üst düzeyde olduğu yayın dilinin de Rusça olduğu görülmektedir.

Rusçada diğer dillere göre farklılığın ortaya çıktığı konulara baktığımızda karşımıza emperyalizm, Soğuk Savaş dönemi, Bolşeviklerin Kemalistlere yardımı ve Komünizm başlıkları çıkmaktadır. Fikri- ideolojik konulara bakış açısı Rusçayı diğer dillerden ayırtıran en önemli husustur. Eser sayısının yoğun olduğu uluslararası ilişkiler alanında Türkiye-Sovyetler Birliği ilişkileri açık ara ilk sırada yer alırken onu Türkiye-Fransa ilişkileri izlemiştir. Bu iki konuyu birbirlerine yakın sayılarda Türkiye-Yunanistan ilişkileri, Türkiye-ABD ilişkileri ve Türkiye-İngiltere ilişkileri takip etmektedir. Rusçanın, eser sayısı bakımından Kemalizm ve Türk inkılâbı konularında İngilizce ile ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. Demokrat Parti ve dönemine ait eserlerin fazlalığı açısından Rusçanın diğer dillere göre öne çıkması da dikkat çekmektedir. Siyaset alanında Rusçanın bir başka ayırt edici yanının da siyasî mücadeleler ve siyasî akımlar konularına gösterilen ilginin fazla olmasıdır.

Rusça eser sayısının genel anlamda fazla olmasına karşın konu yelpazesinin yeterince geniş olmadığı görülmektedir. Rusçada daha ziyade savaşlar, uluslararası ilişkiler, dış politika, siyaset, fikir akımları, ekonomi alanlarında eserler verilmişken kültür, sanat, tarih, bilim, toplum, coğrafya alanlarında eserlerin önemli bir ağırlığa sahip olmadığını söylemek mümkündür.

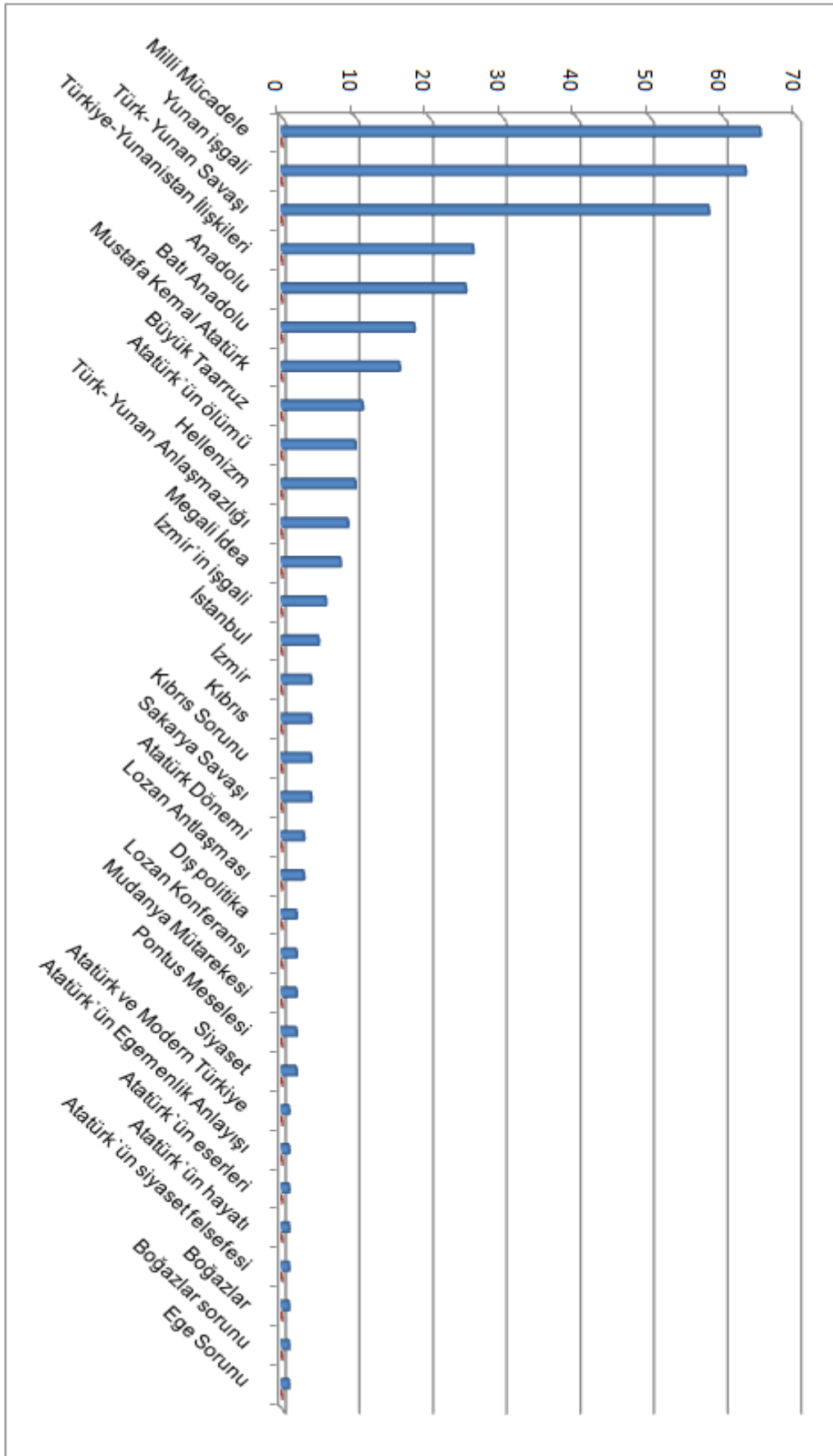
Grafik 29: Yayın Dili Rusça Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı

F- YUNANCA

Yunanca yayın diline ilişkin ilk başta söylememiz gereken husus eser sayısının azlığının yanında geniş ve renkli bir konu yelpazesinin bulunmamasıdır. Buna benzer bir durumu biz İtalyanca yayın diline ait eserleri konularına göre yaptığımız tasnifte görmüştük. Ancak İtalyancanın Yunancaya göre daha geniş bir konu yelpazesine sahip olduğunu hatırlatmak gerekir.

Yunanca eserlerde ilk sırada yer alan konu Milli Mücadele olarak görülmektedir. Yunanlıların “Küçük Asya” dedikleri Anadolu’daki işgallerini ve sonrasında yaşadıkları hüsrانlarını işleyen eserlerin Milli Mücadele ile birlikte düşünülmesi gereken konular olduğunu belirtmek isteriz. Türkiye-Yunanistan ilişkileri uluslararası ilişkiler alanında ilk sırada yer alırken diğer dillerin aksine Mustafa Kemal Atatürk konulu eserlerin Yunancada daha az düzeyde kaldığı görülmektedir. Yunancada eserlerin konularında genellikle Milli Mücadele, Anadolu işgal yılları, yaşanan bozgun ve hüsrان öne çıkarken ele alınan diğer konular Helenizm, megali idea ve İzmir’in işgali olmuştur.

Grafik 30: Yayın Dili Yunanca Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı

BÖLÜM IV

ESERLERİN YAYIN YERLERİNE GÖRE TASNİFİ

A- YAYIN YERLERİ (GENEL)

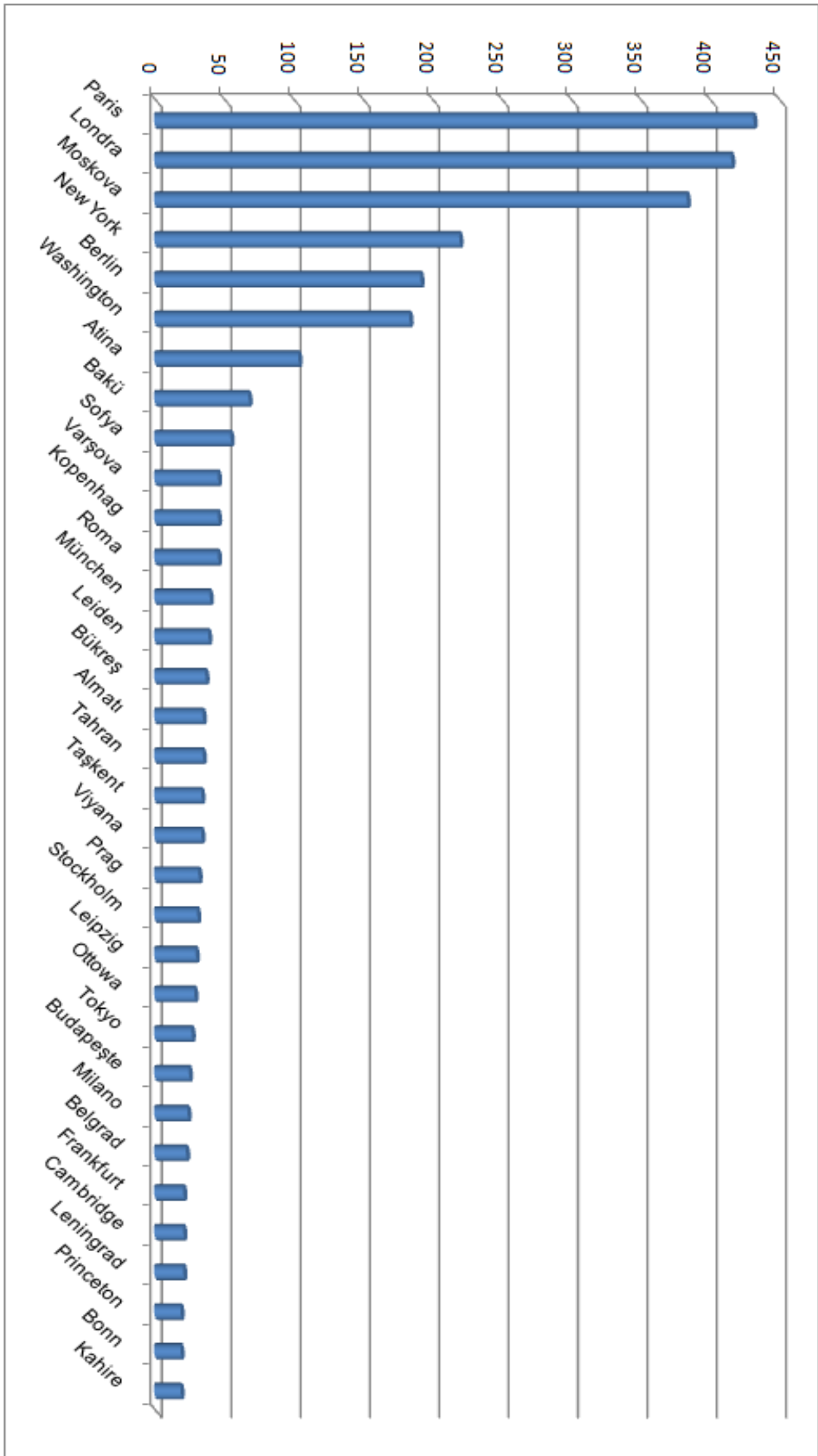
Eserlerin yayın yerlerine ilişkin sorgulama sonucu oluşan Tablo 31'e göre, oluşturduğumuz veritabanında yer alan araştırmaların 337 farklı şehirde basıldığı görülmektedir. Bu aşamada hemen belirtilmesi gereken önemli bir husus eserlerin bir bölümüne ait yayın yeri bilgisine yaptığımız detaylı ve titiz çalışmalara rağmen tespit edilememiş olmasıdır. Bu yüzden bazı eserlerin yayın yeri bilgileri veritabanında yer almamıştır.

Grafik 31 tetkik edildiğinde Fransa'nın başkenti Paris en çok eserin yayınlandığı yer olarak karşımıza çıkmaktadır. Hâlbuki Fransızca, yayın dillerine göre yaptığımız tasnifte İngilizce ve Rusçadan sonra üçüncü sırada yer almaktaydı. Bu durum önemli bir kültür şehri olan Paris'te yalnızca Fransızca eserlerin yayınlanmadığını diğer dillere ait eserlerin de neşredildiğini bize göstermektedir. İkinci sırada ise Londra yer almaktadır. İngilizce ilk sırada yer almış olsa da farklı yerlerde bu dile ait eserlerin basılmış olması bu dilde eserlerin fazla olmasına rağmen belli bir şehirde yoğun olarak değil pek çok farklı yerde eser yayınlandığını göstermektedir. Üçüncü sırada ise Moskova yer almaktadır. Rusça eserlerin önemli kısmının bu şehirde yayınlandığı görülmektedir. ABD'deki yayınların ise önemli bir kısmı ise New York ve Washington kaynaklı olarak gözükmektedir. Yunanistan'daki eserlerin ise neredeyse tamamına yakını Atina'da basılmış gözükmektedir. Almanya'daki eserlerin önemli bir bölümünün yayın yeri Berlin'dir. İtalya'da yayınlanan eserler de ise başkent Roma'nın ağırlığı olduğu görülmektedir.

İngilizce, Rusça, Fransızca, Almanca, Yunanca, İtalyanca yayın dillerini eserlerin basılmış oldukları şehirlere göre değerlendirdiğimizde, ülkelerin siyasî ve ekonomik olarak gelişmiş şehirleri yoğun olarak yayın veren yerler olarak karşımızda durmaktadır. Bu durumun böyle şehirlerde araştırma enstitülerinin,

değişik alanlarda yayın yapan yayınevlerinin, üniversitelerin, resmî kurum ve kuruluşların sayısının fazla olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Grafik 31: Eserlerin Yayın Yeri Verisine Göre Dağılımı

SONUÇ

Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti hakkında hazırlanmış eserlerin zaman, ülke, dönem, konu ve konjektür bakımından genel eğilimlerinin tespitini gerçekleştirmek istediğimiz çalışmamız ile neler elde ettik, neleri elde etmek istediğimiz halde ulaşamadık ve bundan sonraki hedeflerimiz hakkında bir değerlendirme yapmak sonuç bölümünün gerçek amacı olacaktır.

Yurtdışında Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti hakkında farklı bakış açılarına sahip kimselerce ve farklı dönemlerde değişik konularda hazırlanmış olan kitap, makale ve tezler araştırmamıza kaynaklık etmiştir. Farklı türlerden oluşan eserlerin zaman, ülke, konu, yazar, dönem, perspektif farklılıkları hususunda bir çalışma yapmak ve araştırmalardaki eğilimleri tespit etmek ve eğilimlerin ne zaman, hangi yönde, nasıl değiştiğini ortaya çıkarmaya odaklandığımız bu çalışmanın, Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye araştırmalarında genel eğilimleri tespit edip gelecekteki araştırmalara kaynak ve istikamet sağlaması başlangıçta belirlenen amaçlar olmuştur. Bu aşamada veritabanına dayalı bibliyografik analiz türünde Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti hakkında yurtdışındaki araştırmalar üzerine yapılmış çalışmamızın eksik tarafları olduğunun bilincinde olarak geliştirilmesi gereken örnek bir çalışma olduğunun altını çizmek isteriz.

Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Hakkında Yurtdışında Yapılan Araştırmalardaki Genel Eğilimlerin Tespiti isimli 1914-2000 yılları arasında yayınlanmış araştırmaları kapsayan çalışmamızda ulaştığımız bibliyografik künyeler vasıtasıyla veritabanına dayalı bir analiz gerçekleştirdik. Bu analizin anlamlı sayısal ve sözel verilere ulaşmasının ardından farklı yönleriyle sorgulamalarımızı gerçekleştirdikten sonra bunları dönem, konjektür ekseninde yorumlamaya çalıştık. Sayısal verilerin yanında sözel analizin de yer aldığı çalışmamız sonuçlarını değerlendirmeye sayısal veriler vermek suretiyle başlamak istiyoruz.

Çalışmamıza 2852'si kitap, 5136'sı makale 192'si tez olmak üzere 42 farklı dilden 8180 bibliyografik künye kaynaklık etmiştir. Bu künyelerde giderilemeyen bazı eksiklikler olmakla birlikte 3245'i birer adet esere sahip olmak üzere 4287 farklı yazara ait eserlerin 337 farklı şehirde 1201 farklı kurum tarafından basılmış olduğu görülmektedir.

Bu eserlerin isimlerine-başlıklarına bakmak suretiyle veritabanında yer alan konu kısmını anlamlı bir şekilde dolduracak üst ve alt konu başlıklarını tespit ettik. Yukarıda belirttiğimiz gibi 42 farklı dilden eserlerin konularını belirlemek elbette zorluk içeren bir mesele idi. Bu aşamada büyük ölçüde *Google*'nın çeviri sayfasından yararlanarak bu işi en doğru şekilde yapmaya çalıştık. Ancak bazı eserlerinin oldukça genel içerikli olmasından dolayı konu belirlerken spesifik başlıklar bulma hususunda sıkıntı yaşadık. Diğer taraftan eserlerin içeriğine bakarak analizi en doğru şekilde yapmak ise uzun süre gerektiren bir durum olmasından dolayı gerçekleştirilememiştir. Veritabanına kaydettiğimiz bibliyografik künyelerin eser adlarına baktığımızda "Türkiye" başlığı değişik dillerdeki yazılışı ile karşımıza sıklıkla çıkmıştır. Bu başlıktaki eserler daha ziyade Türkiye (genel) konu başlığı ile değerlendirilmiştir. Bu noktada içerik analizi boyutunun çalışmamızda görülen en önemli eksiklik olduğu söylenebilir.

Eserlere uygun görülen konu başlıkları evvela 15 üst konu başlığında değerlendirilmiş daha sonra üst başlıklar içerisinde alt başlıklar belirleyerek daha spesifik analiz yapmak imkanı elde edilmiştir. Veritabanına dayalı sorgulamalar neticesinde eser konularını; uluslararası ilişkiler, dış politika, siyaset, ekonomi, değişim, toplum, şahsiyetler, dönemler, savaşlar, askeri güçler, hukuk, coğrafya, din-laiklik, fikir akımları ve bilim, kültür, sanat olmak üzere 15 üst başlıkta topladık. Üst konu başlıklarına alt başlıklar belirlemek ile analiz boyutuna zenginlik ve derinlik kazandırmak istedik. Üst konu başlıklarının sahip oldukları alt başlıkları sayısal açıdan değerlendirdiğimizde bu boyut daha iyi anlaşılmış olacaktır. Alt konu başlıkları üst başlıklara dağılımını şu şekilde tespit ettik. Uluslararası ilişkiler üst başlığında 53, dış politikada 64, siyasette 70, ekonomide 90, değişimde 28, toplumda 58, şahsiyetlerde 89, dönemlerde

12, savaşlarda 18, askeri güçlerde 18, hukukta 20, coğrafyada 79, din-laiklikte 28, fikir akımlarında 39 ve bilim, kültür, sanatta 106 olmak üzere 772 alt başlık belirlemiş olduk. Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye-Sovyetler Birliği ilişkileri, Türk İnkılâbı, siyasî partiler, ekonomik büyüme, toplumsal değişim, kültürel etkileşim, Boğazlar Sorunu, kapitülasyonlar, AB süreci, toprak reformu, militarizm, 27 Mayıs İhtilali, jeopolitik konum, demografik yapı, sınıf mücadelesi, seçimler, depremler, eğitim kurumları, kalkınma, kadın hakları, Atatürk'ün cenaze töreni, seyahat, Çanakkale Boğazı, insan hakları, evlilik eserlere karşılık gelecek şekilde belirlediğimiz alt konu başlıklarından bazılarıdır. Alt konu başlık sayısının fazla olması yurtdışında Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti hakkında yapılan araştırmalarda yelpazenin oldukça geniş ve renkli olduğunu göstermektedir.

Bir eserin birden fazla konu başlığına sahip olduğunu belirtmek üzere üst konu başlıklarının bünyelerinde yer alan, temsil ettikleri eser sayılarını belirlemek istediğimizde karşımıza şu şekilde bir sıralama çıkmıştır. Uluslararası ilişkiler üst başlığında 2276, şahsiyetlerde 2141, değişimde 2121, coğrafyada 1973, savaşlarda 1818, siyasette 1725, dönemlerde 1338 ekonomide 1321 dış politikada 1174, bilim, kültür, sanatta 897, fikir akımlarında 717, askeri güçlerde 643 toplumda 505, din-laiklikte 469, hukukta 105 eser yer almıştır. Burada verdiğimiz sayısal verilerle sözü edilen üst konu başlığının kaç farklı eser için kullanıldığı, değerlendirildiği ifade edilmektedir. Bir eser için birden fazla konu başlığı kullanılması durumuna çok sık rastlanmıştır. Bir eser için iki, üç konu başlığı kullanıldığı gibi bu durumun yedi-sekize çıktığı hatta bu sayıların da üstünde olmak üzere konu başlığı kullanılan eserler söz konusu olmuştur.

Eserlerin konularına göre ortaya çıkan bu sıralamaya bakarak yaptığımız analizde Türkiye'nin uluslararası ilişkilerinin yurt dışı araştırmalarda en fazla işlenen konu alanı olduğu anlaşılmaktadır. Uluslararası ilişkiler üst konu başlığının ardından Milli Mücadele'nin önderi, Cumhuriyetin kurucusu, inkılâpların banisi olan Mustafa Kemal Atatürk'ün çeşitli yönleriyle işlendiği eserlerin sayısının fazlalığından dolayı şahsiyetler üst konu başlığı gelmektedir.

Değişim, siyaset, ekonomi, dış politika konularının birbirine paralel ağırlıkta olduğu görülürken coğrafya ve savaşlar üst konu başlıklarının da pek çok eser için kullanıldığı görülmektedir. Yurtdışı araştırmacılarının kültürel, toplumsal, dinî konu alanlarında ise az önce bahsettiğimiz konu alanları düzeyinde ilgilenmedikleri ve yapılan araştırmaların sayısının nispeten düşük olduğu görülmektedir. Ancak bu aşamada genel eğilimin ve ilginin azaldığı bu konu alanlarına göre oldukça aşağı düzeyde kalan bir üst konu başlığı olan “hukuk” karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmamıza kaynaklık eden bibliyografik künyelerin ilişkin oldukları konulara ait yaptığımız sorgulama neticesinde elde ettiğimiz veriler bize eserlerin konularının önemli bir kısmının Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra Milli Mücadele, Atatürk dönemi, dış politika, Türkiye-Sovyetler Birliği ilişkileri, siyaset, ekonomi, değişen Türkiye, Atatürk’ün ölümü başlıkları sıklıkla eserlere konu olmuştur.

Uluslararası ilişkiler üst başlığında yaptığımız analize göre Türkiye Cumhuriyeti’nin 46 değişik ülke, 4 stratejik bölge, 2 uluslararası organizasyon ile ilişkilerine ait eserlerin veritabanımızda kayıtlı olduğu anlaşılmaktadır. Bu ülkeler içerisinde Sovyetler Birliği ile olan ilişkiler ilk sırada yer almış, onu Yunanistan, ABD, Fransa, İngiltere, Almanya, Bulgaristan ve İtalya ile ilişkilerin takip ettiği görülmektedir. Diğer taraftan Ortadoğu ile Avrupa Birliği ilişkileri de üst sıralarda yer almıştır. Bu alanda alt sıralarda dağılan ülkelere yeni doğan devletler ile İspanya, İsviçre, Norveç, İsveç gibi ülkeler yer almaktadır.

Dış politika üst başlığında yer alan konular içerisinde Boğazlar Sorunu ve Lozan Antlaşması öne çıkarken onları, Kıbrıs Sorunu başta olmak üzere Yunanistan ile olan sorunlar, Montrö Sözleşmesi ve Ermeni Sorunu konu başlıklarının izlediği görülmektedir. Bu konuların ardından Sevr Antlaşması, II. Dünya Savaşı’nda tarafsızlık meselesi, güvenlik politikaları, jeopolitik konum, Musul sorunu gelmektedir.

Türkiye üzerine yurtdışında yapılan araştırmalarda askerî ve ekonomik konular ile siyasî konuların en fazla ele alınan alanlar olduğunu daha önce belirtmiştik. Siyaset kategorisinde genel anlamda siyaset konulu eserlerden sonra ise ikinci sırada siyasî partiler gelmektedir. Siyasî partiler ile ilişkili olarak çok partili hayat, Demokrat Parti ve Cumhuriyet Halk Partisi konulu eserlerin de önemli sayıda olduğu görülmektedir Türkiye'nin günümüzdeki önemli iç siyaset konusu olan Kürt Sorunuyla ilgili eserlerin ise fazla olmadığı görülmektedir.

Ekonomi kategorisinde ekonomi (genel) başlığı ilk sırada yer almaktadır. Türkiye hakkında yurtdışında yapılan araştırmalarda askerî ve siyasî konulardaki araştırmalarla birlikte ilk sırada yer alan ekonomi araştırmaları değişik yönleriyle ele alınmıştır. Ekonomik ilişkiler, sanayileşme, kalkınma, ekonomik büyüme, tarım, ticaret konuları bu alanda öne çıkmaktadır. Türkiye'nin önemli ekonomik meselelerinden biri olma özelliğini uzun süre korumuş olan enflasyon sorunu ise fazla esere sahip olmayan bir konu olarak karşımıza çıkmıştır.

Şahsiyetler kategorisinde Mustafa Kemal Atatürk konulu eserlerin sayısının fazla olduğunu görüyoruz. Çanakkale Cephesinin "Anafartalar Kahramanı" , I.Dünya Savaşının yenilmeyen komutanı, Milli Mücadelenin lideri, Cumhuriyetin kurucusu, Modernleşme alanında II. Mahmut'tan sonra gelen İkinci büyük inkılâp adamı olması, siyasî ve askerî dehasının uluslararası camia tarafından kabul edilmesi Mustafa Kemal Atatürk'ün Türkiye denilince akla gelen ilk isim olmasını gerekli kılmıştır. Atatürk'ün hayatı, ölümü, askerî başarıları, siyaset felsefesi, siyasî mirası, liderlik özellikleri, cenaze töreni, kişiliği, dünya çapında kurtuluş hareketlerine örnek teşkil etmesi, doğumunun 100.yılı, devlet adamlığı gibi farklı alt konu başlıklarında Tek adam ve ebedî şef diye anılan Mustafa Kemal Atatürk'ün incelenmiş olması durumu karşımıza çıkmaktadır. Mustafa Kemal Atatürk'ten sonra ise sırasıyla İsmet İnönü, Turgut Özal, Adnan Menderes, Bülent Ecevit ve Necmettin Erbakan bu kategoride ele alınan başlıca şahsiyetler olmuşlardır.

Yurtdışında Türkiye ile ilgili araştırmalarda kültür, sanat, bilim alanındaki çalışmaların uluslararası, siyaset, ekonomi ve dış politika alanından daha az olduğunu görmekteyiz. Türkiye'nin değişik dönemlerde siyasi ve ekonomik dönüşüm paralel kültürel dönüşüm yaşadığını söylemek mümkündür. Bu kategorideki eserlerin önemli bir bölümü bu bağlamda ele alınmış olduğu görülmektedir.

Türkiye ile ilgili yurtdışında yayınlanmış eserlerin konularında İslamiyet başlığı hem genel konular içerisinde hem de din ve laiklik özel konusu içerisinde oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye'de İslamiyet'in bir din olmasının yanı sıra siyasî bir anlamda ele alınması sorunundan dolayı bu konuda pek çok eser yazılmıştır. İslamiyet'in toplum ve siyaset hayatındaki yeri bu eserlerde ele alınmıştır. Ayrıca modernleşme alanında İslamiyet'in konumu ve etkisi de araştırmalarda yer bulmuştur.

Toplum kategorisinde toplumsal değişim ve kadınlar ilk sıralarda yer almaktadır. Bu konuların ardından kırsal kesim, kentleşme, göç hareketleri başlıkları da ilgi çekici olmak üzere araştırma yayınlanan konular olarak yer almıştır. Değişimin siyasî ve ekonomik yaşanmasına paralel olarak toplumsal farklılaşma da kaçınılmaz olmaktadır. Azınlıklar, etnik gruplar, gençler de bu kategorinin çok az işlenen diğer konu başlıklarıdır. Bu duruma bakarak yabancı araştırmacıların ilgi alanlarının bu konulardan oldukça uzak durduğu sonucuna ulaşabiliriz.

Değişim kategorisinde genel anlamda değişen Türkiye konu başlığı diğerlerine nazaran oldukça fazla eser sayısına sahip gözükmektedir. Türkiye'nin, cumhuriyetin ilanını takip eden inkılâp hareketleri, siyasî ve ekonomik yapılanmadaki değişimler, toplumsal ve kültürel alandaki değişimleri etkileyici olarak yurt dışındaki araştırmacıların eserlerine konu olmuştur.

Milli Mücadele ve sonrasındaki inkılâp hareketlerinin yürütücü fikir gücü olarak Kemalizm ve milliyetçilik fikir akımları kategorisine ait eserlerde en çok ele alınan konular olmuştur. Bunlardan sonra Milli Mücadele'ye askerî, siyasî ve

iktisadî olmak üzere dış destek anlamında en fazla katkıda bulunan Sovyetler Birliği ile iyi ilişkilerin kurulması sonucu emperyalizm ve Bolşevik ihtilali konularının da araştırmalar içinde yoğun olmasını sağlamıştır. Diğer taraftan komünizm, etatizm(devletçilik),sosyalizm, liberalizm, faşizm değişik dönemlerde yazılan eserlerde önemli oranda yer bulmuş konulardır.

Eser konularını dönemlere göre tasnif ettiğimizde Atatürk dönemi konu başlığının ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Dönemler kategorisinde İkinci sırada Demokrat Parti Dönemi, üçüncü sırada ise İnönü Dönemi gelmektedir.

Milli Mücadele askerî boyutunun yanında siyasî tarafı da olan bir savaş olarak Türkiye ile ilgili yurtdışı eserlerinin Mustafa Kemal Atatürk ile birlikte en çok işlenen konusu olmuştur. Savaşlar kategorisinde Milli Mücadeleden sonra ondan hareketle Türk-Yunan Savaşı, Çanakkale Savaşı, Soğuk Savaş gelmektedir. Milli Mücadele'nin düzenli ordularla yürütülen kısmı olan Batı Cephesi muharebeleri içinde ise Büyük Taarruz öne çıkmaktadır. İstanbul'un İngiliz ve Fransızlarca işgali ile İzmir'in Yunanlılarca işgali de ele alınan diğer önemli konular olmuştur.

Türkiye siyasetinde dinî değerler ve buna bağlı algılamaların etkisinin eksik olmamasının yanında askerî güçlerin de siyasete müdahale etmesi ve siyaset belirlemesi şeklinde ifade edilebilecek genel bir manzaraya yurtdışındaki araştırmacıların kaçınılmaz olarak projeksiyon tutmalarını ve askerî güçler kategorisindeki eserlerin ivmesinin azalmamış olmasını söylemek mümkündür.

Jeopolitik açıdan önemli bir yere sahip olan İstanbul ve Çanakkale Boğazları, XIX. yüzyıldan beri büyük devletlerin üzerinde hâkimiyet kurma ve söz söyleme sahaları haline gelerek ilgi çekmiştir. Boğazlar, Çanakkale Savaşı, Milli Mücadele, Atatürk dönemi (Lozan Antlaşması ve Montrö Sözleşmesi) ve II. Dünya Savaşının göz önünde bulundurulmasıyla kaçınılmaz olarak önemli bir sorun olmuştur. Boğazlar sorunu boğazlar içerikli eserlerin coğrafya kategorisinin ilk sırasında yer almasında etkili olmuştur.

Hukuk kategorisindeki eserler genel konular tablosunda en az ele alınan konular olarak karşımıza çıkmaktadır. Hukuk alanındaki eserler genellikle anayasalar bağlamında ele alınan konulardan oluşmuştur.

Eserleri yayın yılına göre tasnif ettiğimizde dikkati çeken en önemli hususun Milli Mücadele, Atatürk dönemi ve II. Dünya Savaşı dönemine rastlayan yıllarda eser sayısının fazla olmasıdır. Milli Mücadele'den sonra Cumhuriyet'in ilanını takip eden yıllarda da Türkiye'ye yönelik yurtdışında eser verme konusunda ilgi sürmüştür. 1930'lu yılların ikinci yarısında ise belirgin bir ivme kazanmıştır. II. Dünya Savaşı yıllarında yayın sayısı belirgin bir şekilde azalmış, Demokrat Partinin iktidar olduğu 1950'li yıllarda ise artmıştır. 1960'lı, 70'li, 80'li, 90'lı yıllarda ise belli bir ivme kazanmış ve bu durum genel olarak korunmuştur.

Yayın dillerine göre eserleri tasnif ettiğimizde çalışmamızda yer alan araştırmaların 42 farklı dile ait olduğunu görmekteyiz. Bunlar arasında en büyük pay günümüzün evrensel lisanı olan İngilizceye aittir. İngilizceden sonra ise dünya siyasetinin diğer bir aktörü Sovyetler Birliğinin resmî dili Rusça gelmektedir. Rusçanın ardından Fransızca, Almanca, İtalyanca dilleri gelir ki bunlarda Türkiye'ye ilgileri siyasî, ekonomik açıdan hiçbir dönem azalmayan ülkelerin dilleri konumundadır. Daha sonra batı sınır komşularımızın dilleri Yunanca ve Bulgarca gelmektedir ki bu dillere ait eserlerin sayısının yukarıda zikrettiğimiz dillere göre daha az düzeyde olduğu görülmektedir.

Almanca yayın diline sahip eserlerin daha ziyade Almanya'da yayınlanmış olduğu ve Almanca yayın diline sahip eserlerde yoğunluğun olduğu zaman diliminin 1930'lu yılların ikinci yarısı olduğu görülmektedir. Almanca eserlere ilişkin ikinci yoğun dönem ise 1970'lerin sonu ile 1980'lerin başı olarak görülmektedir.

Yayın dili Fransızca olan eserlerin Fransa dışındaki ülkelerde de yayınlanmış olduğunu öncelikle belirtmek gerekir. Fransızca yayın dili olarak İngilizce ve

Rusçadan sonra eser sayısı bakımından üçüncü sırada yer almaktadır. Fransızca eserlerin yoğunlaştığı zaman dilimlerine bakacak olursak ilk sırada Milli Mücadele dönemi ile Cumhuriyetin ilk yıllarının olduğunu görmekteyiz. Özellikle 1921-22 eserlerin belirgin bir ivme kazandığı yıllar olmuştur. Atatürk vefat ettiği 1938 yılında da Almanca ve İngilizce eserlere kıyasla Fransızca eserlerin azlığı dikkat çekicidir.

Fransızcanın ardından bir anlamda dünya dili konuma gelen İngilizce yeryüzünün pek çok ülkesinde yayınlanan eserlerin lisanı haline gelmesinde başlıca unsur olarak görülebilir. İngilizce yayınların fazla olduğu dönemlere bakacak olursak karşımıza yayın sayısı fazla olan diğer dillerden oldukça farklı bir şekilde Atatürk ün vefat ettiği 1938’de eserlerin sayısının çok fazla olduğu dikkat çekmektedir. Karşılaştırma sonucunda ortaya çıkan bir diğer farklı durum ise 1970’li yıllarda İngilizce eser sayısında görülen belirgin bir yoğunluktur.

İngilizceden sonra eser sayısında ciddi bir yoğunluğun görüldüğü ikinci dil Rusça olarak karşımızda durmaktadır. Rusçada, Milli Mücadele dönemini konu edinen eser sayısında belirgin bir yoğunluk olduğu söylemek mümkündür. Bu durum diğer dillere göre oldukça önemli bir fark olarak görünmektedir. 1930’lu yıllarda eser sayısında görülen belirgin azalma Mustafa Kemal Atatürk’ün ölümü olan 1938 yılına kadar sürmüş bu tarih itibariyle bir nispi bir artış yaşanmış olsa da sonrasında ki II. Dünya savaşı yıllarında azalış devam etmiştir. Rusça yayın sayısında görülen aşağı yönlü hareket 1950’li yılların ikinci yarısından itibaren yukarıya doğru bir ivme kazanmış ve yakalanan bu ivme 1990’lı yıllara kadar sürmüşse de 1920’li yılların başlarındaki gibi bir yoğunluğa ulaşmaktan oldukça uzak kalmıştır.

Eser sayısının Almanca, Fransızca, İngilizce ve Rusça dillerinde olduğu kadar yoğun olmadığı İtalyancada Mustafa Kemal Atatürk’ün ölüm yılı olan 1938 ile siyasî istikrarsızlıkların, çekişmelerin, mücadelelerin ve şiddetin var olduğu 1970’lerin sonlarında araştırma sayısında bir yoğunluk gözlenmektedir.

Eser sayısında yoğunluk konusunda yaşanan sığığa rağmen Yunanca yayın dilinde söylenecek ilk husus Mustafa Kemal Atatürk'ün vefat ettiği yıl olan 1938'de eser sayısının fazla olmasıdır. Bu gelişmenin ardından Milli Mücadele yıllarının da Yunanca eser sayısı bakımından önemli olduğu görülmektedir.

Yayın dillerini eserlerin yayın yıllarına göre tasnif edip değerlendirdikten sonra yayın dillerinin hangi konulara ağırlık vermelerinin yanında diğer dillere göre ayrıştıkları noktaları belirtmenin de eğilim belirlemede önemli bir yeri olacağı kanaatiyle çalışmamızda yer verilmiştir. Şimdi burada kısaca ortaya çıkan sonuçlara bakmak isteriz.

Eserlerin konu tasnifinde Almancayı diğer dillerden ayıran en önemli unsurun Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinin diğer dillere kıyasla daha fazla işlendiğini söylemek olacaktır. Benzer şekilde kültür konulu eserlerin sayısında da diğer dillere oranla açık bir farklılık olduğu görülmektedir. Almancada ortaya çıkan bir başka konu farklılığı da yurt dışında çalışan, yaşayan gurbetçiler dediğimiz Türkler ile ilgili eser sayısında diğer dillere nazaran belirgin bir yoğunluk dikkat çekmesidir.

Milli Mücadele konusunun eserlere yayın dili bakımından Rusça ile birlikte en fazla konu edildiği Fransızcada Mustafa Kemal Atatürk ile Atatürk dönemi konuları da eser sayısının fazlalığı açısından Milli Mücadele konusuna yakın seviyelerde durmaktadır. Genel anlamda Fransızcada konularına göre yapılan tasnifte uluslararası ilişkiler, dış politika, siyaset ve ekonomi alanlarında eserlerin yoğunlaştığı görülmektedir. Dış politika da ise Fransa'nın da taraf olduğu Lozan Antlaşması, Boğazlar Sorunu ve Montrö Boğazlar Sözleşmesi izlemektedir ki bu durum diğer dillere göre bir ayrışmaya işaret etmez iken Hatay sorunu konulu eserler açısından Fransızca diğer dillere göre yoğunluk açısından oldukça farklı bir konumda bulunmaktadır. Almancada öne çıkan AB süreci ile gurbetçileri konu edinen eserlerin sayısının Fransızcada az olduğunun altını çizmek gerekir.

Eser sayısının en fazla olduğu İngilizcede diğer dillere nazaran uluslararası üst konu başlığında bazı ayrışmaların ortaya çıktığı görülmektedir. Türk-Ermeni ilişkileri Türkiye-İran ilişkileri ve Türkiye-Yunanistan ilişkileri konulu eserlerin sayısının en fazla olduğu dilin İngilizce olduğunu belirtmek gerekir. Öte yandan güncel bir konu olan Ermeni sorunu da İngilizce eserler arasında sayı bakımından vasat düzeyde olsa bile diğer diller ile kıyaslandığında İngilizcenin bu konuda oldukça farklı bir konumda olduğu görülmektedir. İngilizce yayın diline sahip eserleri diğer dillerdeki eserlerden farklılaştıran bir başka alanda seyahat, gezi, gezi notları konularındaki eserlerin sayısındaki dikkat çeken seviyedir. İngilizcenin diğer dillere göre önemli bir diğer farklı yanı da konu yelpazesinin çok geniş olmasıdır. Diğer dillerde olmayan birçok konu İngilizcede ele alınıp işlenmiş olduğu karşımıza çıkmaktadır.

Eser sayısının az olduğu ve konu yelpazesinin çok geniş olmadığı İtalyancada diğer dillere göre farklılık olarak dikkat çeken bir unsur Bülent Ecevit ve Faşizm konulu eserlerin sayısının fazla olmasıdır. Ancak İtalyancanın eser sayısının azlığı ve konu yelpazesinin genişliği bakından Yunancadan daha iyi konumda olduğu da unutulmamalıdır.

Milli Mücadele konulu eserlerin Fransızcada olduğu gibi ilk sırada yer aldığı dil olan Rusçada diğer dillere göre başlangıçta dikkat çeken husus Mustafa Kemal Atatürk konulu eserlerin sayısının sıralamada dördüncü olarak yer almasıdır. Türk-Yunan Savaşı'na ilginin en üst düzeyde olduğu yayın dilinin Rusça olduğu görülmektedir. Rusçada diğer dillere göre farklılığın ortaya çıktığı konulara baktığımızda emperyalizm, Soğuk Savaş dönemi, Bolşeviklerin Kemalistlere yardımı ve Komünizm başlıkları öne çıkmaktadır. Rusçanın, eser sayısı bakımından Kemalizm ve Türk inkılâbı konularında İngilizce ile ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. Demokrat Parti ve dönemine ait eserlerin fazlalığı açısından Rusçanın diğer dillere göre daha önde yer aldığı dikkat çekmektedir. Siyaset alanında Rusçanın bir başka ayırt edici tarafının da siyasî mücadeleler ve siyasî akımlar konularına gösterilen ilgi olmasıdır. Rusça eser sayısının genel anlamda fazla olmasına karşın konu yelpazesinin İngilizce kadar

yeterince geniş olmadığı görülmektedir. Rusçada daha ziyade savaşlar, uluslararası ilişkiler, dış politika, siyaset, fikir akımları, ekonomi alanlarında eserler verilmişken kültür, sanat, tarih, bilim, toplum, coğrafya alanlarında eserlerin önemli bir ağırlığa sahip olmadığını söylemek mümkündür.

Eser sayısının azlığını, geniş ve renkli bir konu yelpazesinin bulunmadığı Yunanca yayın dilinde ise diğer yayın dillerinin aksine Mustafa Kemal Atatürk konulu eserlerin sayısının daha az düzeyde kaldığı görülmektedir. Yunanca yayın dilinde eserlerin konularında genellikle Milli Mücadele, Anadolu işgal yılları, yaşanan bozgun ve hüsrana öne çıkarken ele alınan diğer önemli konular ise diğer dillerden farklı olarak Helenizm, Megali İdea ve İzmir'in işgali olmuştur.

Mustafa Kemal Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti hakkında yurtdışında yapılan araştırmaları veritabanına kaydedip oluşturduğumuz sorgulamalar neticesinde ortaya çıkan tabloları ve grafikleri Türkiye'de ve dünyada yaşanan gelişmeler ışığında değerlendirmeye yönelik bir analiz gerçekleştirmeye ve eğilimleri belirlemeye çalıştık. Eserlerin belli konularda belli dönemlerde gösterdiği yoğunluğa ilişkin dönemin koşullarını siyasî, ekonomik, toplumsal boyutlarını göz önünde bulundurarak açıklamaya gayret ettik. Salt eser sayısının üst konu, alt konu, yıl, dil, yayın yeri, yazar bazında miktarları fazla veya az olmasını belirtmekle yetinmeyip bunların yanında bu duruma etki eden faktörleri göz önünde bulunduracak şekilde bir analiz gerçekleştirme yolunu seçtik.

Eserlerin belli konu ve alanlarda yoğunluk kazanmasına ilişkin perspektifimizi mümkün olduğunca geniş tutmaya gayret ettik. Ancak elbette eksikleri olan bu çalışmamız ile belli ölçülerle de olsa düşündüklerimizi yerine getirdiğimizi yüksek lisans tezinin süresi ve kapsamı göz önünde bulundurulduğunda söylemek mümkün olabilmektedir. Bibliyografik veritabanına dayalı bir sorgulama ve analize dayalı metodumuzun Türkiye'de az bilinen ve kullanılan bir yöntem olarak karşımıza çıkması bu alanda bundan sonra yapılacak çalışmalarda istikamet belirleyici olmasına katkı sağlayacaktır. Yurtdışında ise

günden güne artan bir ivmeye sahip olduğunu söyleyebileceğimiz bu metoda dayalı örnek bir çalışma olmasının bundan sonra gerek bizim tarafımızdan gerekse de başka araştırmacılar tarafından yapılacak çalışmalarla geliştirilmesi gerektiğini de belirtmek yararlı olacaktır.

Bizim çalışmada yapmak isteyip gerçekleştiremediğimiz en önemli eksiklik, grafik/tablo sorgu analizlerinin ilgili konularda yazılmış eserlere bakarak sorgulama ve analizimizi destekleyen ya da reddeden noktalara ulaşmak amacıyla hali hazırda eserleri inceleyerek perspektifimizi çok daha fazla genişletecek bir girişimi ne yazık ki yerine getirememiş olmamızdır. Bu eksikliğin farkında olarak yapacağımız bir doktora çalışmasında bu boyutu da eklemek suretiyle bu metodu geliştirmek düşüncesinde olacağımızı belirtmek isteriz.

KAYNAKÇA

ACUN, Ramazan. Atatürk Bibliyografyası Projesi Veri Tabanı. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, XII/37,1997.

Açık Kütüphane, 31 Ekim 2009 < <http://openlibrary.org/>>

AÇIK, Eşref Hilmi. *Geçmişten Günümüze Türkiye-Fransa İlişkileri (1.baskı)*. İstanbul: IQ Kültür-Sanat Yayıncılık, 2008.

ADA, Serhan. *Türk-Fransız İlişkilerinde Hatay Sorunu (1918-1939) (1.baskı)*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2005.

AHMAD, Feroz. Türkiye'nin Cumhuriyet Dönemi Siyasal Gelişmeleri. *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi VII*. İstanbul: İletişim Yayınları, 1983

----- . *Demokrasi Sürecinde Türkiye*. İstanbul: Hil Yayıncılık, 1994.

AKŞİN, Sina. Düşünce Tarih (1945 Sonrası). *Yakınçağ Türkiye Tarihi (1980-2003) II*. Yayın yönetmeni: Sina Akşin. İstanbul: Milliyet Kitaplığı, 2004(a).

----- . Siyasal Tarih (1908-1923). *Yakınçağ Türkiye Tarihi (1908-1980) I*. İstanbul: Milliyet Kitaplığı, 2004(b).

----- . Siyasal Tarih (1950-1960). *Yakınçağ Türkiye (1908-1980) I*. İstanbul: Milliyet Kitaplığı, 2004(c).

----- . Siyasal Tarih (1995-2003). *Yakınçağ Türkiye (1980-2003) II*. İstanbul: Milliyet Kitaplığı, 2004(d).

ALBAYRAK, Mustafa. *Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti (1946-1960)*. Ankara: Phoenix Yayınları, 2004.

ARI, Tayyar. *Geçmişten Günümüze Orta Doğu, Siyaset, Savaş ve Diplomasi*, İstanbul: MKM Yayıncılık, 2008.

ARMAOĞLU, FAHİR. *20. Yüzyıl Siyasî Tarihi (1914-1995)*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1993.

ATAÖV, Türkkaya, *II. Dünya Savaşı*. İstanbul: İleri Yayınları, 2008.

Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı 31 Ekim 2009 <<http://www.atam.gov.tr>>

Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Konusunda Yurtdışında Yayınlanmış Kitaplar Bibliyografyası. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi, 2000.

Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Konusunda Yurtdışında Yayınlanmış Makaleler, Tezler ve Bildiriler Bibliyografyası. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi, 2006

Atatürk'ün Milli Dış politikası I-II. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1992.

BAL, İdris. *ABD Politikaları ve Türkiye (1. Baskı)*. Lalezar Kitabevi, Ankara, 2008

BELGE, Murat. 1968 Gençlik Hareketleri. *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi III*. İstanbul: İletişim Yayınları, 1983

BORATAV, Korkut. İktisat Tarihi (1908-1980). *Yakınçağ Türkiye (1908-1980) I*. İstanbul: Milliyet Kitaplığı, 2004(a).

----- İktisat Tarihi (1981-2002). *Yakınçağ Türkiye Tarihi (1980-2003) II*. İstanbul: Milliyet Kitaplığı, 2004(b).

ÇAVDAR, Tefik. Cumhuriyet Halk Partisi 1950-1980. *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi VIII*. İstanbul: İletişim Yayınları, 1983.

ÇELEBİ, Mevlüt. *Milli Mücadele Döneminde Türk-İtalyan İlişkileri*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2002.

ERKANLI, Orhan. *Askeri Demokrasi*. İstanbul: Güneş Yayınları, 1987.

ERİKAN, Celal. *Kurtuluş Savaşı Tarihi (1.baskı)*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 2008.

----- . *Atatürkçülük (Kemalizm) (1.baskı)*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 1974.

GEMALMAZ, Semih. 12 Eylül Darbesi ve Rejimi. *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi XIV*. İstanbul: İletişim Yayınları, 1995

GERGER, Haluk. Türk Dış Politikası 1946-1980. *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi II*. İstanbul: İletişim Yayınları, 1983

Google Akademik, 31 Aralık 2009 < <http://scholar.google.com/>>

Google Çeviri,31 Ekim 2009 < <http://translate.google.com/>>

GÖNLÜBOL, Mehmet ve diğerleri. *Olaylarla Türk Dış Politikası (6.baskı)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1987.

GÜREL, Şükrü Sina. *Tarihsel Boyutuyla Türk-Yunan İlişkileri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1992.

----- . Türk Dış Politikası 1919-1945. *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi II*. İstanbul: İletişim Yayınları, 1983

GÜRKAN, İhsan. *Türk Dış Politikası ve Ortadoğu*. Ankara: Dış Politika Enstitüsü Yayınları, 1983.

GÜZEL, Şehmus. Cumhuriyet Türkiye'sinde İşçi Hareketleri. *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi III*. İstanbul: İletişim Yayınları, 1983

HALAÇOĞLU, Yusuf. *Ermeni Tehciri ve Gerçekleri (1914-1918) (1.baskı)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2001.

HART, Liddell. *İkinci Dünya Savaşı I- II*. İstanbul: YKY Yayınları, 1998.

HATİPOĞLU, Murat M.. *Yakın Tarihte Türkiye ve Yunanistan 1923-1954*. Ankara: Siyasal Kitabevi, 1997.

HİLAV, Selahattin. *Düşünce Tarihi (1908-1980) Yakınçağ Türkiye Tarihi (1908-1980) I*. İstanbul: Milliyet Kitaplığı, 2004.

İNALCIK, Halil ve YEDİYILDIZ, Bahaeddin. Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde Osmanlı Tarihi Araştırmaları. *XII. Türk Tarih Kongresi (4-8 Ekim 1999) I*. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2002.

İNALCIK, Halil. *İnkılâp Tarihi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1967-1968.

KARLUK, Rıdvan. *Avrupa Birliği ve Türkiye*. Ankara: Beta Basım Yayım, 2007.

KARPAT, Kemal. *Türk Demokrasi Tarihi*. İstanbul: Timaş Yayınları, 2010.

KATOĞLU, Murat. Cumhuriyet Türkiye'sinde Eğitim, Kültür, Sanat. *Yakınçağ Türkiye Tarihi (1908-1980) I*. İstanbul: Milliyet Kitaplığı, 2004.

KOÇ, Yıldırım. *Türkiye'de Sınıf Mücadelesinin Gelişimi (1923-1973)*, Ankara: Birlik Yayınları, 1979.

KOÇAK, Cemal. *Türk- Alman İlişkileri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1991.

----- . Siyasal Tarih (1923-1950). *Yakınçağ Türkiye Tarihi (1908-1980) I*. İstanbul: Milliyet Kitaplığı, 2004.

----- . *Türkiye’de Milli Şef Dönemi (1938-1945)*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2003.

KOMİSYON. *Bağımsızlığın İlk yılları*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1994.

KÜÇÜK, Serhat. *Osmanlı Üzerine Tezler, Bibliyografya ve İstatistik*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2002.

KÜRKÇÜOĞLU, Ömer. *Türk-İngiliz İlişkileri 1919-1926*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1978.

ORAN, Baskın ve diğerleri. *Türk Dış Politikası, Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar I (1.baskı)*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2001(a).

----- . *Türk Dış Politikası, Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar, I (1.baskı)*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2001(b).

ÖYMEN, Örsan. *Bir İhtilal Daha Var 1908-1980*. İstanbul: Milliyet Yayınları, 1986.

ÖZDEMİR, Hikmet. Siyasal Tarih (1960-1980). *Yakınçağ Türkiye Tarihi (1908-1980) I*. İstanbul: Milliyet Kitaplığı, 2004.

SANDER, Oral. *Siyasi Tarih (1918-1994)*. Ankara: İmge Kitabevi, 1989.

----- . *Türk-Amerikan İlişkileri 1947-1964*. Ankara: Sevinç Matbaası, 1979.

SONYEL, Salahi R.. *Türk Kurtuluş Savaşı ve Dış Politika*. Ankara:Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1986.

SÖNMEZOĞLU, Faruk. *Türk Dış Politikası*. İstanbul: Der Yayınları, 2006.

TANÖR, Bülent. Siyasal Tarih (1980-1995). *Yakınçağ Türkiye Tarihi (1980-2003) II*. İstanbul: Milliyet Kitaplığı, 2004.

TBMM Kütüphanesi,31Ekim 2009 < <http://kutuphane.tbmm.gov.tr/>>

TEKELİ, İlhan. Cumhuriyet Döneminde Seçimler. *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi VII*. İstanbul: İletişim Yayınları, 1983

TEZİÇ, Erdoğan ve diğerleri. *Kıbrıs Sorunu*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1975.

TUNCER, Erol. *Osmanlı'dan Günümüze Seçimler 1877-2002 (2.baskı)*. Ankara: Toplumsal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı, 2003.

TUNÇAY, Mete. Cumhuriyet Halk Partisi (1923-1950). *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi VIII*. İstanbul: İletişim Yayınları, 1983

TURAN, Mustafa. *Milli Mücadelede Siyasi Çözüm Arayışları 30 Ekim 1918-24 Ekim 1923 (2. Baskı)*. Ankara:Siyasal Kitabevi, 2005.

TÜRKDOĞAN, Berna (hazırlayan). *Atatürk dönemi Türk Dış politikası*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2000.

Türkiye'nin Sahaf Veritabanı, 31 Ekim 2009 < <http://www.nadirkitap.com/>>

UÇAROL, Rifat. *Siyasi Tarih (1789-1994)* (4.baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi, 1995

USLU, Nasuh. *Türk-Amerikan ilişkileri*. Ankara: 21. Yüzyıl Yayınları, 2000.

ÜLMAN, Haluk. *İkinci Cihan Savaşının Başından Truman Doktrinine Kadar Türk-Amerikan Diplomatik Münasebetleri 1939-1947*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1961.

YALÇIN, Durmuş ve diğerleri. *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi I*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2000.

----- . *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi I*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2002.

YALIN, Alpay. *Türkiye Ekonomi Tarihi*. İstanbul: Akademia Yayınları, 2008.

YEL, Selma. *Değişen Dünya Şartlarında Karadeniz ve Boğazlar Meselesi (1923-2008)*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2008.

YERASİMOS, Stefanos. *Az gelişmişlik Sürecinde Türkiye Dünya Savaşından 1971'e Kadar* (1.baskı). İstanbul: Gözlem Yayınları, 1976.

----- . *Birinci Dünya Savaşı ve Ermeni Sorunu* (1.baskı). Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, 2002.

----- . *Kurtuluş Savaşında Türk-Sovyet İlişkileri 1917-1923*, (2.baskı). İstanbul: Boyut Yayın Grubu, 2000.

YURDSEVER, Nevin. *Türkiye'de Askeri Darbe Girişimleri 1960-1964*. İstanbul: Üçdal Neşriyat, 1983.

EK-I: TABLOLAR

Tablo 1: Eserlerin Konulara (*Genel*) Göre Dağılımı

Konular	Eser Sayısı
Mustafa Kemal Atatürk	1198
Milli Mücadele	941
Atatürk Dönemi	665
Dış Politika	522
Türkiye (Genel)	520
Türkiye-Sovyetler Birliği İlişkileri	428
Siyaset	381
Ekonomi	341
Değişen Türkiye	335
Türkiye-Yunanistan İlişkileri	316
Atatürk`ün ölümü	274
Türk İnkılâbı	220
İslamiyet	206
Modern Türkiye	198
Yeni Türkiye	198
Kemalizm	196
Türkiye-ABD İlişkileri	192
Boğazlar	188
Değişim	187
Türk- Yunan Savaşı	179
Türkiye-Fransa İlişkileri	172
Demokrasi	148
İstanbul	147
Boğazlar sorunu	143
Türkiye-İngiltere İlişkileri	133
Yunan işgali	127
Askeri Güçler	126
Lozan Antlaşması	124
Modernleşme	124
Ankara	118
Demokrat Parti Dönemi	117
Askeri Darbeler	116
II.Dünya Savaşı	116
Ortadoğu	116
Türkiye ve Ortadoğu	109

Seyahat	108
Lozan Konferansı	107
Siyasi Partiler	107
Türkiye-Almanya İlişkileri	107
Anadolu	106
Siyasi mücadeleler	105
Avrupa Birliği	103
Cumhuriyet	103
Türkiye- Avrupa Birliği İlişkileri	103
İnönü Dönemi	102
Siyasi dönüşüm	102
Kıbrıs	100
Atatürk ve Modern Türkiye	99
Türkiye ve Avrupa	99
Balkanlar	98
Soğuk Savaş Dönemi	97
Osmanlı`dan Cumhuriyet`e	96
Türkiye ve II. Dünya Savaşı	96
Kıbrıs Sorunu	95
Kültür	95
Türk- Yunan Anlaşmazlığı	95
Atatürk ve sonrası	91
II.Dünya Savaşı Dönemi	89
İsmet İnönü	88
Eğitim	87
Militarizm	87
Siyasi Yapı	87
İnkılâp Hareketleri	84
27 Mayıs İhtilali	83
AB Süreci	82
Biyografi	82
Yeni Türkiye`nin görünümü	82
Avrupa	81
Tarih	77
Asker-Siyaset İlişkisi	76
Halifelik	74
Kemalist Hareket	73
Batılılaşma	70
Laiklik	70

Sanayileşme	70
Milliyetçilik	69
Türkiye-Bulgaristan İlişkileri	69
Siyasi akımlar	68
Türkiye ve Balkanlar	67
Emperyalizm	65
Çanakkale Savaşı	64
Din ve Devlet İlişkileri	64
Siyasi İlişkiler	64
Toplumsal değişim	61
Atatürk`ün siyaset felsefesi	59
Gezi	59
Siyasi krizler	59
Yönetim	59
Cumhuriyet`in ilânı	58
Halifeliğin Kaldırılması	57
Atatürk`ün Ölümünden sonra	56
I. Dünya Savaşı	56
Kadınlar	56
Sovyetler Birliği	54
Dış Tesirler	53
Demokrat Parti	52
Demokratikleşme	52
Kalkınma	52
Toplum	52
Tek Parti Dönemi	51
Çok Partili Hayat	49
Ekonomik Büyüme	49
Ekonomik ilişkiler	49
Amerikan Diplomasisi	48
Ekonomik Politika	48
Ermeni Sorunu	48
Soğuk Savaş	48
Ekonomik gelişme	47
Ermeniler	45
Türkiye- İtalya İlişkileri	45
Bolşevikler	44
Sovyet Dış Politikası	44
Askeri Vesayet	43

Tablo 1'in devamı

Gezi notları	43
İslam Dünyası	43
Bolşevik İhtilali	42
Büyük Taarruz	42
Din	42
İzmir	42
NATO	42
Türkiye ve NATO	42
Amerikan Dış politikası	41
Batı Anadolu	41
Türk Dili	41
Türk Tarihi	41
İslamiyet ve siyaset	40
Montrö Boğazlar Sözleşmesi	40
Tarım	40
Türk-Ermeni İlişkileri	40
Atatürk'ün reformları	38
Jeopolitik konum	38
Seçimler	38
Ekonomik Yapı	37
Krizler	37
Liderlik	37
Türkiye- İran İlişkileri	37
Dış yardım	36
Ticaret	36
Türkler ve Araplar	36
Kültürel İlişkiler	35
Siyasi kültür	35
Türkiye Tarihi	35
Türkiye ve İslam Dünyası	34
ABD	33
Atatürk'ün Hayatı	33
Fransız işgali	33
Güvenlik politikaları	33
İç Politika	33
Komünizm	33
Sevr Antlaşması	33
Siyasi muhalefet	33

Tablo 1'in devamı

Bibliyografya	32
Silahlı Kuvvetler	32
Şark Meselesi	32
TBMM	32
Turgut Özal	32
Türk Ordusu	32
Türkiye ve I. Dünya Savaşı	32
Türkiye-Özbekistan İlişkileri	32
12 Eylül 1980 Askeri Darbesi	32
Atatürk ve liderlik	31
İşçi Sınıfı	31
Etatizm (Devletçilik)	31
Musul sorunu	31
Anayasalar	30
Edebiyat	30
Ege Denizi	30
Ekonomik dönüşüm	30
Gurbetçiler	30
Kapitalizm	30
Kültürel Değişim	30
Şahsiyetler	30
Türk-Arap İlişkileri	30
Çanakkale Boğazı	29
Musul	29
II.Dünya Savaşı Sonrası	28
İstanbul'un İşgali	28
Kilikya	28
Türkler	28
Atatürk'ün mirası	27
Hukuk	27
Siyasi gelişim	27
Türkiye-İrak İlişkileri	27
Askeri İlişkiler	26
Kırsal Kesim	26
Atatürk'ün Cenaze Töreni	25
Bağımsızlık	25
İzmir'in işgali	25
Sosyal Dönüşüm	25

Tablo 1'in devamı

Amerikan yardımı	24
Atatürk`ün Başarıları	24
Balkan Antantı	24
Bulgaristan	24
Cumhurbaşkanlığı	24
İslamiyet ve değişim	24
Kadın Hakları	24
Tarafsızlık meselesi	24
Türkiye ve Dünya	24
Yunanistan	24
Araplar	23
Eğitim Sistemi	23
Kemalistler	23
Menderes Dönemi	23
Toplumsal yapı	23
Türkiye ve Büyük Devletler	23
Akdeniz	22
Bolşeviklerin Kemalistlere Yardımı	22
Ege Sorunu	22
Hatırat	22
İran	22
Ticari ilişkiler	22
Türk işçi göçü	22
Atatürk ve Dünya	21
Kafkasya	21
Kürt Sorunu	21
Kürtler	21
Mübadele	21
Rumeli Türkleri	21
Türkiye- Afganistan İlişkileri	21
Türkiye ve Batı	21
Adnan Menderes	20
Basın	20
Gelibolu	20
Göçler	20
Harf İnkılâbı	20
Orta Asya	20
Sosyalizm	20

Tablo 1'in devamı

Türkçe	20
Ankara Antlaşması-1921	19
Atatürk'ün askeri faaliyetleri	19
Bulgaristan Türkleri	19
Coğrafya	19
Devlet	19
Ekim İhtilali	19
Halifelik Sorunu	19
Köyler	19
Sol Siyasi Görüş	19
Tarihsel Gelişim	19
Türkiye ve Türkler	19
Yurt Dışında Çalışan Türkler	19
Almanya Türkleri	18
Büyük Güçler	18
Cumhuriyet Halk Partisi	18
Çanakkale	18
Hatay Meselesi	18
Hellenizm	18
İdari Yapı	18
İngiltere	18
Pantürkizm	18
Tarım politikası	18
Almanya	17
Ankara; Türkiye'nin Yeni Başkenti	17
Atatürk ve Kurtuluş Hareketleri	17
Fransa	17
Güvenlik ilişkileri	17
Kentleşme	17
Sanat	17
Türk Dünyası	17
Türkiye-İsrail İlişkileri	17
Arşiv Kaynakları	16
Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılı	16
Azınlıklar	16
Doğu Anadolu	16
Eğitim kurumları	16
Sakarya Savaşı	16

Tablo 1'in devamı

Sermaye	16
Siyasi elitler	16
Türk Dil Reformu	16
Yenileşme	16
Anzaklar	15
Atatürk`ün kişiliği	15
Ermeni Tehciri	15
İngiliz Dış Politikası	15
Kıta Sahanlığı	15
Megali İdea	15
Mudanya Mütarekesi	15
Serbest Piyasa Ekonomisi	15
Tarih çalışmaları	15
Türkiye-Kazakistan ilişkileri	15
Türkiye-Romanya ilişkileri	15
Afganistan	14
Aile	14
Alfabe Meselesi	14
Kemalizm`in mahiyeti	14
Liberalizm	14
Mali Sistem	14
Maliye	14
Montrö Konferansı	14
Pazarlama	14
Siyasi katılım	14
Türkiye-Pakistan ilişkileri	14
Türkoloji	14
Arşivler	13
Atatürk ve İslam Dünyası	13
Burjuvazi	13
Cumhuriyet Dönemi	13
Cumhuriyet`in ilanın 10. yılı	13
Demiryolları	13
Doğu Akdeniz	13
Hatay	13
Hristiyanlık	13
Kapitülasyonlar	13
Mondros Mütarekesi	13

Tablo 1'in devamı

Türk Zaferi	13
Türkiye ve Doğu	13
Türkiye ve Doğu Akdeniz	13
Ulaşım	13
Üniversiteler	13
Yunanistan Türkleri	13
Yurt dışına işçi göçü	13
Bankacılık	12
Eğitim ilişkileri	12
Ekonomik krizler	12
Faşizm	12
Kalkınma Planları	12
Körfez Krizi	12
Nüfus	12
Sermaye Birikimi	12
Türk Milliyetçileri	12
Türkiye-Polonya İlişkileri	12
Türkiye-Rusya Federasyonu İlişkileri	12
Barış	11
Bilim	11
Cumhuriyet Tarihi	11
Dış ticaret	11
Dil ve politika; Türk dil reformu	11
İdari Sistem	11
Karadeniz	11
Misak-ı Milli	11
Siyasi şiddet	11
Sovyet Stratejisi	11
Türk imajı	11
Türkiye ve Akdeniz	11
Türkiye ve Soğuk Savaş	11
Türkiye-Japonya İlişkileri	11
Üretim	11
Yahudiler	11
1924 Anayasası	10
Anavatan Partisi	10
Avrupa'daki Türk İşçileri	10
Bürokrasi	10

Tablo 1'in devamı

Depremler	10
Dil politikası	10
Hindistan	10
I. Dünya Savaşı sonrası	10
Irak	10
İç Göç	10
İnsan Hakları	10
Kentsel değişim	10
Kültürel Etkileşim	10
Madenler	10
Misyonerler	10
Pakistan	10
Siyasi Sistem	10
Sol Siyasi Akımlar	10
Tarımsal faaliyetler	10
Terakkiperver Cumhuriyet Partisi	10
Türkiye-Macaristan İlişkileri	10
Yükseköğrenim	10

Tablo 2: Eserlerin *Uluslararası İlişkiler* Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

Konular	Eser Sayısı
Türkiye-Sovyetler Birliği İlişkileri	406
Türkiye-Yunanistan İlişkileri	316
Türkiye-A.B.D. İlişkileri	192
Türkiye-Fransa İlişkileri	172
Türkiye-İngiltere İlişkileri	133
Türkiye ve Ortadoğu	109
Türkiye-Almanya İlişkileri	107
Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri	103
Türkiye ve Avrupa	99
Türkiye-Bulgaristan İlişkileri	78
Türkiye ve Balkanlar	67
Türkiye-İtalya İlişkileri	45
Türk-Ermeni İlişkileri	42
Türkiye ve NATO	42
Türkiye-İran İlişkileri	37
Türkiye ve İslam Dünyası	34

Türkiye-Özbekistan İlişkileri	32
Türk-Arap İlişkileri	30
Türkiye-İrak İlişkileri	27
Türkiye-Afganistan İlişkileri	21
Türkiye-İsrail İlişkileri	17
Türkiye-Kazakistan İlişkileri	15
Türkiye-Romanya İlişkileri	15
Türkiye-Pakistan ilişkileri	14
Türkiye-Polonya İlişkileri	12
Türkiye-Rusya Federasyonu İlişkileri	12
Türkiye-Japonya İlişkileri	11
Türkiye-Macaristan İlişkileri	10
Türkiye-Suriye İlişkileri	9
Türkiye-Azerbaycan İlişkileri	8
Türkiye-Yugoslavya İlişkileri	7
Türkiye-Arnavutluk İlişkileri	5
Türkiye-Ukrayna İlişkileri	5
Türkiye-Danimarka İlişkileri	4
Türkiye-Fas İlişkileri	4
Türkiye-Finlandiya İlişkileri	4
Türkiye-Mısır ilişkileri	4
Türkiye-Avusturya İlişkileri	3
Türkiye-Bosna ve Hersek İlişkileri	3
Türkiye-Çekoslovakya ilişkileri	3
Türkiye-Hindistan İlişkileri	3
Türkiye-İsveç İlişkileri	3
Türkiye-Cezayir İlişkileri	2
Türkiye-Gürcistan İlişkileri	2
Türkiye-Moğolistan İlişkileri	1
Türkiye-Norveç İlişkileri	1
Türkiye-Sırbistan ilişkileri	1
Türkiye-Endonezya İlişkileri	1
Türkiye-Hırvatistan İlişkileri	1
Türkiye-İspanya İlişkileri	1
Türkiye-İsviçre İlişkileri	1
Türkiye-Tataristan İlişkileri	1
Türkiye-Tunus ilişkileri	1

Tablo 3: Eserlerin *Dış Politika* Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

Konular	Eser Sayısı
Boğazlar sorunu	152
Lozan Antlaşması	124
Lozan Konferansı	107
Kıbrıs Sorunu	95
Türk- Yunan Anlaşmazlığı	95
Montrö Boğazlar Sözleşmesi	40
Ermeni Sorunu	38
Jeopolitik konum	38
Güvenlik politikaları	33
Sevr Antlaşması	33
Musul sorunu	31
Mübadele	31
Amerikan yardımı	24
Balkan Antantı	24
Tarafsızlık meselesi	24
Bolşeviklerin Kemalistlere Yardımı	22
Ege Sorunu	22
Ankara Antlaşması-1921	19
Hatay Meselesi	18
Güvenlik ilişkileri	17
Kıta Sahanlığı	15
Mudanya Mütarekesi	15
Montrö Konferansı	14
Mondros Mütarekesi	13
Körfez Krizi	12
Londra Konferansı	7
Truman doktrini	7
Bağdat Paktı	6
Filistin Sorunu	6
Gümrü Antlaşması	5
Milletler Cemiyeti	5
Moskova Antlaşması	5
Petrol Meselesi	5
Stratejik alan	5
Balkan Paktı	4
Doğu Akdeniz Sorunu	4
Pontus Meselesi	4

Batı Trakya Sorunu	3
Birleşmiş Milletler	3
Bosna Savaşı	3
Sadabat Paktı	3
Türkiye - Ukrayna Anlaşması	3
Türkiye ve Birleşmiş Milletler	3
Varşova Paktı	3
Wilson Prensipleri	3
Adana Görüşmesi-1942	2
Bursa	2
CENTO	2
Chester petroleri	2
Davos Zirvesi	2
Dışişleri Bakanlığı	2
Kars Konferansı-1921	2
Kıbrıs Antlaşması-1959	2
OECD	2
Oniki Adalar Sorunu	2
Su sorunu	2
Türk-Yunan dostluğu	2
Balkan İttifakı-1941	1
İKÖ	1
İran Devrimi	1
İran-İrak Savaşı	1
Karabağ sorunu	1
Karadeniz Sorunu	1
Küba füze krizi	1

Tablo 4: Eserlerin Siyaset Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

Konular	Eser Sayısı
Siyaset	381
Siyasî partiler	107
Siyasî mücadeleler	105
Siyasî dönüşüm	102
Siyasî yapı	87
Siyasî akımlar	68
Siyasî ilişkiler	64
Siyasî krizler	59
Yönetim	59
Demokrat Parti	52

Çok Partili Hayat	49
Seçimler	38
Liderlik	37
Siyasî kültür	35
İç politika	33
Siyasî muhalefet	33
TBMM	32
Siyasî gelişim	27
Cumhurbaşkanlığı	24
Kürt Sorunu	21
Devlet	19
Cumhuriyet Halk Partisi	18
İdarî Yapı	18
Siyasî elitler	16
Siyasî katılım	14
İdarî Sistem	11
Siyasî şiddet	11
Anavatan Partisi	10
Bürokrasi	10
Terakkiperver Cumhuriyet Partisi	10
Siyasî Liderlik	9
Kamu yönetimi	7
Burjuva siyaseti	6
Manda ve Himaye Meselesi	6
Muhalefet	6
Türkiye Komünist Partisi	6
1973 Seçimleri	5
Bürokratik Reform	5
Devlet Anlayışı	5
Kamu Sektörü	5
Seçim Sistemi	5
Siyasî sistemler	5
1983 Seçimleri	4
Serbest Cumhuriyet Partisi	4
Siyasal düşünceler	4
Terörizm	4
1965 Seçimleri	3
1969 Seçimleri	3
1977 Genel Seçimleri	3
Adalet Partisi	3
Refah Partisi	3
Siyasî güçler	3

Sosyalist Partiler	3
Altı Ok	2
Elitler	2
Milli Selâmet Partisi	2
Milliyetçi Hareket Partisi	2
Parlamentarizm	2
Siyaset ve sosyal sınıflar	2
Yerel Yönetimler	2
1957 Seçimleri	1
1986 Seçimleri	1
1987 Genel Seçimleri	1
1989 Seçimleri	1
1995 Seçimleri	1
Demokratik Parti	1
Demokratik Sol Hareket	1
Türkiye İşçi Partisi	1

Tablo 5: Eserlerin *Ekonomi* Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

Konular	Eser Sayısı
Ekonomi	341
Sanayileşme	70
Kalkınma	52
Ekonomik büyüme	49
Ekonomik ilişkiler	49
Ekonomik politika	48
Ekonomik gelişme	47
Tarım	40
Ekonomik yapı	37
Ticaret	36
İşçi sınıfı	31
Ekonomik dönüşüm	30
Ticari ilişkiler	22
Türk işçi göçü	22
Tarım politikası	18
Sermaye	16
Serbest Piyasa Ekonomisi	15
Mali Sistem	14
Maliye	14
Pazarlama	14
Burjuvazi	13

Kapitülasyonlar	13
Ulaşım	13
Bankacılık	12
Demiryolları	12
Ekonomik krizler	12
Kalkınma Planları	12
Sermaye Birikimi	12
Dış ticaret	11
Üretim	11
Madenler	10
Tarımsal faaliyetler	10
Planlama	9
Toprak Reformu	9
Turizm	9
Yabancı Sermaye	9
Finansal yapı	8
İşçi Hareketleri	8
Petrol	8
Tarım ve Devlet	8
Vergiler	7
Ekonomik bunalım	6
Enerji	6
Enerji Kaynakları	6
Sendikalar	6
Üretici Güçler	6
Vergi Sistemi	6
Burjuva Ekonomisi	5
Devlet Harcamaları	5
Enflasyon Sorunu	5
KİT'ler	5
Yatırım	5
1929 Dünya Ekonomik Buhranı	4
Borçlanma	4
Bütçe	4
Finansal sistem	4
Maden Tetkik Arama Enstitüsü	4
Tarımsal ilişkiler	4
Beş Yıllık Kalkınma Planları	3
Devlet Kapitalizmi	3
Dış borçlar	3
Halı ve kilim üretimi	3
Özelleştirme	3

Tarımsal üretim	3
Tarımsal yapı	3
Teknoloji	3
Ticaret stratejisi	3
İnşaat sektörü	2
Kooperatifçilik	2
Krom	2
Küçük toprak sahipliği	2
Yabancı yatırımcılar	2
Barajlar	1
Bor madeni	1
Çay üretimi	1
Demir ve çelik sanayi	1
Emlak piyasası	1
Esnaf birlikleri	1
Gelir dağılımı	1
Gelir eşitsizliği	1
İlaç sanayi	1
İnşaat şirketleri	1
Kur politikası	1
Merkez Bankası	1
Sümerbank	1
Tekstil sanayi	1
Türkiye İş Bankası	1
Tütün ticareti	1
Varlık Vergisi	1
Verimlilik	1

Tablo 6: Eserlerin *Şahsiyetler* Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

Konular	Eser Sayısı
Mustafa Kemal Atatürk	1198
Atatürk`ün ölümü	274
İsmet İnönü	88
Atatürk`ün siyaset felsefesi	59
Atatürk`ün hayatı	42
Turgut Özal	32
Atatürk ve liderlik	31
Atatürk`ün mirası	27
Atatürk`ün cenaze töreni	25
Atatürk`ün başarıları	24

Atatürk ve Dünya	21
Adnan Menderes	20
Atatürk'ün askeri faaliyetleri	19
Atatürk ve Kurtuluş Hareketleri	17
Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılı	16
Atatürk'ün kişiliği	15
Atatürk ve İslam Dünyası	13
Lenin	9
Atatürk ve İslamiyet	9
Adolf Hitler	8
Atatürk'ün devlet adamlığı	7
Bülent Ecevit	7
Atatürk ve Türk Kültürü	7
Atatürk'ün eserleri	7
Atatürk ve Din	7
Stalin	6
Mussolini	6
Necmettin Erbakan	6
Atatürk ve Balkanlar	6
Atatürk ve Tarih	6
Mustafa Suphi	6
Venizelos	5
Halide Edip Adıvar	5
Enver Paşa	5
Atatürk ve Türk Kadını	5
Atatürk ve Eğitim	4
Lord Curzon	4
Lloyd George	4
Ziya Gökalp	4
Halife Abdülmecid	4
Kenan Evren	4
Cemal Gürsel	4
Roosevelt	3
Atatürk ve yakın arkadaşları	3
Atatürk ve Genç Türkler	3
Bekir Sami Bey	3
Churchill	3
Atatürk'ün vasiyeti	3
Celal Bayar	3
Talat Paşa	3
Alparslan Türkeş	3
Fethi Okyar	3

Atatürk ve Araplar	2
Atatürk ve yabancı basın	2
Ali Fuat Cebesoy	2
Arabistanlı Lawrence	2
Amiral Bristol	2
Şah Rıza	2
Şevket Süreyya Aydemir	2
Muhammed İkbâl	2
Celaleddin Suyutî	1
De Gaulle	1
Damat Ferit	1
Ubeydullah Sindhi	1
Yusuf Akçura	1
Ahmet İzzet Paşa	1
Ahmet Cemal Paşa	1
Yaşar Kemal	1
Abdullah Cevdet	1
Atatürk'ün Egemenlik Anlayışı	1
Atatürk'e suikast	1
Atatürk ve Cihad	1
Reşat Nuri Güntekin	1
Ömer Lûtfî Barkan	1
Ömer Seyfeddin	1
Sabiha Gökçen	1
Mehmet Fuat Köprülü	1
Lord Kinross	1
Mehmet Akif Ersoy	1
Mahatma Gandhi	1
Kazım Karabekir	1
Namık Kemal	1
Enver Ziya Karal	1
Tansu Çiller	1
Talat Aydemir	1
Süleyman Demirel	1
Suat Sinanoğlu	1
Tevfik Rüştü Aras	1

Tablo 7: Eserlerin *Kültür, Bilim, Sanat* Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

Konular	Eser Sayısı
Kültür	95
Eğitim	87
Tarih	77
Dil	41
Kültürel İlişkiler	35
Türkiye Tarihi	35
Kültürel Değişim	30
Edebiyat	27
Eğitim sistemi	23
Hatırat	22
Basın	20
Sanat	17
Arşiv Kaynakları	16
Eğitim kurumları	16
Türk Dil Reformu	16
Ermeni Tehciri	15
Tarih çalışmaları	15
Türkoloji	14
Arşivler	13
Üniversiteler	13
Eğitim ilişkileri	12
Bilim	11
Cumhuriyet Tarihi	11
Misak-ı Millî	11
Dil politikası	10
Ermeni Meselesi	10
Kültürel Etkileşim	10
Yükseköğrenim	10
Kütüphaneler	8
Osmanlı mirası	7
Tarih yazımı	7
Türk-Alman Kültürel Kuruluşları	7
Eğitim sorunları	6
Okullar	6
Basın Tarihi	6
Eğitim reformları	5
Müzik	5
Ermeni İsyanları	4
Halk Evleri	4

İmam-Hatip Okulları	4
Öğrenciler	4
Roman	4
Tarih ders kitapları	4
Yabancı Okullar	4
Antropoloji	3
Arkeoloji	3
Edebi İlişkiler	3
Eğitim yatırımları	3
Folklor	3
İnkılâp Tarihi	3
Köy Enstitüleri	3
Kronoloji	3
Kültür Hareketleri	3
Siyasi tarih	3
Tiyatro	3
Türk Dil Kongresi	3
Türk Tarih Kongreleri	3
Tarihçiler	3
Ekonomi tarihi	2
Ermeni Komiteleri	2
İstanbul Arşivleri	2
Kültür ikilemi	2
Nutuk	2
Osmanlı Araştırmaları	2
Resim Sanatı	2
Sosyal tarih	2
Sosyoloji	2
Şeyh Said İsyanı	2
Antoloji	1
Atatürk Üniversitesi	1
Başbakanlık Arşivi	1
Bilimsel İlişkiler	1
Çömlekçilik	1
El Yazmaları	1
Filoloji	1
Hacettepe Üniversitesi	1
Hamamlar	1
Haritacılık	1
Haydarpaşa Tıp Fakültesi	1
İdare Tarihi	1

İstanbul Üniversitesi	1
Kadın Edebiyatçıları	1
Köy Romanı	1
Kütüphanecilik	1
Literatür	1
Madeni Paralar	1
Medya	1
Meşale Dergisi	1
Milli Kütüphane	1
Mimarlık	1
Minyatür	1
Opera	1
Öğretim Üyeleri	1
Öğretmenlik	1
Psikoloji	1
Robert Kolej	1
Seramik sanatı	1
Sinema	1
Spor	1
Süsleme sanatı	1
Tan Gazetesi	1
Tarih araştırma merkezleri	1
Tarsus Amerikan Koleji	1
Tıp Eğitimi	1
Tıp Fakülteleri	1
Vakıflar	1

Tablo 8: Eserlerin *Din Ve Laiklik* Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

Konular	Eser Sayısı
İslamiyet	206
Laiklik	70
Din ve Devlet İlişkileri	40
İslamiyet ve siyaset	40
Din	27
Hristiyanlık	13
Misyonerler	10
İslamiyet ve Modernleşme	9
Patrikhane	7
Hristiyanlar	6
İslamiyet ve Eğitim	6
Ekümenlik	5

Misyoner problemi	5
Amerikan misyonerleri	4
Tarikatlar	4
Dervişler	2
Masonlar	2
Nakşibendilik	2
Türk-Ortodoks Kilisesi	2
Aleviler	1
Bektaşilik	1
Camiler	1
Din adamları	1
Hıdırellez kutlamaları	1
Hızır kültü	1
İslami Bankalar	1
Kur'an Kursları	1
Semazenler	1

Tablo 9: Eserlerin *Toplum* Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

Konular	Eser Sayısı
Toplumsal değişim	61
Kadınlar	56
Toplum	52
Kırsal Kesim	26
Kadın Hakları	24
Toplumsal yapı	23
Göçler	20
Köyler	19
Kentleşme	17
Aile	14
Yurt dışına işçi göçü	13
Nüfus	12
İç Göç	10
Kentsel değişim	10
Nüfus Artışı	8
Köylüler	7
Toplumsal sınıflar	7
Yurt Dışında Yaşayan Türkler	7
Gençler	6
Kadın Hareketleri	6
Azınlıklar	5
Etnik Gruplar	5

Sınıf mücadelesi	5
Sivilleşme	5
Sosyo-ekonomik dönüşüm	5
Toplumsal hareketlilik	5
Evlilik	4
Öğrenci ayaklanmaları	4
Sınıf ilişkileri	4
Türkiye'ye göç	4
Bölgesel farklılıklar	3
Demografik Yapı	3
Evlenme	3
Gelenekler	3
Halk	3
Sağlık	3
Sivil Toplum Örgütleri	3
Siyaset ve sınıf mücadelesi	3
Türk Kimliği	3
Türkiye'nin sosyal Değişimi	3
Yörükler	3
Aile planlaması	2
Değişme ve Süreklilik	2
Feminizm	2
Göçebelik	2
Halkçılık	2
Kent Nüfusu	2
Kitle İletişim Araçları	2
Köy hayatı	2
Merkez-Çevre İlişkileri	2
Sağlık Hizmetleri	2
Tatil günleri	2
Boşanma	1
Geleneksel inançlar	1
Kadın Politikacılar	1
Kadın-Erkek Eşitliği	1
Tıp	1
Vatandaşlık ve kimlikler	1

Tablo 10: Eserlerin *Değişim* Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

Konular	Eser Sayısı
Değişen Türkiye	335
Türk İnkılâbı	220
Modern Türkiye	198
Değişim	187
Demokrasi	148
Modernleşme	124
Atatürk ve Modern Türkiye	99
Osmanlı`dan Cumhuriyet`e	96
İnkılâp Hareketleri	84
AB Süreci	82
Yeni Türkiye`nin görünümü	82
Halifelik	74
Cumhuriyet`in ilânı	58
Halifeliğin Kaldırılması	57
Dış Tesirler	53
Batılılaşma	52
Demokratikleşme	52
Atatürk`ün reformları	38
Harf İnkılâbı	20
Türk Dil Reformu	16
Cumhuriyet`in 50. Yılı	9
Medeni Kanun	8
Model ülke Türkiye	8
Türkiye Cumhuriyeti`nin 10.yılı	7
İzmir İktisat Kongresi	5
Saltanatın kaldırılması	4
Kadro Hareketi	3
Şapka İnkılâbı	2

Tablo 11: Eserlerin *Fikir Akımları* Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

Konular	Eser Sayısı
Kemalizm	196
Kemalist Hareket	73
Milliyetçilik	69
Emperyalizm	65
Bolşevik İhtilali	42
Komünizm	33
Etatizm (Devletçilik)	31
Sosyalizm	20
Sol Siyasi Görüş	19
Hellenizm	18
Liberalizm	18
Pantürkizm	18
Megali İdea	15
Kemalizm`in mahiyeti	14
Faşizm	12
Sol Siyasi Akımlar	10
Turancılık	9
Türkçülük	9
Kemalist Hareketin Doğuşu	7
Kemalizm`in iktisadî politikası	6
Feminizm	5
Kemalizm ve Antiemperyalizm	5
Atatürkçülük	4
Kemalist hareketin fikirleri	4
Küreselleşme	4
Kemalizm ve Dış Etkileri	3
Leninizm	3
Marksizm	3
Fundamentalizm	2
Kemalist Kalkınma Stratejisi	2
Kemalist Türkiye ve Faşizm	2
Kemalistler ve İslam Dünyası	2
Kemalizm ve Pantürkizm	2
Panislamizm	2
Sağ Siyasi Akımlar	2
Anti-Komünizm	1
Nasyonal Sosyalizm	1
Sabetaycılık	1
Siyonizm	1

Tablo 12: Eserlerin *Dönemler* Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

Konular	Eser Sayısı
Atatürk Dönemi	665
Demokrat Parti Dönemi	117
İnönü Dönemi	108
Soğuk Savaş Dönemi	97
Atatürk ve sonrası	91
II. Dünya Savaşı Dönemi	89
Atatürk'ün Ölümünden sonra	56
Tek Parti Dönemi	51
II. Dünya Savaşı Sonrası	28
Menderes Dönemi	23
I. Dünya Savaşı sonrası	10
Lenin Dönemi	3

Tablo 13: Eserlerin *Savaşlar* Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

Konular	Eser Sayısı
Milli Mücadele	941
Türk- Yunan Savaşı	179
Yunan işgali	127
II. Dünya Savaşı	116
Türkiye ve II. Dünya Savaşı	96
Çanakkale Savaşı	64
I. Dünya Savaşı	56
Soğuk Savaş	48
Büyük Taarruz	42
Fransız işgali	33
Türkiye ve I. Dünya Savaşı	32
İstanbul'un İşgali	28
İzmir'in işgali	25
Sakarya Savaşı	16
Kıbrıs Barış Harekâtı	9
Dünya Savaşları	3
Balkan Savaşları	2
II. İnönü Muharebesi	1

Tablo 14: Eserlerin *Askerî Güçler* üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

Konular	Eser Sayısı
Askerî Güçler	126
Askerî Darbeler	116
Militarizm	87
27 Mayıs İhtilali	83
Asker-Siyaset ilişkisi	76
Askerî Vesayet	43
12 Eylül 1980 Askeri Darbesi	32
Silahlı Kuvvetler	32
Askerî İlişkiler	26
Askerî Yardım	9
12 Mart Muhtırası	3
Türk Deniz Kuvvetleri	3
Türk Hava Kuvvetleri	2
Anti militarist hareket	1
Askerî harcamalar	1
Askerî rejimler	1
Askerî teknoloji	1
Silah sanayi	1

Tablo 15: Eserlerin *Coğrafya* Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

Konular	Eser Sayısı
Boğazlar	188
İstanbul	147
Ankara	118
Ortadoğu	116
Seyahat	108
Anadolu	106
Kıbrıs	100
Balkanlar	98
Avrupa	81
Sovyetler Birliği	54
Ermeniler	45
Gezi notları	43
İslam Dünyası	43
İzmir	42
Batı Anadolu	41
Türkler ve Araplar	36

Ege Denizi	30
Çanakkale Boğazı	29
Musul	29
Kilikya	28
Yunanistan	24
Araplar	23
Akdeniz	22
Kafkasya	21
Rumeli Türkleri	21
Gelibolu	20
Orta Asya	20
Bulgaristan Türkleri	19
Coğrafya	19
Yurt Dışında Çalışan Türkler	19
Almanya Türkleri	18
Çanakkale	18
Ankara; Türkiye'nin Yeni Başkenti	17
Türk Dünyası	17
Azınlıklar	16
Doğu Anadolu	16
Doğu Akdeniz	13
Hatay	13
Yunanistan Türkleri	13
Karadeniz	11
Yahudiler	11
Avrupa Türkleri	9
İskenderun	8
Kuzey Afrika	8
Maraş	7
Hint Müslümanları	6
Rumlar	6
Transkafkasya	6
Azınlıklar statüsü	5
Batum	5
Ege Adaları	5
Kars	5
Ardahan	4
Batı Trakya Türkleri	4
Elviye-i Selase	4
Karadeniz Bölgesi	4

Kıbrıs Türkleri	4
Batı Trakya	3
Çukurova	2
Efes Antik Kenti	2
Etnik Yapı	2
Fransa'daki Türkler	2
Tarsus	2
Zonguldak	2
Ağrı Dağı	1
Alanya	1
Bozcada	1
Bölge Coğrafyası	1
Beşeri coğrafya	1
Erzurum	1
Kapadokya	1
Marmara Denizi	1
Selanik	1
Toroslar	1
Trabzon	1
Trakya	1
Truva	1
Urfa	1
Yugoslavya Türkleri	1

Tablo 16: Eserlerin *Hukuk* Üst Konu Başlığına Göre Dağılımı

Konular	Eser Sayısı
Anayasa	30
1924 Anayasası	10
İnsan Hakları	10
1961 Anayasası	9
Medeni Kanun	8
Hukuk Sistemi	7
Mahkemeler	6
Kanunlar	4
Türk Anayasa Hukuku	3
Hukuk felsefesi	2
1921 Anayasası	1
1982 Anayasası	1
Aile hukuku	1
Deniz Hukuku	1
Devlet Güvenlik Mahkemeleri	1
İstiklal Mahkemeleri	1
İş Hukuku	1
Türk Ceza Kanunu	1
Yargı Sistemi	1

Tablo17: Eserlerin Yayın Yılına(*Genel*) Göre Dağılımı

Yayın Tarihi	Eser sayısı
1914	1
1915	7
1916	12
1917	9
1918	12
1919	24
1920	121
1921	136
1922	244
1923	199
1924	196
1925	94
1926	106
1927	100
1928	81
1929	86
1930	69
1931	57
1932	67
1933	84
1934	69
1935	91
1936	103
1937	85
1938	358
1939	100
1940	42
1941	42
1942	40
1943	26
1944	25
1945	17
1946	13
1947	34
1948	23
1949	21
1950	25
1951	37
1952	40
1953	49
1954	44
1955	60
1956	58
1957	55

1958	63
1959	68
1960	75
1961	78
1962	93
1963	101
1964	74
1965	82
1966	109
1967	89
1968	105
1969	80
1970	100
1971	92
1972	103
1973	138
1974	122
1975	113
1976	90
1977	135
1978	102
1979	109
1980	100
1981	145
1982	135
1983	113
1984	149
1985	117
1986	126
1987	140
1988	153
1989	111
1990	121
1991	142
1992	108
1993	105
1994	113
1995	87
1996	118
1997	86
1998	81
1999	41
2000	70

Tablo 18: Eserlerin Yayın Diline (*Genel*) Göre Dağılımı

Yayın Dili	Eser sayısı
İngilizce	3341
Rusça	1445
Fransızca	1113
Almanca	1103
İtalyanca	159
Yunanca	112
Bulgarca	93
Kazakça	79
Sırpça	76
Lehçe	54
Azerbaycan Türkçesi	53
Danca	50
Arapça	46
Macarca	46
İspanyolca	40
Rumence	40
İsveççe	35
Özbekçe	35
Farsça	31
Çekçe	31
Arnavutça	30
Japonca	28
Urduca	26
Çince	20
Hintçe	13
Fince	11
Norveççe	10
Hollandaca	10
Boşnakça	7
Gürcüce	7
Moldavca	6
İbranice	6
Felemenkçe	4
Bengalce	4
Litvanca	4
Portekizce	4
Estonca	3
Makedonca	3
Ukraynaca	3
Malayca	2
Letonca	1

Tablo 19: Yayın Dili *Almanca* Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı

Yayın Yılı	Eser sayısı
1915	3
1916	3
1917	3
1918	2
1919	1
1920	2
1921	4
1922	4
1923	4
1924	26
1925	11
1926	16
1927	13
1928	11
1929	13
1930	8
1930	6
1931	5
1932	13
1933	12
1934	13
1935	17
1936	48
1937	17
1938	57
1939	12
1940	9
1941	15
1942	15
1943	4
1944	5
1948	2
1949	3
1950	1
1951	6
1952	5
1953	4
1954	3
1955	10
1956	1
1957	4
1958	5
1959	11
1960	5

1961	9
1962	14
1963	15
1964	9
1965	10
1966	15
1967	13
1968	12
1969	8
1970	6
1971	11
1972	2
1973	19
1974	13
1975	14
1976	15
1977	17
1978	12
1979	25
1980	16
1981	30
1982	27
1983	16
1984	11
1985	18
1986	28
1987	30
1988	30
1989	27
1990	30
1991	23
1992	9
1993	11
1994	16
1995	7
1996	5
1997	4
1998	3
1999	1
2000	1

Tablo 20: Yayın Dili *Fransızca* Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı

Yayın Yılı	Eser sayısı
1914	1
1915	1
1916	1
1917	1
1918	5
1919	10
1920	15
1921	15
1922	82
1923	49
1924	91
1925	16
1926	15
1927	14
1928	7
1929	11
1930	7
1931	15
1932	10
1933	13
1934	15
1935	12
1936	18
1937	24
1938	37
1939	24
1941	3
1942	3
1943	2
1944	2
1945	2
1946	1
1947	1
1948	3
1951	1
1952	8
1953	7
1954	10
1955	7
1956	5

1957	6
1958	4
1959	10
1960	8
1961	7
1962	1
1963	13
1964	9
1965	6
1966	13
1967	4
1968	9
1969	3
1970	11
1971	4
1972	6
1973	13
1974	12
1975	5
1976	7
1977	12
1978	7
1979	12
1980	11
1981	17
1982	31
1983	17
1984	35
1985	20
1986	24
1987	16
1988	22
1989	22
1990	13
1991	10
1992	16
1993	8
1994	9
1995	6
1996	6
1997	1
2000	1

Tablo 21: Yayın Dili *İngilizce* Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı

Yayın Yılı	Eser sayısı
1915	3
1916	8
1917	5
1918	4
1919	8
1920	13
1921	17
1922	82
1923	93
1924	64
1925	32
1926	32
1927	38
1928	33
1929	26
1930	26
1931	17
1932	28
1933	28
1934	23
1935	31
1936	25
1937	26
1938	124
1939	36
1940	16
1941	19
1942	20
1943	16
1944	13
1945	7
1946	6
1947	23
1948	12
1949	10
1950	16
1951	22
1952	13
1953	23
1954	18
1955	31
1956	20
1957	22
1958	25

1959	30
1960	42
1961	37
1962	41
1963	41
1964	29
1965	39
1966	45
1967	39
1968	47
1969	39
1970	51
1971	60
1972	56
1973	72
1974	63
1975	58
1976	47
1977	62
1978	32
1979	40
1980	47
1981	78
1982	56
1983	51
1984	81
1985	53
1986	58
1987	62
1988	71
1989	50
1990	49
1991	71
1992	49
1993	49
1994	52
1995	45
1996	55
1997	41
1998	35
1999	17
2000	9

Tablo 22: Yayın Dili *İtalyanca* Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı

Yayın Yılı	Eser sayısı
1919	1
1921	1
1922	1
1924	1
1925	1
1926	1
1927	4
1928	1
1929	4
1930	3
1931	3
1932	4
1933	3
1934	2
1935	2
1936	4
1937	2
1938	11
1939	7
1942	2
1943	1
1945	1
1947	1
1948	1
1954	2
1955	1
1956	2
1958	3
1960	2
1962	4
1963	1
1964	1
1965	3
1967	1
1968	3
1969	1
1970	1
1972	2
1973	2
1974	4
1975	4
1976	3
1977	1
1978	7

1979	11
1980	3
1981	3
1983	5
1984	2
1985	1
1986	1
1987	2
1989	1
1990	3
1991	2
1992	1
1993	4
1995	1
1996	3

Tablo 23: Yayın Dili *Rusça* Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı

Yayın yılı	Eser sayısı
1919	2
1920	117
1921	156
1922	61
1923	40
1924	14
1925	31
1926	35
1927	28
1928	27
1929	26
1930	12
1931	13
1932	2
1933	9
1934	2
1935	7
1936	10
1937	2
1938	37
1939	6
1940	8
1941	3
1944	1
1945	5
1946	4
1947	3
1948	3
1949	4
1950	6

1951	8
1952	10
1953	7
1954	7
1955	6
1956	42
1957	12
1958	20
1959	8
1960	12
1961	16
1962	26
1963	30
1964	21
1965	17
1966	25
1967	17
1968	25
1969	12
1970	12
1971	9
1972	21
1973	17
1974	17
1975	18
1976	22
1977	26
1978	30
1979	12
1980	9
1981	14
1982	18
1983	14
1984	19
1985	13
1986	12
1987	14
1988	14
1989	11
1990	12
1991	9
1992	10
1993	15
1994	8
1995	4
1996	9
1997	9
1998	6
1999	4
2000	4

Tablo 24: Yayın Dili *Yunanca* Olan Eserlerin Yayın Yılına Göre Dağılımı

Yayın Yılı	Eser Sayısı
1919	2
1920	1
1921	2
1922	5
1923	4
1924	1
1925	1
1926	1
1928	3
1929	2
1930	1
1932	3
1934	5
1935	1
1936	2
1938	11
1950	1
1952	2
1956	1
1957	6
1958	1
1959	4
1961	1
1962	3
1963	3
1964	2
1967	3
1968	2
1969	3
1971	1
1972	1
1973	2
1974	1
1975	1
1977	2
1978	1
1979	1
1980	2
1981	2
1982	1
1984	1
1988	2
1989	2
1990	2
1992	2

Tablo 25: Yayın Dili *Almanca* Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı

Konular	Eser sayısı
Mustafa Kemal Atatürk	228
Atatürk Dönemi	90
Türkiye-Almanya İlişkileri	72
Türkiye (Genel)	60
Dış Politika	58
Milli Mücadele	50
Avrupa Birliği	49
Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri	49
Atatürk'ün ölümü	47
Ekonomi	47
AB Süreci	42
Değişen Türkiye	42
Türkiye-Yunanistan İlişkileri	40
Boğazlar	37
İslamiyet	37
Türk inkılâbı	34
Modern Türkiye	31
Siyaset	31
Türkiye-SSCB İlişkileri	31
Boğazlar sorunu	30
Kemalizm	30
Türkiye ve Avrupa	29
Atatürk ve sonrası	26
Avrupa	24
Değişim	23
İnkılâp Hareketleri	19
Yeni Türkiye	19
Atatürk'ün siyaset felsefesi	18
Cumhuriyet	18
Türk- Yunan Anlaşmazlığı	18
Atatürk ve Modern Türkiye	17
İnönü Dönemi	17
Ankara	16
Kültür	16
Askeri Darbeler	15
Asker-Siyaset İlişkisi	15
Atatürk'ün reformları	15
İstanbul	14
Milliyetçilik	14
Modernleşme	14

Sanayileşme	14
Tarih	14
Askeri Güçler	13
Atatürk'ün mirası	13
Demokrasi	13
Demokrat Parti Dönemi	13
I. Dünya Savaşı	13
Osmanlı'dan Cumhuriyet'e	13
Cumhuriyet'in ilânı	12
Halifelik	12
İsmet İnönü	12
Tarım	12
Gurbetçiler	11
II. Dünya Savaşı	11
II. Dünya Savaşı Dönemi	11
Militarizm	11
Siyasî krizler	11
Türkiye ve I. Dünya Savaşı	11
Biyografi	10
Hukuk	10
Kadınlar	10
Kültürel ilişkiler	10
Ortadoğu	10
Türkiye ve II. Dünya Savaşı	10
Türkiye ve Ortadoğu	10
Almanya Türkleri	9
Anayasalar	9
Atatürk'ün askeri faaliyetleri	9
Batılılaşma	9
Çanakkale Savaşı	9
Din	9
Ekonomik ilişkiler	9
Montrö Boğazlar Sözleşmesi	9
Siyasî ilişkiler	9
Türkiye-İngiltere ilişkileri	9
12 Eylül 1980 Askeri Darbesi	8
Anadolu	8
Askerî Vesayet	8
Atatürk'ün kişiliği	8
Eğitim	8
Halifeliğin Kaldırılması	8
Laiklik	8

Lozan antlaşması	8
Atatürk ve Kurtuluş Hareketleri	7
Atatürk'ün Başarıları	7
Balkanlar	7
Din ve Devlet İlişkileri	7
Ege Denizi	7
Kalkınma	7
Krizler	7
Sevr Antlaşması	7
Siyasî Partiler	7
Soğuk Savaş Dönemi	7
Türk Tarihi	7
Türk-Ermeni İlişkileri	7
Ulaşım	7
Yeni Türkiye'nin görünümü	7
Anayasalar	6
Kadın Hakları	6
27 Mayıs İhtilali	6
Atatürk ve Dünya	6
Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılı	6
Edebiyat	6
Ege Sorunu	6
Ekonomik gelişme	6
Ekonomik Politika	6
Jeopolitik konum	6
Kıbrıs	6
Mübadele	6
NATO	6
Seçimler	6
Siyasi akımlar	6
Siyasi Yapı	6
Toplumsal değişme	6
Turgut Özal	6
Türk Dili	6
Türk-Alman Kültürel Kuruluşları	6
Türkiye Tarihi	6
Türkiye ve NATO	6
Yunanistan Türkleri	6
Atatürk'ün devlet adamlığı	5
Demiryolları	5
Doğu Akdeniz	5
Eğitim kurumları	5

Gümrü Antlaşması	5
Hristiyanlık	5
İç Politika	5
İnsan hakları	5
Kemalizm`in mahiyeti	5
Körfez Krizi	5
Siyasî dönüşüm	5
Tek Parti Dönemi	5
Türk işçi göçü	5
Türkiye ve Balkanlar	5
Türkiye ve Doğu Akdeniz	5
Yönetim	5

Tablo 26: Yayın Dili *Fransızca* Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı

Konular	EserSayısı
Milli Mücadele	128
Mustafa Kemal Atatürk	127
Atatürk Dönemi	112
Türkiye-Fransa İlişkileri	84
Dış Politika	72
Türkiye (Genel)	64
Değişen Türkiye	47
Yeni Türkiye	46
Lozan antlaşması	44
Lozan Konferansı	42
Ankara	41
Siyaset	41
Türkiye-Yunanistan İlişkileri	39
Halifelik	38
İstanbul	36
Boğazlar	34
Ekonomi	34
İslamiyet	34
Modern Türkiye	32
Halifeliğin Kaldırılması	30
Kemalizm	30
Boğazlar sorunu	29
Türkiye Cumhuriyeti	26
Türkiye ve Avrupa	25

Balkanlar	23
Türk inkılâbı	23
Modernleşme	22
Osmanlı'dan Cumhuriyet'e	21
Atatürk'ün ölümü	19
İsmet İnönü	19
Türkiye ve Balkanlar	18
Türkiye-SSCB İlişkileri	18
Yeni Türkiye'nin görünümü	18
Askerî Darbeler	17
Cumhuriyet	17
Askeri Güçler	16
Demokrasi	16
Türk- Yunan Savaşı	16
Değişim	15
Laiklik	15
Şark Meselesi	15
Yunan işgali	15
27 Mayıs İhtilali	14
Sanayileşme	14
Halifelik Sorunu	13
İnkılâp Hareketleri	13
Lozan Barışı	13
Montrö Boğazlar Sözleşmesi	13
Seyahat	13
Türk- Yunan Anlaşmazlığı	13
Türkiye ve Ortadoğu	13
Atatürk ve Modern Türkiye	12
Ortadoğu	12
Siyasî Partiler	12
Türkiye-Bulgaristan İlişkileri	12
Anadolu	11
İnönü Dönemi	11
Tarih	11
Azınlıklar	10
Dış Tesirler	10
Din ve Devlet İlişkileri	10
II.Dünya Savaşı	10

Kültür	10
Balkan Antantı	9
Büyük Taarruz	9
Ekonomik gelişme	9
Siyasî mücadeleler	9
Siyasî Yapı	9
Türkiye ve II. Dünya Savaşı	9
Atatürk ve sonrası	8
Türkiye- Avrupa Birliği İlişkileri	8
Cumhuriyet'in ilânı	8
Çanakkale Savaşı	8
Demokrat Parti Dönemi	8
Eğitim	8
Ermeni Sorunu	8
Fransız işgali	8
Hatay Meselesi	8
İslam Dünyası	8
İstanbul'un İşgali	8
İzmir	8
Siyasî dönüşüm	8
Avrupa Birliği	8
Türkiye Tarihi	8
Türkiye ve NATO	8
Türkiye-İngiltere İlişkileri	8
Yönetim	8
Anayasalar	7
Ankara; Türkiye'nin Yeni Başkenti	7
Asker-Siyaset İlişkisi	7
Atatürk'ün siyaset felsefesi	7
Batılılaşma	7
Biyografi	7
Ekonomik Büyüme	7
Ermeniler	7
I. Dünya Savaşı	7
Kültürel İlişkiler	7
Militarizm	7
Türk Tarihi	7
Akdeniz	6

Ankara Antlaşması-1921	6
Araplar	6
Atatürk ve Dünya	6
Hatay	6
Hellenizm	6
Hukuk	6
Kadınlar	6
Kıbrıs	6
Liderlik	6
Musul	6
Siyasî akımlar	6
Siyasî ilişkiler	6
Siyasî krizler	6
Türkiye ve I. Dünya Savaşı	6
Türkiye ve İslam Dünyası	6
Türkler ve Araplar	6
AB Süreci	5
Aile	5
Bibliyografya	5
Din	5
Ege Denizi	5
Gurbetçiler	5
II. Dünya Savaşı Dönemi	5
Jeopolitik konum	5
Kapitülasyonlar	5
Kemalist Hareket	5
Liberalizm	5
Milliyetçilik	5
Nüfus	5
Siyasi kültür	5
Siyasi muhalefet	5
Tarım	5
Ticarî ilişkiler	5
Turgut Özal	5
Türk-Ermeni ilişkileri	5
Türkiye-Almanya ilişkileri	5
Türkiye-Romanya ilişkileri	5
Yurt Dışında Çalışan Türkler	5

Tablo 27: Yayın Dili *İngilizce* Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı

Konular	Eser Sayısı
Mustafa Kemal Atatürk	377
Dış Politika	251
Türkiye (Genel)	246
Atatürk Dönemi	226
Siyaset	198
Milli Mücadele	189
Değişen Türkiye	179
Ekonomi	168
Türkiye-A.B.D. İlişkileri	150
Türkiye-Yunanistan İlişkileri	140
Modern Türkiye	103
İslamiyet	101
Atatürk'ün ölümü	97
Değişim	96
Demokrasi	88
Ortadoğu	86
Türkiye-SSCB İlişkileri	85
Yeni Türkiye	82
Seyahat	81
Türk inkılabı	79
Türkiye ve Ortadoğu	78
Askeri Güçler	75
Boğazlar	75
Siyasi dönüşüm	75
Modernleşme	70
Türkiye-İngiltere İlişkileri	69
Kıbrıs	68
Kıbrıs Sorunu	68
II.Dünya Savaşı	64
Siyasi Partiler	61
Eğitim	60
Lozan Antlaşması	56
Askeri Darbeler	55
Boğazlar sorunu	54
Demokrat Parti Dönemi	52

Kemalizm	50
Türkiye ve II. Dünya Savaşı	50
Militarizm	49
İstanbul	47
II.Dünya Savaşı Dönemi	46
Kültür	45
Türk- Yunan Anlaşmazlığı	44
Atatürk ve Modern Türkiye	43
Çanakkale Savaşı	42
Laiklik	42
Milliyetçilik	41
Toplumsal değişme	41
Asker-Siyaset ilişkisi	40
Osmanlı`dan Cumhuriyet`e	40
Lozan Konferansı	39
Kalkınma	38
Türkiye ve Avrupa	38
Gezi	37
İnönü Dönemi	37
Toplum	37
Amerikan Diplomasisi	36
Atatürk ve sonrası	36
Cumhuriyet	36
Sanayileşme	36
Siyasi Yapı	35
Türk Kültürü	35
Çok Partili Hayat	34
Kadınlar	34
Türkiye- Avrupa Birliği İşk.	34
Avrupa Birliği	33
Ekonomik büyüme	33
İnkılap Hareketleri	33
İsmet İnönü	33
Anadolu	32
Gezi notları	32
27 Mayıs İhtilali	31
Amerikan Dış politikası	31
Demokratikleşme	31

Batılılaşma	30
Tarih	30
Soğuk Savaş Dönemi	29
Türk- Yunan Savaşı	29
Ankara	28
Balkanlar	28
I. Dünya Savaşı	28
Yönetim	28
Atatürk`ün siyaset felsefesi	27
Ekonomik yapı	27
Tek Parti Dönemi	27
Yeni Türkiye`nin görünümü	27
Atatürk`ün ölümünden sonra	26
Siyasi krizler	26
Ticaret	26
Biyografi	25
Din	25
Ekonomik gelişme	25
Sovyet Dış Politikası	25
AB Süreci	24
Dil	24
Kırsal Kesim	24
Seçimler	24
Siyasi kültür	24
Siyasi mücadeleler	24
Soğuk Savaş	24
Askeri Vesayet	23
Ermeniler	23
Güvenlik politikaları	23
İslamiyet ve siyaset	23
Ermeni Sorunu	22
Siyasi ilişkiler	22
Ekonomik politika	21
Jeopolitik konum	20
Kültürel Değişim	20
Tarım	20
Demokrat Parti	19
Din ve Devlet ilişkileri	19

Halifelik	19
Sovyetler Birliği	19
Ekonomik dönüşüm	18
İslam Dünyası	18
Silahlı Kuvvetler	18
Türk Ordusu	18
Türkiye-Bulgaristan İlişkileri	18
Türkiye-Fransa İlişkileri	18
Askeri İlişkiler	17
Bibliyografya	17
Ekonomik ilişkiler	17
Gelibolu	17
İslamiyet ve değişim	17
İşçi Sınıfı	17
Köyler	17
Siyasi gelişim	17
Türkiye ve Dünya	17
Türkiye ve NATO	17
Türkler	17
Büyük Güçler	16
Göçler	16
II.Dünya Savaşı Sonrası	16
Kapitalizm	16
Kentleşme	16
NATO	16
Toplumsal yapı	16
Türk Tarihi	16
Türk-Ermeni İlişkileri	16
Türkiye ve Balkanlar	16
Türkiye ve Batı	16
Türkiye-İran İlişkileri	16
Anzaklar	15
Cumhuriyet'in ilanı	15
Çanakkale Boğazı	15
Eğitim sistemi	15
Halifeliğin Kaldırılması	15
İzmir	15
Siyasi akımlar	15

Amerikan yardımı	14
Batı Anadolu	14
Devlet	14
Ege Denizi	14
Hatırat	14
Krizler	14
Siyasi elitler	14
Şahsiyetler	14
Şark Meselesi	14
Türkler ve Araplar	14
12 Eylül 1980 Askeri Darbesi	13
Büyük Taarruz	13
Dış Tesirler	13
İngiliz Dış Politikası	13
Kemalist Hareket	13
Rumeli Türkleri	13
Tarafsızlık meselesi	13
Tarihsel Gelişim	13
Turgut Özal	13
Türkiye ve İslam Dünyası	13
Türkiye-Almanya ilişkileri	13
Anayasalar	12
Atatürk`ün başarıları	12
Atatürk`ün reformları	12
Edebiyat	12
Gurbetçiler	12
Kadın Hakları	12
Liderlik	12
Pazarlama	12
Sermaye	12
Türk Dil Reformu	12
Türk işçi göçü	12
Türkiye Tarihi	12
Türkiye-İsrail ilişkileri	12
Yunanistan	12
Akdeniz	11
Araplar	11
Atatürk ve liderlik	11

Atatürk`ün mirası	11
Doğu Anadolu	11
Güvenlik ilişkileri	11
Hukuk	11
İdari Yapı	11
Mübadele	11
Sevr Antlaşması	11
Siyasi muhalefet	11
Türk-Arap ilişkileri	11
Türkçe	11
Türkiye ve Büyük Devletler	11
Yunan işgali	11
Adnan Menderes	10
Bağımsızlık	10
Bulgaristan Türkleri	10
Depremler	10
Eğitim kurumları	10
İdari Sistem	10
İngiltere	10
İran	10
Kentsel değişim	10
Menderes Dönemi	10
Sanat	10
Siyasi katılım	10
Tarım politikası	10
Türkiye ve I. Dünya Savaşı	10
Türkiye ve Türkler	10
Yenileşme	10
Askeri Yardım	9
Bürokrasi	9
Coğrafya	9
Çanakkale	9
İç Göç	9
Jeoloji	9
Jeolojik Yapı	9
Kalkınma Planları	9
Kürtler	9
Madenler	9

Serbest Piyasa Ekonomisi	9
Sermaye Birikimi	9
T.B.M.M.	9
Terakkiperver Cumhuriyet Partisi	9
Türk Milliyetçileri	9
Türkiye-İrak İlişkileri	9
Üniversiteler	9
Yahudiler	9
Ankara ; Türkiye`nin Yeni Başkenti	8
Atatürk`ün hayatı	8
Cumhurbaşkanlığı	8
Ege Sorunu	8
İsrail	8
Kürt Sorunu	8
Misyonerler	8
Mondros Mütarekesi	8
Musul	8
Siyasi şiddet	8
Ticari ilişkiler	8
Türk Zaferi	8
Türkiye ve Doğu	8
Türkler ve Yahudiler	8
Üretim	8
Yükseköğrenim	8
Aile	7
Almanya Türkleri	7
Atatürk ve Dünya	7
Atatürk ve İslam Dünyası	7
Atatürk ve Kurtuluş Hareketleri	7
Bolşevik İhtilali	7
Bolşevikler	7
Bulgaristan	7
Etatizm (Devletçilik)	7
Dış ticaret	7
Dil politikası	7
Eğitim ilişkileri	7
Emperyalizm	7
Geçmişten Bugüne Türkiye	7

İç Politika	7
Kamu yönetimi	7
Körfez Krizi	7
Köylüler	7
Liberalizm	7
Model ülke Türkiye	7
Patrikhane	7
Siyasi Liderlik	7
Sovyet Stratejisi	7
Turizm	7
Türkiye-İtalya ilişkileri	7
Yurt Dışında Çalışan Türkler	7
1961 Anayasası	6
Adolf Hitler	6
Atatürk ve İslamiyet	6
Barış	6
Bilim	6
Cumhuriyet Dönemi	6
Cumhuriyet Tarihi	6
Cumhuriyet'in ilanın 10. yılı	6
Demiryolları	6
Diplomatik ilişkiler	6
Enerji	6
Enerji Kaynakları	6
Ermeni Tehciri	6
Fransa	6
Fransız işgali	6
Hristiyanlık	6
İslamiyet ve Modernleşme	6
İzmir'in işgali	6
Kıbrıs Barış Harekâtı	6
Kıta Sahaneliği	6
Nüfus	6
Pakistan	6
Pantürkizm	6
Siyasi Sistem	6
Sol Siyasi Akımlar	6
Tarımsal faaliyetler	6

Toplumsal sınıflar	6
Toprak Reformu	6
Türk Dünyası	6
Türkiye-Pakistan ilişkileri	6
Türkiye-Suriye ilişkileri	6
Yabancı Sermaye	6
Yunanistan Türkleri	6
Anılar	5
Arşiv Kaynakları	5
Atatürk'ün askeri faaliyetleri	5
Bankacılık	5
Cumhuriyet Halk Partisi	5
Dış yardım	5
Doğu Akdeniz	5
Eğitim sorunları	5
Ekümeniklik	5
Etatizm (Devletçilik)	5
Filistin	5
Finansal yapı	5
Genç Türkler	5
Halifelik Sorunu	5
Hindistan	5
Irak	5
İdari teşkilat	5
KİT'ler	5
Kafkasya	5
Kamu Sektörü	5
Kilikya	5
Kültürel Etkileşim	5
Kütüphaneler	5
Mısır	5
Musul sorunu	5
Necmettin Erbakan	5
Orta Asya	5
Planlama	5
Seçim Sistemi	5
Sınıf mücadelesi	5
Sol Siyasi Görüş	5

Stratejik alan	5
Türk imajı	5
Türkçülük	5
Türkiye ve Doğu Akdeniz	5
Türkiye ve Soğuk Savaş	5
Türkoloji	5
Üretici Güçler	5
Yabancı Basın	5
Yurt dışına işçi göçü	5
Yurt Dışında Yaşayan Türkler	5

Tablo 28: Yayın Dili *İtalyanca* Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı

Konular	Estersayısı
Mustafa Kemal Atatürk	33
Türkiye-İtalya İlişkileri	24
Türkiye (Genel)	13
Atatürk Dönemi	11
Dış Politika	11
Milli Mücadele	9
Siyaset	9
Türkiye-Yunanistan İlişkileri	8
Atatürk'ün ölümü	7
Boğazlar	7
Boğazlar sorunu	7
İslamiyet	6
Atatürk ve Modern Türkiye	5
Cumhuriyet	5
Değişen Türkiye	5
Değişim	5
Bülent Ecevit	4
Cumhuriyet'in ilânı	4
Demokrat Parti Dönemi	4
Faşizm	4
Kemalizm	4
Kıbrıs	4
Kıbrıs Sorunu	4
Liderlik	4

Modern Türkiye	4
Montrö Boğazlar Sözleşmesi	4
Türkiye ve NATO	4
Atatürk ve liderlik	3
Atatürk'ün hayatı	3
Cumhurbaşkanlığı	3
Demokrasi	3
II.Dünya Savaşı	3
İsmet İnönü	3
İstanbul	3
Kültür	3
Osmanlı'dan Cumhuriyet'e	3
Seçimler	3
Siyasi mücadeleler	3
Türkiye ve II. Dünya Savaşı	3
Türkiye-Almanya ilişkileri	3
Adana Görüşmesi-1942	2
Alfabe Meselesi	2
Anayasalar	2
Ankara	2
Arşivler	2
Askeri Güçler	2
Asker-Siyaset ilişkisi	2
Atatürk ve sonrası	2
Atatürk'ün ölümünden sonra	2
Batı Anadolu	2
Biyografi	2
Edebiyat	2
Harf İnkılâbı	2
I. Dünya Savaşı	2
II. Dünya Savaşı Dönemi	2
İnönü Dönemi	2
İslam Dünyası	2
Kemalist Hareket	2
Komünizm	2
Kültürel ilişkiler	2
Modernleşme	2
Mussolini	2

Sevr Antlaşması	2
Siyasi akımlar	2
Siyasi krizler	2
Siyasi Partiler	2
Sol Siyasi Görüş	2
Türk Dil Reformu	2
Türk Dili	2
Türk inkılabı	2
Yeni Türkiye	2
12 Mart Muhtırası	1
1924 Anayasası	1
1973 Seçimleri	1
27 Mayıs İhtilali	1
Almanya Türkleri	1
Amerikan mandası	1
Amerikan Mandası Meselesi	1
Anadolu	1
Askeri Darbeler	1
Atatürk'ün devlet adamlığı	1
Atatürk'ün eserleri	1
Batılılma	1
Cumhuriyet Halk Partisi	1
Cumhuriyet'in ilanın 10. yılı	1
Cumhuriyet'in Kuruluşu	1
Demokratikleşme	1
Dergiler	1
Edebi ilişkiler	1
Ekonomi	1
Ekonomik dönüşüm	1
Ekonomik ilişkiler	1
Enver Paşa	1
Ermeni Sorunu	1
Ermeni Tehciri	1
Ermeniler	1
Gezi	1
Gezi notları	1
Gurbetçiler	1
Hatay Meselesi	1

Hristiyanlık	1
İslamiyet ve Modernleşme	1
İstanbul Arşivleri	1
İzmir	1
Kadınlar	1
Kültürel Değişim	1
Kültürel Etkileşim	1
Londra Konferansı	1
Manda ve Himaye Meselesi	1
Meşale Dergisi	1
Militarizm	1
Milliyetçilik	1
Montrö Konferansı	1
Opera	1
Ortadoğu	1
Osmanlı mirası	1
Pantürkizm	1
Roosevelt	1
Sabetaycılık	1
Sanat	1
Sanayileşme	1
Seyahat	1
Siyasi dönüşüm	1
Siyasi ilişkiler	1
Siyasi Liderlik	1
Suat Sinanoğlu	1
Şahsiyetler	1
Şark Meselesi	1
Tarafsızlık meselesi	1
Ticaret	1
Ticari ilişkiler	1
Toplum	1
Toplumsal değişme	1
Türk Arşivleri	1
Türk imajı	1
Türk Milliyetçileri	1
Toplum	1
Türk- Yunan Anlaşmazlığı	1

Türk-Ermeni İlişkileri	1
Coğrafya	1
Türkiye Cumhuriyeti'nin 10.yılı	1
Türkiye ve Batı	1
Türkiye ve İslam Dünyası	1
Türkiye ve Ortadoğu	1
Anarşi	1
Türkiye-A.B.D. ilişkileri	1
Türkiye-Fransa ilişkileri	1
Türkiye-İngiltere ilişkileri	1
Türkiye-Polonya ilişkileri	1
Türkiye-Sovyetler Birliği ilişkileri	1
Yahudiler	1
Yeni Türkiye'nin görünümü	1
Yönetim	1
Yurt dışına işçi göçü	1

Tablo 29: Yayın Dili *Rusça* Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı

Konular	Eser Sayısı
Milli Mücadele	459
Türkiye-Sovyetler Birliği ilişkileri	261
Atatürk Dönemi	171
Mustafa Kemal Atatürk	134
Dış Politika	89
Siyaset	82
Ekonomi	70
Türk- Yunan Savaşı	69
Türkiye-Fransa ilişkileri	63
Kemalizm	60
Siyasi mücadeleler	55
Emperyalizm	54
Soğuk Savaş Dönemi	50
Türk inkılabı	47
Türkiye-Yunanistan ilişkileri	44
Kemalist Hareket	43
Türkiye	39
Siyasi akımlar	38
Yunan işgali	36

Türkiye-A.B.D. İlişkileri	34
Türkiye-İngiltere İlişkileri	34
Demokrat Parti Dönemi	33
Atatürk'ün ölümü	31
İstanbul	31
Bolşevikler	30
Dış yardım	29
Siyasi yapı	29
Bolşevik İhtilali	28
Değişen Türkiye	27
Ankara	26
Askeri Darbeler	26
Anadolu	24
Modern Türkiye	24
Demokrasi	23
Demokrat Parti	23
Boğazlar	22
Komünizm	22
İnönü Dönemi	21
Siyasi ilişkiler	21
Askeri Güçler	20
Lozan Konferansı	20
Siyasi partiler	20
Sovyetler Birliği	20
Fransız işgali	19
II. Dünya Savaşı Dönemi	19
27 Mayıs İhtilali	18
Balkanlar	18
Bolşeviklerin Kemalistlere Yardımı	18
II.Dünya Savaşı	18
İslamiyet	18
Yeni Türkiye'nin görünümü	18
Atatürk'ün cenaze töreni	17
Demokratikleşme	17
Dış Tesirler	17
Ekonomik politika	17
Kilikya	17
Türkiye (Genel)	17
Türkiye ve II. Dünya Savaşı	17

Ekonomik ilişkiler	16
Militarizm	16
Boğazlar sorunu	15
Ekim İhtilali	15
İstanbul'un İşgali	15
Kültür	15
Siyasi muhalefet	15
T.B.M.M.	15
Atatürk'ün ölümünden sonra	14
İç Politika	14
İnkılap Hareketleri	14
Kemalistler	14
Soğuk Savaş	14
Tek Parti Dönemi	14
Yönetim	14
Kapitalizm	12
Sosyalizm	12
Sovyet Dış Politikası	12
Çok Partili Hayat	11
Ermeniler	11
İzmir	11
Krizler	11
Lozan Antlaşması	11
Menderes Dönemi	11
Siyasi krizler	11
Türkiye-İtalya ilişkileri	11
Türkiye ve Balkanlar	11
Türkiye-Almanya ilişkileri	11
Amerikan Diplomasisi	10
Ankara Antlaşması-1921	10
Asker-Siyaset ilişkisi	10
Cumhuriyet	10
Değişim	10
Musul	10
Osmanlı'dan Cumhuriyet'e	10
Türk-Ermeni ilişkileri	10
Türkiye-Özbekistan ilişkileri	10
Amerikan yardımı	9
Kültürel ilişkiler	9
Musul sorunu	9
Sol Siyasi Görüş	9

Türkiye-Afganistan İlişkileri	9
Türkiye-İran İlişkileri	9
12 Eylül 1980 Askeri Darbesi	8
Amerikan Dış politikası	8
Burjuvazi	8
Çanakkale Boğazı	8
Etatizm (Devletçilik)	8
İslam Dünyası	8
İslamiyet ve siyaset	8
İzmir'in işgali	8
Kafkasya	8
Montrö Boğazlar Sözleşmesi	8
Sakarya Savaşı	8
Sevr Antlaşması	8
Siyasi dönüşüm	8
Tarih	8
Türk Ordusu	8
Türkiye ve Büyük Devletler	8
Türkiye ve İslam Dünyası	8
Türkiye-İrak İlişkileri	8
Adnan Menderes	7
Lenin	7
Mudanya Mütarekesi	7
NATO	7
Şahsiyetler	7
Basın	7
Türk-Arap İlişkileri	7
Türkiye-Rusya Federasyonu İlişkileri	7
Afganistan	6
Askeri Vesayet	6
Cumhuriyet'in ilânı	6
Ekonomik yapı	6
I. Dünya Savaşı	6
II.Dünya Savaşı Sonrası	6
Milliyetçilik	6
Silahlı Kuvvetler	6
Turgut Özal	6
Türkiye Tarihi	6
Türkiye ve NATO	6
Türkler ve Araplar	6
Araplar	5
Atatürk ve Modern Türkiye	5

Atatürk ve sonrası	5
Balkan Antantı	5
Büyük Taarruz	5
Ekonomik dönüşüm	5
Ekonomik gelişme	5
Ekonomik krizler	5
Ermeni Sorunu	5
Faşizm	5
İktisat Kongresi	5
İsmet İnönü	5
İşçi sınıfı	5
İzmir İktisat Kongresi	5
Londra Konferansı	5
Misak-ı Milli	5
Orta Asya	5
Pantürkizm	5
Tarafsızlık meselesi	5
Toplum	5
Türk- Yunan Anlaşmazlığı	5
Türkiye ve I. Dünya Savaşı	5
Türkiye-Bulgaristan İlişkileri	5
1960 Darbesi	4
AB Süreci	4
Alfabe Meselesi	4
Avrupa Birliği	4
Cumhuriyet Dönemi	4
Çanakkale	4
Çanakkale Savaşı	4
Eğitim	4
Ekonomik büyüme	4
Ekonomik kriz ve Türkiye	4
Harf İnkılabı	4
Hatay Meselesi	4
İdari Yapı	4
Kemalizm ve Antiemperyalizm	4
Kıta Sahranlığı	4
Kürt Sorunu	4
Ortadoğu	4
Sovyet Belgeleri	4
Toplumsal değişme	4
Toplumsal yapı	4
Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri	4
Türkiye ve Ortadoğu	4
Türkiye ve Soğuk Savaş	4

Tablo 30: Yayın Dili *Yunanca* Olan Eserlerin Konulara Göre Dağılımı

Konular	Eser Sayısı
Milli Mücadele	65
Yunan işgali	63
Türk- Yunan Savaşı	58
Türkiye-Yunanistan ilişkileri	26
Anadolu	25
Batı Anadolu	18
Mustafa Kemal Atatürk	16
Büyük Taarruz	11
Atatürk'ün ölümü	10
Hellenizm	10
Türk- Yunan Anlaşmazlığı	9
Megali İdea	8
İzmir'in işgali	6
İstanbul	5
İzmir	4
Kıbrıs	4
Kıbrıs Sorunu	4
Sakarya Savaşı	4
Atatürk Dönemi	3
Lozan Antlaşması	3
Dış politika	2
Lozan Konferansı	2
Mudanya Mütarekesi	2
Pontus Meselesi	2
Siyaset	2
Yunanistan	2
Atatürk ve Modern Türkiye	1
Atatürk'ün Egemenlik Anlayışı	1
Atatürk'ün eserleri	1
Atatürk'ün hayatı	1
Atatürk'ün siyaset felsefesi	1
Boğazlar	1
Boğazlar sorunu	1
Ege Sorunu	1
Ekonomi	1
İstanbul'un İşgali	1
Kalkınma	1
Modern Türkiye	1
Rumeli	1
Sanayileşme	1
Siyasi ilişkiler	1
Siyasi mücadeleler	1
Siyasi yapı	1
Tarihsel Gelişim	1
Trakya	1
Türkiye-Bulgaristan ilişkileri	1
Türk-Yunan dostluğu	1
Venezelos	1

Tablo 31: Eserlerin *Yayın Yeri* Verisine Göre Dağılımı

Yayın Yeri	Eser Sayısı
Paris	432
Londra	416
Moskova	384
New York	220
Berlin	192
Washington	184
Atina	104
Bakü	68
Sofya	55
Varşova	46
Kopenhag	46
Roma	46
München	40
Leiden	39
Bükreş	37
Almatı	35
Tahran	35
Taşkent	34
Viyana	34
Prag	32
Stockholm	31
Leipzig	30
Ottowa	29
Tokyo	27
Budapeşte	25
Milano	24
Belgrad	23
Frankfurt	21
Cambridge	21
Leningrad	21
Princeton	19
Bonn	19
Kahire	19
Beyrut	18
Hamburg	18
Stuttgart	18
Erivan	18
Tiflis	18
Oxford	16
Amsterdam	15
Brüksel	15
Cenevre	15
Köln	15

Chicago	15
Delhi	14
California	14
Göttingen	13
Novoy Vostok	13
Kiev	13
Kudüs	13
Lahore	12
Berkeley	12
Philadelphia	11
Boston	11
Selanik	11
Buenos Aires	10
Sydney	10
Stanford	9
Lozan	8
Lefkoşa	8
Heidelberg	8
Bağdat	8
Zürih	7
Wiesbaden	7
Tübingen	7
Strasbourg	7
Kalküta	7
Frankfurt am Main	7
Bern	7
Baltimore	7
Würzburg	6
Tiran	6
Sarajevo	6
Karachi	6
Iowa	6
Calcutta	6
Boulder	6
Beverley	6
Weisbaden	5
Shanghai	5
Opalden	5
Michigan	5
İstanbul	5
İslamabad	5
Toulouse	4
Torino	4
Sverdlovsk	4
Zagreb	4

New Jersey	4
Kiel	4
Hückelhoven	4
Edinburgh	4
Durham	4
Dakka	4
Bloomington	4
Basingstoke	4
Yekaterinburg	3
Üsküp	3
Uppsala	3
Tel Aviv	3
Riyad	3
Nürnberg	3
New Haven	3
Neuchatel	3
Nancy	3
Montreal	3
Montpellier	3
Melbourne	3
Madras	3
Lyon	3
Krakow	3
Graz	3
Giessen	3
Genova	3
Fribourg	3
Erlangen	3
Dresden	3
Columbus	3
Colorado	3
Bratislava	3
Amman	3
Wroclaw	2
Weinmar	2
Urbana	2
Tartu	2
Tallin	2
Santa Monica	2
Rostov	2
Rio de Janeiro	2
Pfaffenweiler	2
Patna	2
Oulu	2
Norman	2

Norfolk	2
Nicosia	2
New Brunswick	2
Napoli	2
Monticello	2
Minneapolis	2
Metuchen	2
Massachusetts	2
Manchester	2
Lund	2
Los Angeles	2
Lille	2
Lahor	2
Huntington	2
Houston	2
Helsinki	2
Hamden	2
Grenoble	2
Geneva	2
Frienze	2
Firenze	2
Düsseldorf	2
Columbia	2
Colarodo	2
Cluj	2
Bordoeaux	2
Bologna	2
Basel	2
Barcelona	2
Allahabat	2
Aligarh	2
Aldershot	2
Alabama	2
Diğer	172

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Mustafa Naci Dokumacı
Doğum Yeri ve Tarihi : Ankara 15-02-1978

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Hacettepe Ü. Edebiyat Fak. Tarih Bölümü
Yüksek Lisans Öğrenimi : Hacettepe Ü. Sosyal Bil. Ens. Tarih ABD.
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri : -

İş Deneyimi

Stajlar : Öğretmenlik Stajı- 2003
Projeler : -
Çalıştığı Kurumlar : Çankaya Milli Piyango Anadolu Lisesi

İletişim

E-Posta Adresi : mndokumaci@mynet.com

Tarih : 22-04-2010